

stigma

ISSN: 2529-1769

Αρ. Φύλλου: 6

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ 2017

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΑΘΛ·Ε·ΠΟΛΙ·Σ·

Τι θα βρω εδώ μέσα....

3	Editorial	36	Περί Τεχνών
4	Απο...δράσεις	40	Ιατρική
7	Οι e-book εκδόσεις μας	46	Ύλη όλο... Μέλη!
8	Βιβλιοπροτάσεις	50	Συνέντευξη
10	Επιστήμη	58	Φωτο...stigma
20	Νομικά	64	Ανακοινώσεις
22	Απόψεις	66	Παρουσίαση
28	Αφιέρωμα	68	Τιπούκειτος
32	Ασπούδαχτοι της λήθης	70	Προγραμματισμός
		70	Το ήξερες αυτό...;

Το χεράκι τους έβαλαν οι:

Αλεξόπουλος Αριστοτέλης (Διεθνολόγος)	Μεταξάς Γιώργος (Ηλεκτρολόγος Μηχανικός)
Αναγνωστοπούλου Ελένη (Συνθέτης - Καθ. Μουσικής)	Μεταξάς Μιχάλης (Βιβλιοθηκονόμος)
Αντωνακάκης Αντώνης (Μαθηματικός)	Ξηντάρας Γιάννης (Ψυχολόγος)
Βασιλείου Νικόλας (Φοιτητής Οικονομικών)	Παναγιώτου Βιργινία (Make up Artist)
Γιάτσης Βασίλης (Σκηνοθέτης)	Πουσναρά Αντζουλέτα (Καθ. Μουσικοκινητικής)
Δάγκινης Ιωάννης (Ε.Δι.Π. Παν/μίου Αιγαίου)	Ρέππας Γιώργος (Καθ. Αγγλικών)
Δεληβοριάς Αλέξης (Αστρονόμος)	Ριζόπουλος Κωνσταντίνος (Μουσικός)
Δούναβης Γιώργος (Καθ. Αγγλ. Φιλολογίας)	Σίμος Νικόλαος (Ηλεκτρολόγος - Μηχανικός)
Καρατζογιάννη Μαρία (Φιλολόγος)	Σταμέλος Νίκος (Καρδιολόγος)
Κουρουβακάλης Δημήτρης (Πολ. Επιστήμων)	Τριανταφυλλίδη Άννα-Μαρία (Product Designer)
Λαμπίρης Γιώργος (Κριτικός Κινηματογράφου)	Φαγαδάκη Κωνσταντία (Εικαστικός - Λογοτέχνης)
Μαράκη Μαρία (Αγιογράφος)	Χαϊλάζης Βασίλης (Δικηγόρος)
Μενδρινού Θωμάη (Αντιδήμαρχος Πολιτισμού Σύρου)	Χαχλιούτης Αλέξανδρος (Φωτογράφος)
Μεταξά Μαρία (Δημοσιογράφος)	

Φωτογραφία εξωφύλλου:
Από τη συλλογή «La famille»

Photo by:
Alain Laboile

Γραφιστική Επιμέλεια
Σελιδοποίηση
Διορθώσεις
Ειρήνη Βρεττού

ΕΓΓΡΑΦΗ

Κάντε subscribe (κοινώς «εγγραφή») για να λαμβάνετε το STIGMA στο e-mail σας..!
(κάτω μέρος της αρχικής μας σελίδας)

STIGMA

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΕΚΔΟΣΗΣ: Μ. ΜΕΤΑΞΑΣ - Ν. ΣΙΜΟΣ - Μ. ΜΕΤΑΞΑ

«Εκδιδόμαστε» κάθε τρίμηνο...!! Έως τότε, συντονιστείτε...

Τηλ.: 693 445 8408 • www.athlepolis.gr • e-mail: info@athlepolis.gr

www.facebook.com/athlepolis • www.facebook.com/groups/prisma.athlepolis

ISSN: 2529-1769

Αγαπητοί αναγνώστες

Κάθε STIGMA είναι ευθύνη, είναι αναφορά και κάθε τεύχος του φέρει ένα χρέος.

Ήταν το φθινόπωρο του 2016 όταν κυκλοφόρησε ως η ηλεκτρονική περιοδική φωνή του ΑΘΛ.Ε.ΠΟΛΙ.Σ., και όλοι εμείς που αποτελούμε την συντακτική του ομάδα μεθοδικά και δημιουργικά σπεύσαμε με έμπνευση να εργαστούμε προκειμένου να παραχθεί το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα ανταποκρινόμενοι σε αυτήν την ευθύνη, σε αυτό το χρέος.

Τα 6 τεύχη του με το παρόν, καλύπτουν πλούσια αρθρογραφία και πραγματεύονται θέματα επικαιρότητας, τέχνης, πολιτισμού, επιστήμης και ενίοτε αθλητισμού, ή παραθέτουν απόψεις και κρίσεις των μελών του, καθώς και άρθρα πληροφοριακά και ψυχαγωγικά για τους τερψίνους.

Ασφαλώς και είναι δύσκολο να προσμετρήσεις τα οφέλη. Μπορείς όμως να εκτιμήσεις την προσπάθεια του ενεργήματος, τη διαδικασία που τηρήθηκε με πυξίδα σταθερά προσανατολισμένη στο ταξίδι και την κατάληξη ή το αποτέλεσμα που επετεύχθη.

Τα στίγματα της καθημερινότητας έχουν ανάγκη από φωταγώγηση από ελπίδα και δημιουργική κριτική και σε κάθε περίπτωση από το STIGMA του ΑΘΛ.Ε.ΠΟΛΙ.Σ. Ας μην ξεχνάμε ότι «ο ανόητος δεν βλέπει το ίδιο δέντρο με τον σοφό» (William Blake).

Το ΔΣ

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΑΠΟ...δράσεις

Δράσεις και αποδράσεις..!!

17.09.2017

Φωτοεξόρμηση στα Πετράλωνα

Κυριακή απόγευμα, πλήθος κόσμου συνωστίζεται στον σταθμό του Θησείου. Η πρώτη φωτοεξόρμηση για φέτος είναι γεγονός. Η παλιά ιστορική συνοικία των Πετραλώνων με τα καλοδιατηρημένα και μη νεοκλασικά, τους γεμάτους μαγαζιά και φοιτητόκοσμο δρόμους προδιαθέτουν και δεν διαψεύδουν κανέναν για μια γεμάτη έμπνευση φωτογραφική περιήγηση.

Το υλικό που συλλέχθηκε παρουσιάζεται στο άλμπουμ: Φωτοεξόρμηση Θησείο – Πετράλωνα στο link:

<http://tinyurl.com/prisma-petralona>

29.10.2017

Επίσκεψη στο εργοστάσιο Λιπασμάτων

Ηλιόλουστο πρωινό. Το φως θαυμάσιο και η διάθεση εξάισια. Οι φίλοι του ομίλου μας και τα μέλη του μας συντρόφευσαν σε αυτήν την φωτογραφική εξόρμηση που δεν μύριζε φθινόπωρο, αλλά άνοιξη. Το ξεχασμένο από τον χρόνο εργοστάσιο Λιπασμάτων της Δραπετσώνας στέκει αμίλητο κάτω από το γαλάζιο αττικό ουρανό εκπέμποντας από κάθε τετραγωνικό του μέτρο μνήμες της πάλαι ποτέ κραταιάς βιομηχανίας αλλά και από το ένδοξο ιστορικό παρελθόν της περιοχής.

Το υλικό που συλλέχθηκε παρουσιάζεται στο άλμπουμ: Τα λιπάσματα είχαν την δική τους φωτογραφία στο ακόλουθο link: <http://tinyurl.com/prisma-lipasmata>

ΔΕΝ ΤΟΝΙΣΙΤΕΙΤΕ...!

“Στην Σισυφική 10”

11.11.2017

Φωτοεξόρμηση στο Κωπηλατοδρόμιο Μαραθώνα

Το Κωπηλατοδρόμιο του Σχινιά που φιλοξένησε τα αγωνίσματα κωπηλασίας των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας το 2004 επισκεφθήκαμε εκτάκτως. τόσο οι καιρικές συνθήκες όσο και τα γλυκά απογευματινά χρώματα βοήθησαν ώστε να εμπλουτίσουμε το άλμπουμ αυτής της δράσης με αξιόλογο φωτογραφικό υλικό. Το υλικό που συλλέχθηκε παρουσιάζεται στο ακόλουθο link:

<http://tinyurl.com/prisma-kopilatodromio> ■

STIGMA #1 (ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ 2016)

STIGMA #2 (ΧΕΙΜΩΝΑΣ 2016)

STIGMA #3 (ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ 2017)

STIGMA #4 (ΑΝΟΙΞΗ 2017)

STIGMA ΤΟΜΟΣ 1 (ΤΕΥΧΗ 1 – 5)

STIGMA #5 (ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 2017)

1 ΧΡΟΝΟΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ STIGMA

Από τον Οκτώβριο του 2016 έως σήμερα διέρρευσε ένας χρόνος στην διάρκεια του οποίου κυκλοφορήθηκαν από το Σωματείο μας 5 τεύχη της ηλεκτρονικής περιοδικής έκδοσης του Stigma. Κάθε φορά πιο πλούσιο ανανεωμένο σε αρθρογράφους και ύλη κατάφερε ως

τώρα να προσφέρει το ερέθισμα, στις μοντέρνες σελίδες του να εδραστεί το είναι στο εμείς, η ατομικότητα στην συλλογικότητα.

Δυναμικά συνεχίζουμε την έκδοσή του και προσφέρουμε σε έναν τόμο όλα τα τεύχη (σύνολο σελ. 275.). ■

ΟΙ Ε-BOOK ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΑΣ

ΠΕΝΤΑΝΔΡΟΝ

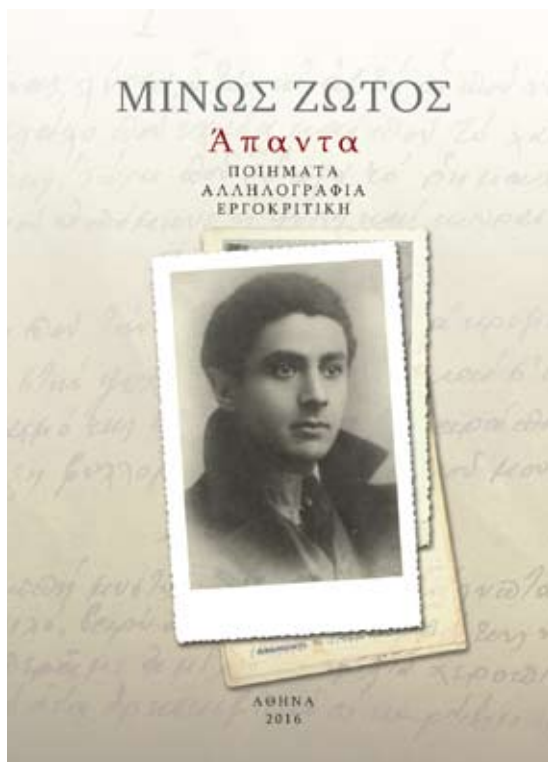
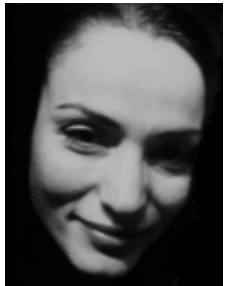
Επιλέγουμε
και εκδίδουμε...
www.athlepolis.gr

Βιβλιοπλοτάσεις

Βιβλία που διαβάσαμε...

Κωνσταντία
Φαγαδάκη

**ΑΠΑΝΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ •
ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ • ΕΡΓΟΚΡΙΤΙΚΗ**
Μίνως Ζώτος
Αθήνα 2016

Αναρωτιέμαι... υπάρχει άραγε δικαίωση για ό,τι ξεχασμένο κείται στην σκόνη της ιστορίας;

Ένα βιβλίο μπορεί να αποτελέσει την φωνή που ανασύρεται από το παρελθόν σαν σάλπισμα και αντιλαλεί στους ορίζοντες του κόσμου, σαν ιαχή πολεμική;

Το πέρασμα ενός ανθρώπου, η άβυσσος της ψυχής... μπορεί να ανταγωνι-

στεί τον χρόνο; Μπορούν να προκαλέσουν οι λέξεις τα λεπτά και να σταθούν για λίγο να ατενίσουν τον άνθρωπο... που γίνεται Φως που γίνεται Άνθος όπως διαβάζουμε στο οπισθόφυλλο του θαυμάσιου βιβλίου του Μίνου Ζώτου «Απαντα Ποιήματα • Αλληλογραφία • Εργοκριτική» σε φιλολογική επιμέλεια Γεωργίου Πιτσινέλη και έκδοση της ανεψιάς του ποιητή κας Ειρήνης Αλετρά – Μαρούδα (Αθήνα 2016):

«εγώ είμαι το άνθος που όψιμο πα-
ράκαιρα έχει ανθίσει
και τώρα ο χειμωνιάτικος αέρας το
χτυπά
κι εκείνο, αφού δε γίνεται σε μια
άνοιξη να ελπίσει
τα πέταλά του αδιάφορο στον άνεμο
σκορπά.»

Σαν ένα ντοκιμαντέρ που αφήνει την αίσθηση ότι περιηγείται με απόλυτο σεβασμό στα προσωπικά χειρόγραφα, στα πρόσωπα και στις εικόνες – σταθμούς που σημάδεψαν τον ποιητή, ο αναγνώστης αυτής της άρτιας έκδοσης αποκτά πλήρη γνώση για τον ποιητή Μίνο Ζώτο (1905-1932) – έναν ποιητή που όταν το άστρο του άρχισε να λάμπει στο ουράνιο στερέωμα της ποίησης έσβησε απότομα από την φυματίωση σε ηλικία 27 ετών.

Η οικογένειά του επιθυμώντας την δικαίωση στην ιστορική μνήμη προσφέρει το ομορφότερο δώρο πολιτισμού προς όλους μας.

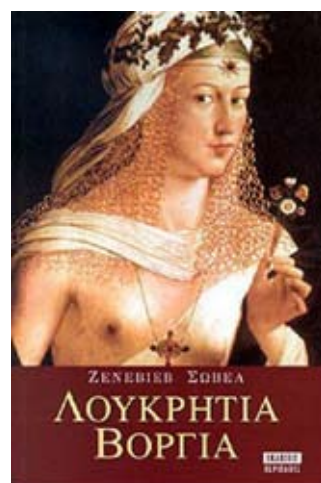
Διαβάζουμε στον πρόλογό της: «Γι' αυτό και εμείς, η δεύτερη γενιά της οικογένειας Ζώτου, ύστερα από παροτρύνσεις φίλων, γνωστών και συντοπιτών, θεωρήσαμε καθήκον μας να προχωρήσουμε, με δικές μας δαπάνες, σε μια νέα έκδοση των Απάντων του, με (13) δεκατρία επί πλέον ανέκδοτα ποιήματά του, ξεπληρώνοντας έτσι "το ιερόν χρέος προς τον προσφιλή νεκρόν, το οποίο καταπιεστικώς βαρύνει τους ώμους μας δεκαετίες τώρα", όπως γράφει η Κοινοτική Αρχή στην έκδοση Κ.Σ. Κώνστα, στον πρόλογο της, 1 Αυγούστου 1972.

Ελπίζουμε, με την προσπάθειά μας αυτή, να ικανοποιήσουμε τους φίλους των γραμμάτων και να «ζωντανέψουμε» τον αγαπημένο μας αλλά λησμονημένο ποιητή».

Με την συγκεκριμένη, λοιπόν, πολυτελή έκδοση αναβιώνεται το μεγαλείο αυτής της ψυχής μοιρασμένο σε τρία μέρη – Ποιήματα • Αλληλογραφία • Εργοκριτική – που αντηχούν σαν ορατόριο θρήνου με την ψυχή του να γιγαντώνεται, καθώς νιώθουμε την αγωνία του, την κραυγή του, τον πόθο του, που ξεχύνεται στην ζωή και γραπώνεται από τα σύνορά της ματώνοντας τα χέρια

Μαρία Μεταξά

ΛΟΥΚΡΗΤΙΑ ΒΟΡΓΙΑ
Ζενιβιέβ Σωβέλ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Περίπλους

του με το μελάνι της ψυχής του... για να μας μιλήσει για όλα εκείνα που μάχεται. Στάζει πόνο που μας τον μεταγγίζει. Πικραμένος συνθέτει τους παλμούς της γενναίας καρδιάς του με πλούσιο λεξιλόγιο και αποχρώσεις. Ένας αγωνιστής του έρωτα και του θανάτου.

Αν και η διαδρομή της ζωής του μικρή... αντιλαμβανόμαστε μέσα από τα άπαντά του το ανεξίτηλο άγγιγμα που άφησε σε σπουδαίους λογοτέχνες και συγγραφείς της εποχής στο σύντομο πέρασμά του. Πηγές και φωτογραφίες από το προσωπικό αρχείο του ποιητή εναλλάσσονται και παρατίθενται για πρώτη φορά, όπως, ίσως, και ο ίδιος θα το ήθελε, στο πρώτο ποίημα της Σουρντίνας:

*Α! να 'χα ένα μικρό
κομψό βιβλίο με στίχους
ένα βιβλίο μικρό,
να κλείνει όλους τους ήχους.*

*Να κλείνει μια καρδιά
με αγγέλους και διαβόλους,
μια ανθρώπινη καρδιά
με τους παλμούς της όλους!*

.....

Το βιβλίο που «περικλείει τους παλμούς όλους»... διατίθεται στο βιβλιοπωλείο «Ελίκρανον» (Πατούσα 2, Αθήνα).

Τελικά τι απ' όλα εκείνα που της προσάπτουν οι μελετητές και οι χρονικογράφοι της εποχής της ήταν η Λουκρητία Βοργία; Ήταν μια δολοπλόκος και φιλήδονη γυναίκα που για τα ωραία της μάτια οι άνδρες που συνδέονταν μαζί της έβρισκαν τραγικό τέλος; Συνωμότησε με τον πατέρα της Πάπα Αλεξάνδρο ΣΤ' και τον αδελφό της Καίσαρα Βοργία για τις επαίσχυντες πράξεις τους; Ή μήπως ήταν κι αυτή τελικά ένα θύμα που στο βωμό των ανηλεών συμφερόντων μετατράπηκε σε μια σκοτεινή και μυστηριώδη φιγούρα της άθλιας ιστορίας της οικογένειας των Βοργία;

Οι σύγχρονοι χρονικογράφοι της απέδιδαν πλήθος χαρακτηρισμών και κατηγοριών. Νεότεροι ιστοριοδίφες όμως μελετώντας τα πάθη και τις έριδες του πολιτικού και θρησκευτικού πλαισίου της εποχής, την απαλλάσσουν από τους δριμείες χαρακτηρισμούς αποκαθιστώντας την στους οφθαλμούς μας.

Η Λουκρητία Βοργία διέθετε σπάνια ομορφιά και έναν ήπιο χαρακτήρα συνδυασμένα με μια εξαιρετική ευφυΐα

που την πλαισίωνε μόρφωση και παιδεία. Αναδείχθηκε σε προστάτιδα των τεχνών και των γραμμάτων και στην αυλή της στη Φεράρα δημιούργησε έναν σπουδαίο κύκλο ανθρώπων των γραμμάτων και των τεχνών.

Η Ζενεβιέβ Σωβέλ είναι Γαλλίδα δημοσιογράφος που έχει αφιερώσει μεγάλο τμήμα του έργου της στο πεπρωμένο των «exceptionnelles» γυναικών, δηλαδή εκείνων των γυναικών που πέρασαν και άφησαν σκιές και που συχνά έπεσαν θύματα παρεξηγήσεων και καταστροφάντησης. Η Αυτοκράτειρα Ευγενία, η Βασίλισσα Maria Leczinska, η Βασίλισσα της Πολωνίας Maria Casimire και τώρα η κόρη ενός Πάπα η Λουκρητία Βοργία είναι μερικές από τις ηρωίδες τις οποίες η Σωβέλ προσπαθεί να αποκαταστήσει στο ιστορικό γίγνεσθαι. Και τολμώ να πω ότι το καταφέρνει σε μεγάλο βαθμό και διεκπεραιώνει το στόχο της στο ακέραιο, καθώς προσωπικά πείσθηκα για τις αγαθές και αγνές προθέσεις της πρωταγωνίστριας μας που τόσο οι πράξεις της παρερμηνεύτηκαν στο βάθος του χρόνου.

«Μέσα στη γαλήνη του κελιού μου, άφησα ελεύθερη τη θλίψη μου. Οι εικόνες της παιδικής μου ηλικίας με κατέκλυσαν με τόση βιαιότητα που πήρα την πένα και τις έριξα στις σελίδες ενός μικρού βιβλίου για να ελευθερωθώ από αυτές. Από τα τέσσερα παιδιά της Μαντόνας Βανότσα, ήμουν η τελευταία και αυτή η αφήγηση ξυπνούσε τις αναμνήσεις. Αναμνήσεις ενός παράνομου έρωτα του οποίου ήμουν καρπός και που με είχε σημαδέψει με την αμαρτία.

Άραγε αγαπήθηκα; Κατάφερα να αγαπήσω;» ■

Θέματα επί...σκηνής!

Αλέξης Δεληβοριάς

ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΤΗ ΣΚΟΤΕΙΝΗ ΥΛΗ

Από τον μεγαλύτερο σωματιδιακό επιταχυντή του κόσμου, στο CERN, μέχρι τους υπόγειους ανιχνευτές σκοτεινής ύλης που έχουν εγκατασταθεί στα βάθη εγκαταλελειμμένων ορυχείων, και από τον ανιχνευτή νετρίνων ICECUBE της Ανταρκτικής μέχρι τα διαστημικά μας τηλεσκόπια, το κυνήγι για την ανίχνευση της σκοτεινής ύλης συνεχίζεται πιο έντονο από ποτέ. Την ίδια στιγμή, ορισμένοι θεωρητικοί φυσικοί επεξεργάζονται εναλλακτικές θεωρίες βαρύτητας, θεωρώντας ότι η αδυναμία μας να ανιχνεύσουμε την σκοτεινή ύλη οφείλεται στο ότι αυτή δεν υπάρχει, καθώς είναι μία «ψευδαίσθηση» που προκαλείται από τις ελλειπείς γνώσεις μας για την βαρύτητα. Τι είναι, όμως, η σκοτεινή ύλη; Πώς κατέληξαν οι επιστήμονες στην υιοθέτησή της και ποια μπορεί να είναι η φύση της¹;

Μερικές φορές, όταν συγκεκριμένες

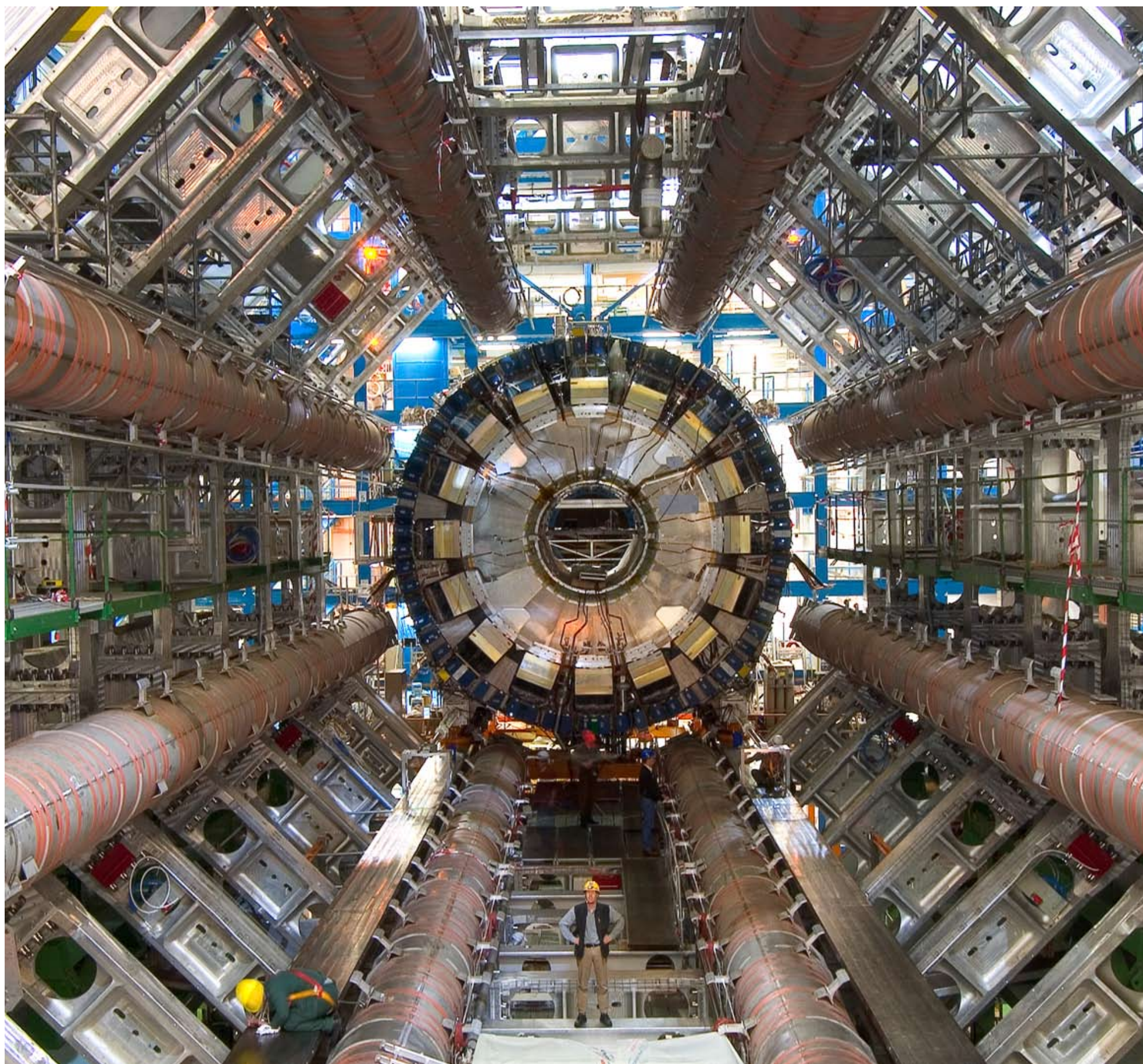
προβλέψεις μίας επιστημονικής θεωρίας αποκλίνουν κάπως από τις αστρονομικές παρατηρήσεις που προσπαθούν να τις επαληθεύσουν, τότε είτε η θεωρία είναι ελλιπής είτε υπάρχει «εκεί έξω» και κάτι «άλλο» που δεν μπορούμε να δούμε, το οποίο επηρεάζει γνωστά φαινόμενα ή ουράνια σώματα έτσι, ώστε να συμπεριφέρονται με κάπως διαφορετικό τρόπο απ' αυτόν που προβλέπει η θεωρία. Δύο από τα χαρακτηριστικότερα ίσως παραδείγματα για του λόγου το αληθές αφορούν στο Ηλιακό μας Σύστημα και ειδικότερα στους πλανήτες Ουρανό και Ερμή.

Πραγματικά, οι μετρήσεις που ακολούθησαν την ανακάλυψη του πλανήτη Ουρανού το 1781 έδειχναν ότι η ταχύτητα περιφοράς του γύρω απ' τον Ήλιο απέκλινε κάπως απ' αυτήν που προέβλεπαν η Νευτώνεια βαρύτητα και οι νόμοι του Κέπλερ. Εξίσου παράξενη «συμπεριφορά», όμως, επιδείκνυε και ο Ερμής, το περιήλιο του οποίου περιφέρεται γύρω από τον Ήλιο, με τρόπο που δεν μπορούσε να ερμηνευθεί αποκλειστικά με βάση τις αρχές της Νευτώνειας φυσικής. Δύο ήταν οι πιθανές λύσεις των αναντιστοιχιών αυτών: είτε οι παρατηρούμενες τροχιακές

διακυμάνσεις των δύο πλανητών οφείλονταν στην βαρυτική έλξη ενός άγνωστου έως τότε πλανήτη, είτε οι γνώσεις μας για την βαρύτητα ήταν ελλιπείς. Στην περίπτωση του Ουρανού αποδείχτηκε ότι ίσχυε το πρώτο, όπως άλλωστε επιβεβαιώθηκε το 1846, με την ανακάλυψη του άγνωστου αυτού πλανήτη (δηλ. του Ποσειδώνα) στην τροχιά που είχαν υπολογίσει θεωρητικά οι μαθηματικοί Urbain Joseph Le Verrier (1811–1877) και John Couch Adams (1819–1892). Στην περίπτωση του Ερμή, αντιθέτως, όπως απέδειξε ο Αϊνστάιν (1879–1955) με την διατύπωση της Γενικής Θεωρίας της Σχετικότητας το 1915, η λύση του μυστηρίου δεν ήταν η βαρυτική επιρροή ενός άλλου πλανήτη, αλλά η ελλιπής κατανόηση της βαρύτητας στο πιο θεμελιώδες επίπεδο. Ο πρώτος ίσως θρίαμβος της νέας αυτής θεωρίας για την βαρύτητα ήταν η εντυπωσιακής ακρίβειας θεωρητική πρόβλεψη αυτής ακριβώς της μετάπτωσης του περιηλίου του Ερμή, που η Νευτώνεια φυσική αδυνατούσε να ερμηνεύσει.

Τηρουμένων των αναλογιών, η ίδια περίπου αναντιστοιχία μεταξύ θεωρίας και παρατήρησης, όσον αφορά στις κινή-

¹ Σημαντική εξαίρεση σ' αυτό αποτελούν οι πληθωριστικές θεωρίες που αναπτύχθηκαν στην διάρκεια της δεκαετίας του '80, σύμφωνα με τις οποίες το αρχέγονο Σύμπαν για ένα απειροελάχιστο κλάσμα του δευτερολέπτου ακολούθησε έναν εκθετικά επιταχυνόμενο ρυθμό διαστολής.

σεις των άστρων στους γαλαξίες και των γαλαξιών στα γαλαξιακά σμήνη οδηγεί στην υπόθεση της σκοτεινής ύλης. Οι πρώτες ενδείξεις για την ύπαρξη της σκοτεινής ύλης εμφανίστηκαν στις αρχές της δεκαετίας του '30, χάρη στις πρωτοποριακές μελέτες του Ελβετού αστρονόμου Fritz Zwicky (1898–1974), ο οποίος προσπαθούσε να υπολογίσει την μάζα του γαλαξιακού σμήνους Κόμη. Χρησιμοποιώντας το θεώρημα Virial, που σχετίζει την μέση κινητική ενέργεια ενός συστήματος με την συνολική δυναμική του ενέργεια, ο Zwicky υπολόγισε αρχικά την βαρυτική μάζα του σμήνους. Στην συνέχεια, συνέκρινε το αποτέλεσμα του με μία εκτίμηση της μάζας του σμήνους, βασισμένη στην φωτεινή ύλη των επί μέρους γαλαξιών του. Το αποτέλεσμα στο οποίο κατέληξε ήταν εντυπωσιακό: η μάζα που αντιστοιχούσε στην «φωτεινή» ύλη του σμήνους ήταν κατά πολύ μικρότερη από αυτήν που απαιτούνταν, προκειμένου να «δικαιολογηθούν» οι μεγάλες ταχύτητες των γαλαξιών του. Με άλλα λόγια, η ποσότητα της ορατής ύλης του σμήνους δεν επαρκούσε, ώστε το σμήνος αυτό να διατηρεί με την βαρυτική του έλξη την συνοχή του άθικτη.

Ακριβώς όπως και στην περίπτωση του Ουρανού και του Ερμή, η αναντιστοιχία αυτή μπορεί να ερμηνευθεί με δύο τρόπους: είτε να υποθέσουμε ότι το σμήνος Κόμη εμπεριέχει περισσότερη ύλη απ' αυτήν που μπορούμε να δούμε, είτε να υποθέσουμε ότι οι γνώσεις μας για την βαρύτητα είναι ελλιπείς. Ο Zwicky επέλεξε την πρώτη λύση, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι το σμήνος αυτό εμπερι-

έχει και τεράστιες ποσότητες μίας άγνωστης μορφής ύλης. Η πλεονάζουσα αυτή ύλη, δεδομένου ότι δεν αλληλεπιδρά με την ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία, και ως εκ τούτου είναι αδύνατον να ανιχνευθεί με την βοήθεια των τηλεσκοπίων, ονομάστηκε «σκοτεινή».

Στη διάρκεια της δεκαετίας του '70, η Αμερικανή αστρονόμος Vera Rubin (1928–2016) κατέληξε στο ίδιο συμπέρασμα από μία διαφορετική οπτική γωνία. Την εποχή εκείνη, οι περισσότεροι αστρονόμοι θεωρούσαν ότι το μεγαλύτερο ποσοστό της μάζας ενός γαλαξία είναι συγκεντρωμένο στην ευρύτερη περιοχή που περιβάλλει τον πυρήνα του, όπου παρατηρείται και η μεγαλύτερη συσσώρευση άστρων και αερίων, ενώ όσο απομακρυνόμαστε απ' αυτόν, η πυκνότητα της ύλης μειώνεται. Εάν όμως ίσχυε αυτό, τότε, σε πλήρη αντιστοιχία με τους πλανήτες που περιφέρονται γύρω από τον Ήλιο, όσο μακρύτερα βρισκόταν ένα άστρο από το κέντρο του γαλαξία, τόσο μικρότερη θα έπρεπε να είναι και η ταχύτητα περιφοράς του. Οι μετρήσεις της Rubin, όμως, έδειξαν ακριβώς το αντίθετο: αντί οι ταχύτητες περιφοράς των άστρων να μειώνονται με την απόσταση, παρέμεναν σταθερές σε μεγάλες αποστάσεις από το γαλαξιακό κέντρο.

Με άλλα λόγια, τα άστρα στις παρυφές των γαλαξιών διέγραφαν τροχιές με πολύ μεγαλύτερες ταχύτητες απ' αυτές που θα «έπρεπε» να είχαν, εάν η ορατή γαλαξιακή ύλη αντιστοιχούσε επακριβώς και στη συνολική τους μάζα. Το γεγονός, δηλαδή, ότι οι γαλαξίες αυτοί διατηρούσαν την συνοχή τους πρέπει να σημαίνει ότι εμπε-

ριέχουν περισσότερη μάζα απ' αυτήν που μπορούμε να δούμε.

Στα χρόνια που ακολούθησαν, εξίσου ισχυρές ενδείξεις για την ύπαρξη της σκοτεινής ύλης προέκυψαν από μία εντελώς διαφορετική κατεύθυνση και συγκεκριμένα από την ανάλυση της κοσμικής ακτινοβολίας υποβάθρου (CMBR). Σύμφωνα με τα δεδομένα που συνέλεξαν οι δορυφόροι WMAP και Planck, η σκοτεινή ύλη αφήνει ένα χαρακτηριστικό αποτύπωμα στο φάσμα της CMBR, η ακριβής μορφή του οποίου είναι δύσκολο να αναπαραχθεί με οποιαδήποτε άλλη ανταγωνιστική θεωρία που δεν υιοθετεί την ύπαρξη της σκοτεινής ύλης. Ειδικότερα, το φάσμα της CMBR έχει την χαρακτηριστική μορφή μίας καμπύλης με τρεις κορυφές, η **πρώτη** απ' τις οποίες μας δίνει πληροφορίες για την γεωμετρία του Σύμπαντος, η **δεύτερη** για την ποσότητα της βαρυονικής ύλης και η **τρίτη** για την ποσότητα της σκοτεινής ύλης. Η αναλυτική μελέτη της καμπύλης αυτής καταδεικνύει με μεγάλη ακρίβεια ότι το Σύμπαν είναι επίπεδο, ότι η βαρυονική ύλη αποτελεί περίπου το 4,9% της συνολικής μάζας και ενέργειας του Σύμπαντος και ότι η σκοτεινή ύλη είναι περίπου 5,5 φορές περισσότερη. Με άλλα λόγια, το παρατηρούμενο φάσμα της CMBR δεν αποτελεί μόνο μία ακόμη ισχυρή ένδειξη για την ύπαρξη της σκοτεινής ύλης, αλλά επιβεβαιώνει και τις βασικές προβλέψεις του ΚΠΚ γενικότερα.

Εξίσου σημαντικά ερείσματα για την υιοθέτηση της σκοτεινής ύλης προκύπτουν, όμως, και από την μελέτη των δομών μεγάλης κλίμακας. Τόσο η χαρτογράφηση

του ουρανού σε κοσμολογικές κλίμακες, όσο και οι αριθμητικές προσομοιώσεις της εξέλιξης των δομών αυτών, καταδεικνύουν ότι σ' αυτές τις κλίμακες οι δομές στο Σύμπαν σχηματίζουν ένα συγκεκριμένο «μοτίβο», που είναι δύσκολο να αναπαραχθεί από εναλλακτικές θεωρίες βαρύτητας και χωρίς την «βοήθεια» της σκοτεινής ύλης. Σύμφωνα με τις μελέτες αυτές, οι δομές μεγάλης κλίμακας σχηματίζουν ένα εκτεταμένο σύμπλεγμα από τεράστιες «φυσαλίδες», που περιέχουν

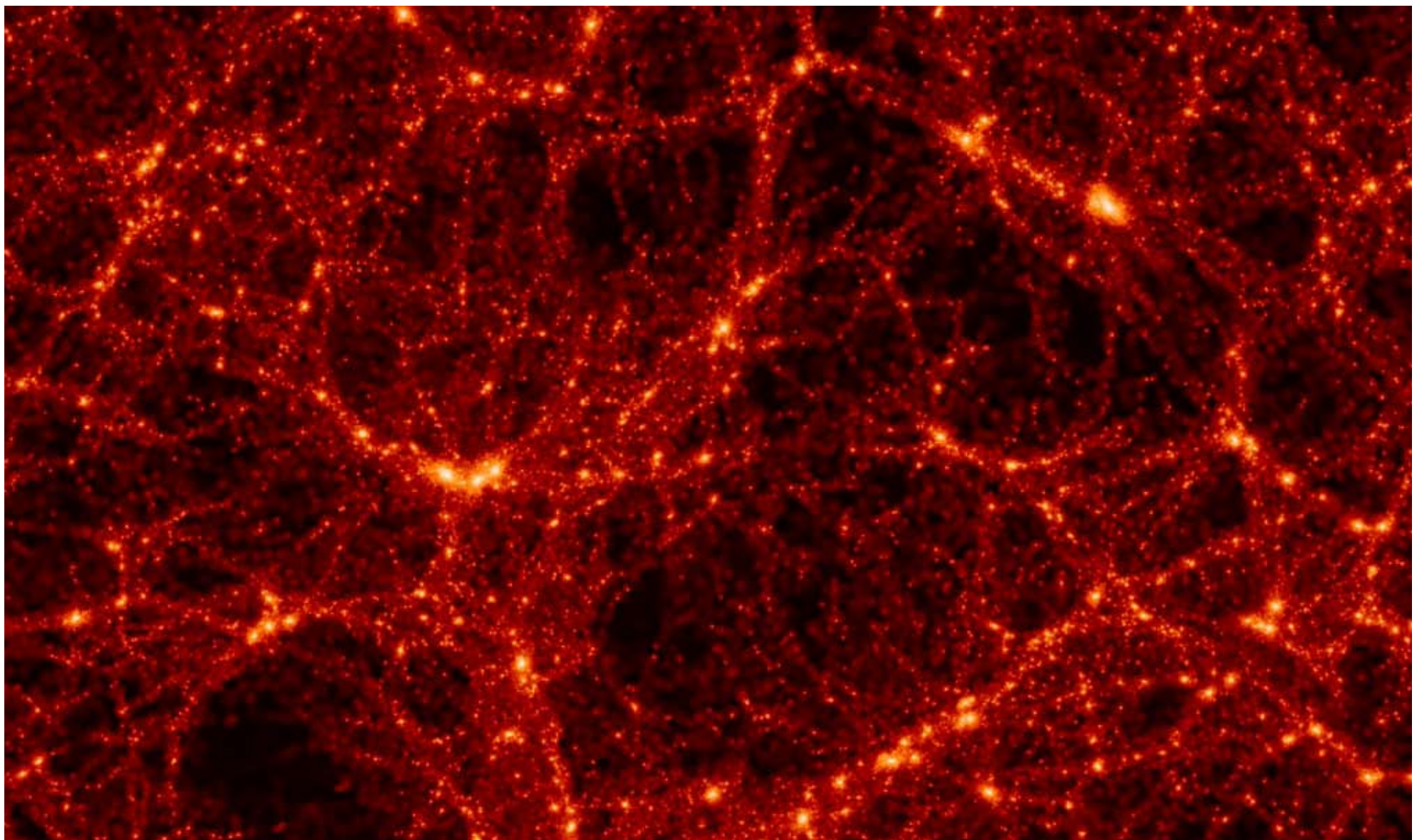
ελάχιστους γαλαξίες, στην επιφάνεια των οποίων κατανέμονται νηματοειδείς σχηματισμοί γαλαξιών, ενώ τα γαλαξιακά υπερσμήνη εμφανίζονται διάσπαρτα ως «κόμβοι» συσσωρευμένης μάζας².

Συμπερασματικά, δηλαδή, το γεγονός ότι η σκοτεινή ύλη «απαιτείται» από

τόσες διαφορετικές ερευνητικές κατευθύνσεις (και σε καμία περίπτωση δεν έχουμε αναφερθεί σε όλες) ωθούν την μεγάλη πλειονότητα της επιστημονικής κοινότητας να θεωρεί ότι η σκοτεινή ύλη όντως υπάρχει, παρόλο που η φύση της εξακολουθεί να παραμένει άγνωστη. ■

(Στο τεύχος Δεκεμβρίου θα παρουσιαστεί το δεύτερο μέρος του άρθρου. Ολόκληρο το άρθρο θα δημοσιευθεί στο site του Σωματείου μας, www.athlepolis.gr).

² Στην εικόνα διακρίνεται το «λείψανο» μίας τέτοιας έκρηξης σε απόσταση 16.000 ετών φωτός μακριά (φωτογρ. X-ray: NASA/CXC/U.Texas/S.Post et al, Infrared: 2MASS/UMass/IPAC-Caltech/NASA/NSF).

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Β' ΜΕΡΟΣ

Τεχνολογίες αξιοποίησης κυματικής ενέργειας

Ποιες όμως είναι οι τεχνολογίες που μπορούν να αξιοποιήσουν αυτό το ενεργειακό δυναμικό;

Η προσπάθεια για την ανάπτυξη των τεχνολογιών είναι αρκετά παλαιά. Το 1799 ο Γάλλος Μηχανικός Pierre Girard σχεδίασε την πρώτη μηχανή για τη παραγωγή ενέργειας από τα κύματα, η οποία όμως δεν κατασκευάστηκε ποτέ. Για 200 περίπου χρόνια ερευνητές παρουσίασαν πλήθος ιδεών με πενιχρά όμως αποτελέσματα, για να επανέλθουν τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του '70, όταν η τιμή του πετρελαίου εκτινάχθηκε από U.S. \$7 (1970) σε U.S. \$38 (1974). Τότε, στις ΗΠΑ ξεκίνησε η αποτυχημένη τελικά προσπάθεια της εκμετάλλευσης της θερμικής ενέργειας, ενώ στη Βρετανία επικεντρώθηκαν στην ενέργεια από τα κύματα. Τη δεκαετία του '70 έγιναν οι πρώτες μελέτες από τον καθηγητή Steven Salter του Παν/μίου του Εδιμβούργου, στη Σκωτία. Η προσπάθεια αυτή έληξε σε πρώτη φάση άδοξα τον Μάρτιο του 1982 με τη διαπίστωση ότι η τεχνολογία δεν ήταν ώριμη και το κόστος της ήταν πολύ υψηλό.

Το 1992 η μελέτη για την εκμετάλλευση της ενέργειας από τη θάλασσα αξιολογήθηκε ξανά σε κυβερνητικό επίπεδο. Έκτοτε η έρευνα για την κυματική ενέργεια επέστρεψε ποιο δυναμικά στα πανεπιστημιακά εργαστήρια και στα μηχανουργεία των εφευρετών και υποστηρικτών της. Η εμπειρία που αποκτήθηκε από προηγούμενες αποτυχημένες προσπάθειες, καθώς και οι γνώσεις από την τεχνολογία εξόρυξης και παραγωγής πετρελαίου από το θαλάσσιο περιβάλλον οδήγησαν στην ανάπτυξη μιας νέας γενιάς μηχανών παραγωγής ener-

γειας από τη θάλασσα και σήμερα πολλά προγράμματα βρίσκονται σε εξέλιξη σε παγκόσμιο επίπεδο, μερικά εκ των οποίων και στην Ελλάδα.

Για τη γενική κατανόηση των συστημάτων, αλλά και τη διευκόλυνση της παρουσίασης, όλοι οι μετατροπείς της ενέργειας των θαλάσσιων κυμάτων χωρίζονται στις ακόλουθες τρεις βασικές κατηγορίες με κριτήριο την απόσταση της τοποθεσίας εγκατάστασης και λειτουργίας τους από τις ακτές:

1) Οι **τεχνολογίες ακτογραμμής**, που είναι σταθερές ή ενσωματωμένες στην ακτογραμμή, κάτι το οποίο τους προσδίδει το πλεονέκτημα της εύκολης εγκατάστασης και συντήρησης. Επίσης οι τεχνολογίες ακτογραμμής δεν απαιτούν αγκυροβολήσεις σε μεγάλο βάθος υδάτων, ούτε υποθαλάσσια ηλεκτρικά καλώδια μεταφοράς της ενέργειας. Ωστόσο, υπόκεινται σε ένα κυματικό ενεργειακό δυναμικό σημαντικά μικρότερης ισχύος, κάτι που μπορεί να αντισταθμιστεί από τη φυσική συγκέντρωση της κυματικής ενέργειας. Επιπλέον, η εγκατάσταση τέτοιων διατάξεων μπορεί να περιοριστεί από τη γεωλογία της ακτογραμμής, το εύρος της παλίρροιας, τη διατήρηση του περιγράμματος της ακτής κ.ά.. Οι πιο ανεπτυγμένες τεχνολογικά συσκευές ακτογραμμής είναι τύπου παλλόμενης στήλης ύδατος.

2) Οι **παράκτιες τεχνολογίες**, οι οποίες εγκαθίστανται σε βάθος υδάτων περίπου 20 – 30 m και σε απόσταση μέχρι και περίπου 500 m από την ακτή. Έχουν σχεδόν τα ίδια πλεονεκτήματα με τις τεχνολογίες ακτογραμμής, ενώ παράλληλα υπόκεινται σε θαλάσσια κύματα υψηλότερου επιπέδου ισχύος. Σ' αυτές περιλαμβάνονται τεχνολογίες παλλόμενης/ταλαντούμενης στήλης

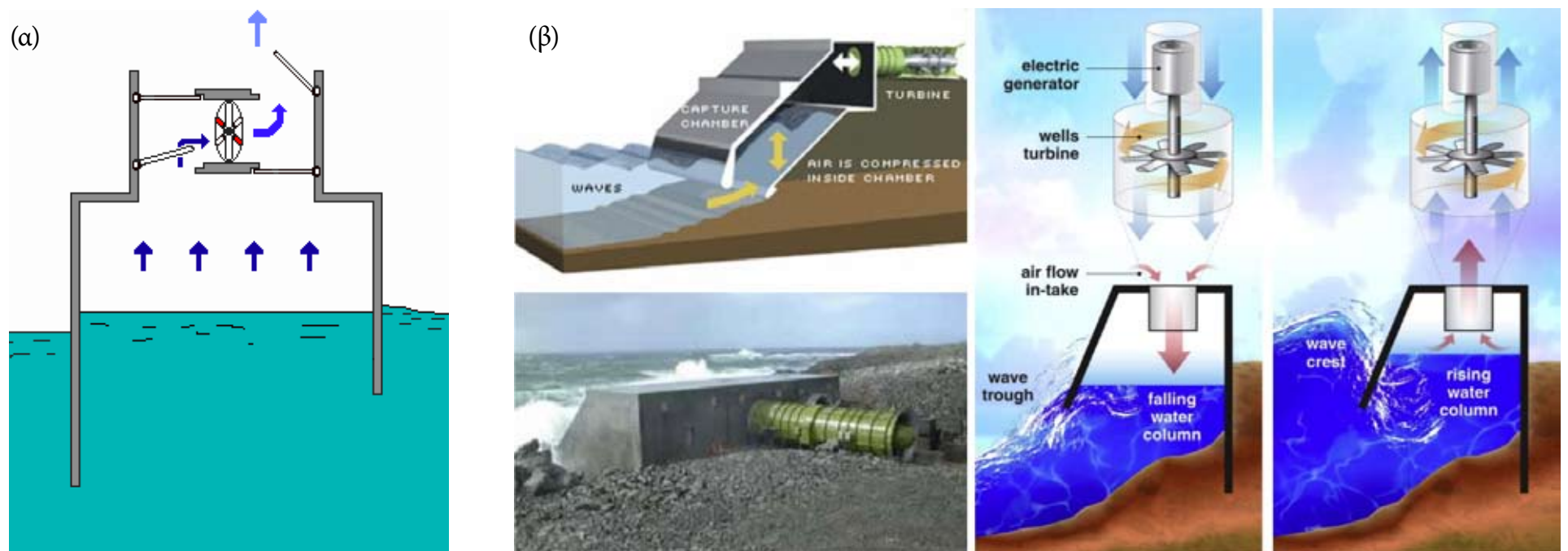
ύδατος, κατακόρυφης ταλάντωσης, αρθρώσεων και οριζόντιας κίνησης.

3) Οι **υπεράκτιες τεχνολογίες** ή Ανοικτής Θαλάσσης, που εκμεταλλεύονται τα πιο ισχυρά κύματα που συναντώνται σε μεγάλο βάθος υδάτων, μεγαλύτερο από 40 m. Ο σχεδιασμός των πιο πρόσφατων υπεράκτιων τεχνολογιών επικεντρώνεται κυρίως σε μικρές αρθρωτές συσκευές, που δίνουν συνολική παραγόμενη έξοδο μεγάλης ισχύος όταν παρατάσσονται σε μεγάλο αριθμό.

Από τις περισσότερες από 100 τεχνικές μετατροπής της κυματικής ενέργειας που έχουν κατοχυρωθεί με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας σε ολόκληρο τον κόσμο, το μεγαλύτερο ποσοστό αυτού του φαινομενικά μεγάλου αριθμού συνδυάζει χαρακτηριστικά που τις κατατάσσουν σε περισσότερες από μια κατηγορίες σύμφωνα με την προηγούμενη ταξινόμηση. Γι' αυτό χρησιμοποιώντας λειτουργικά και κατασκευαστικά τους χαρακτηριστικά η κατηγοριοποίηση μπορεί να περιοριστεί σε λίγους μόνο διαφορετικούς τύπους, των εξής:

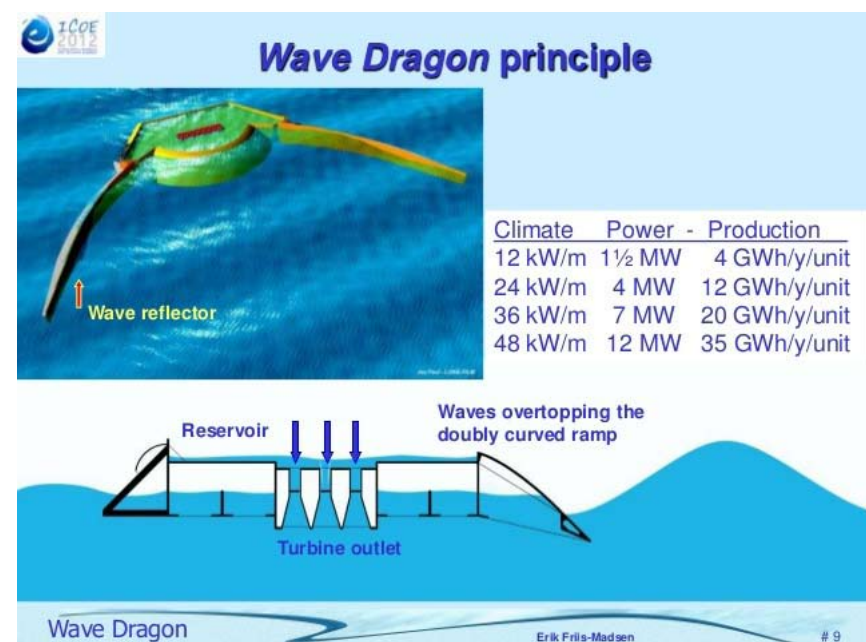
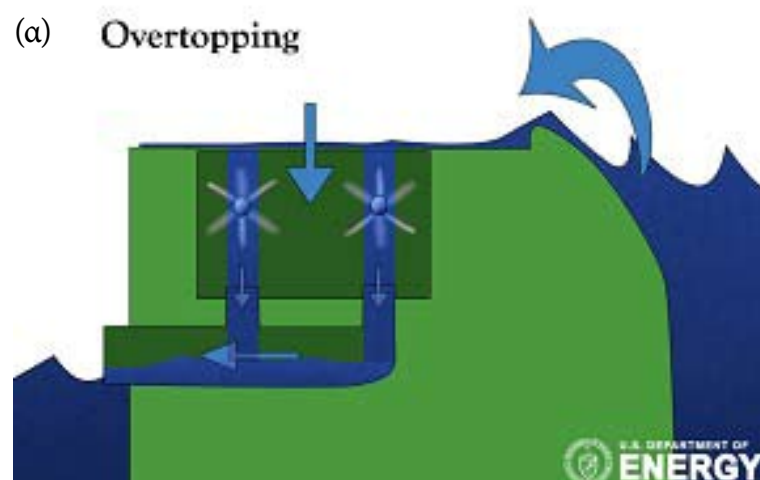
1) **Τεχνολογίες Παλλόμενης/Ταλαντούμενης Στήλης Ύδατος** (εικ. 1), όπου πρόκειται για συσκευές με θάλαμο αέρα, βυθισμένο κατακόρυφα στο μισό μήκος του περίπου, ανοικτό προς την πλευρά του πυθμένα. Η παλινδρομική κίνηση της θαλάσσιας επιφάνειας προκαλεί ρυθμική συμπίεση-αποσυμπίεση της αέριας μάζας μέσα στον θάλαμο, η οποία χρησιμοποιείται για την κίνηση του στρόβιλου που κινεί την ηλεκτρογεννήτρια. Τα συστήματα αυτά μπορεί να είναι τοποθετημένα στην ακτή ή να είναι πλωτά.

2) **Τεχνολογίες Υπέρβασης/Υπερύψωσης**. Πρόκειται για πλωτές ή σταθερές δεξαμενές, οι οποίες περισυλ-

Εικ. 1

Τεχνολογίες Παλλόμενης/Ταλαντούμενης Στήλης Ύδατος.

Εικ. 2

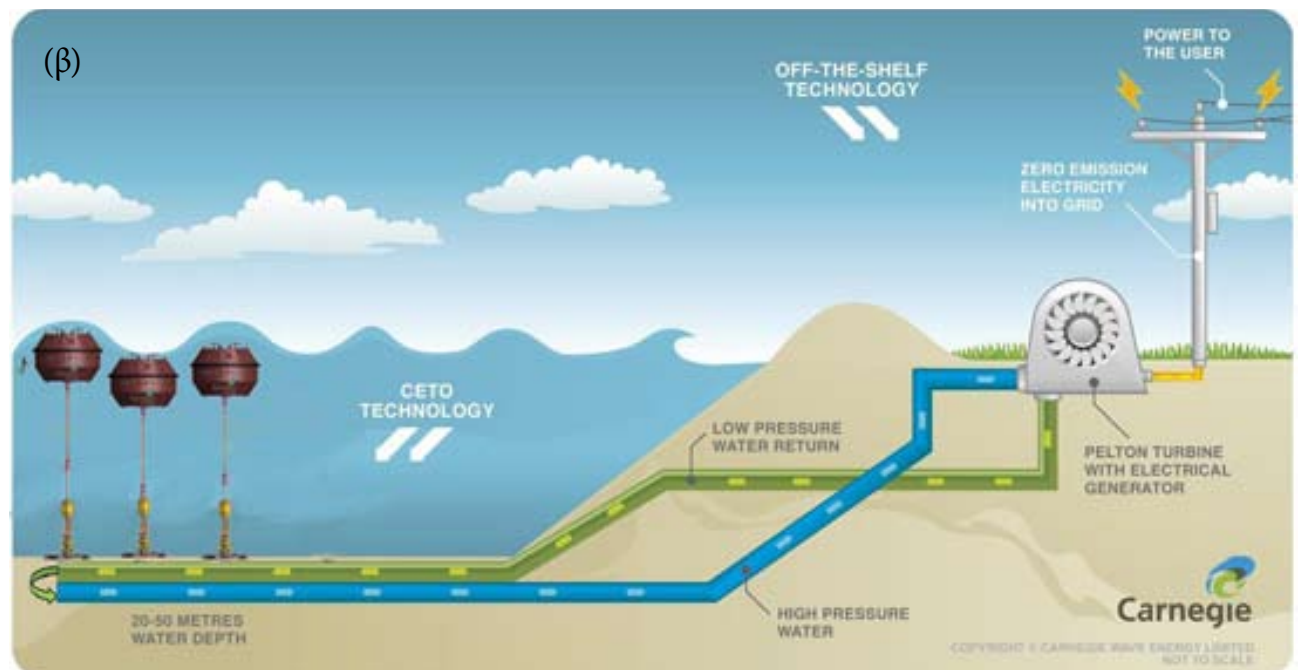
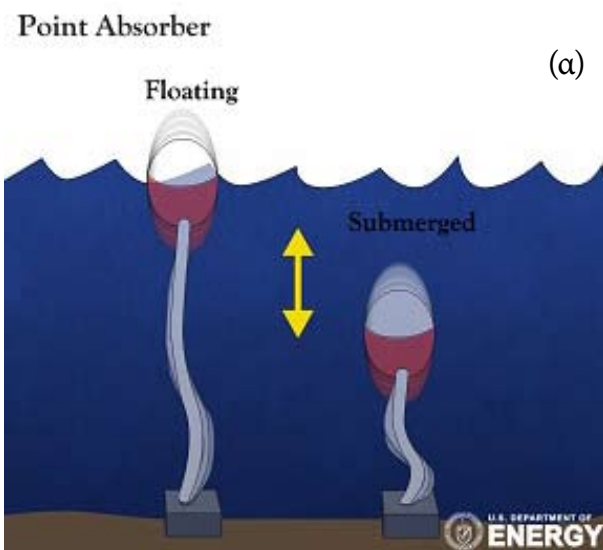
Τεχνολογίες Υπέρβασης/Υπερύψωσης.

λέγουν το νερό των κυμάτων σε στάθμη υψηλότερη από τη μέση στάθμη της θαλάσσιας επιφάνειας (εικ. 2). Η διαφορά στάθμης χρησιμοποιείται για την κίνηση ενός ή περισσότερων υδροστροβίλων που συνδέονται σε γεννήτρια για την παραγωγή της ηλεκτρικής ενέργειας.

3) Τεχνολογίες Κατακόρυφης Τα-

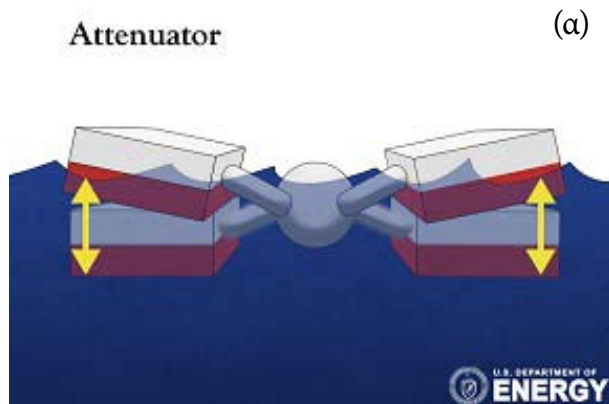
λάντωσης, που πρόκειται για πλωτήρες στην επιφάνεια της θάλασσας ή αγκυρωμένους στον θαλάσσιο πυθμένα, οι οποίοι ακολουθούν την κατακόρυφη κίνηση της θαλάσσιας επιφάνειας (εικ. 3). Η παλινδρομική κίνηση του πλωτήρα μετατρέπεται μέσω μηχανικών ή υδραυλικών συστημάτων σε περιστροφική ή

άλλου είδους κίνηση για τη λειτουργία ηλεκτρογεννήτριας. Ένα τέτοιο σύστημα είναι η συσκευή CETO, η οποία είναι ένα αγκυροβολημένο σύστημα σημειακής απορρόφησης ενέργειας. Λειτουργεί δημιουργώντας μια παραγωγική μηχανική αντίδραση στις αργά μεταβαλλόμενες κινήσεις των θαλάσσιων κυμάτων. Αυτό

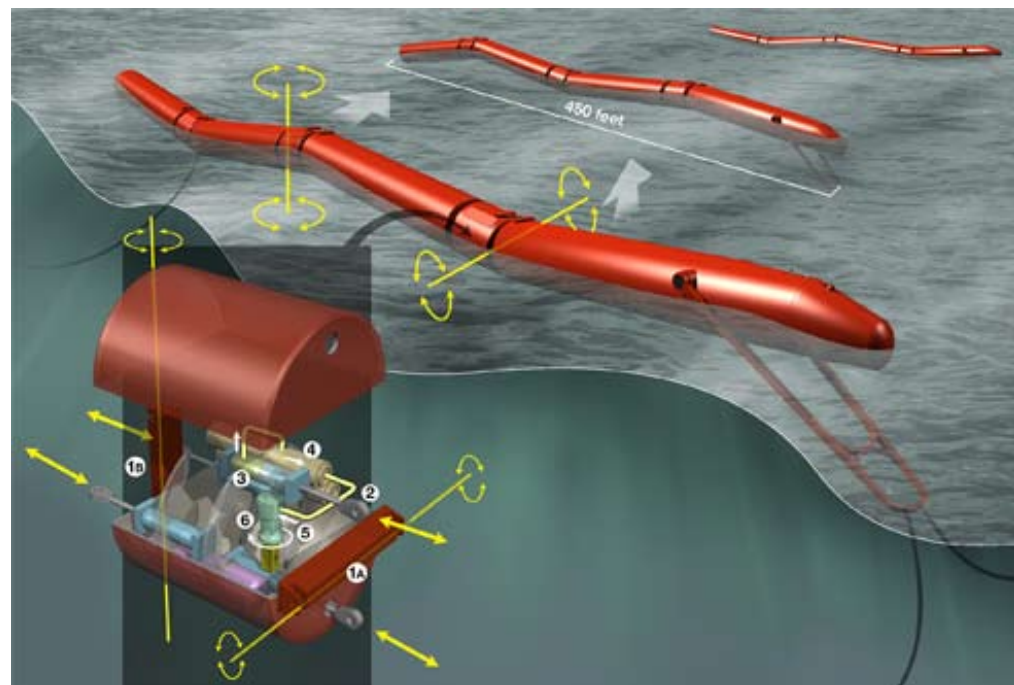
Εικ. 3

Τεχνολογίες Κατακόρυφης Ταλάντωσης.

Εικ. 4

Τεχνολογίες Αρθρώσεων.

εξασφαλίζει ότι τα πλωτά σώματα θα ανεβοκατεβαίνουν σε συνήθεις κυματικές συνθήκες παρέχοντας με πίεση νερό στην ακτή όπου περιστρέφει το στρόβιλο που συνδέεται μια γεννήτρια για την παραγωγή της ηλεκτρικής ενέργειας.

4) **Τεχνολογίες Αρθρώσεων**, που πρόκειται για πλωτά, αρθρωτά συστήματα, τα οποία στις αρθρώσεις φέρουν αντλίες. Με τις κινήσεις του κυματισμού οι αντλίες συμπιέζουν υδραυλικό υγρό και δίνουν κίνηση σε υδραυλικούς κινητήρες.

Αντιπροσωπευτικό δείγμα αποτελεί

το Pelamis [εικ. 4(β)]. Το Pelamis είναι σχεδιασμένο με ένα γρήγορο και εύκολο σύστημα σύνδεσης/αποσύνδεσης που επιτρέπει τη ρυμούλκηση των μηχανών σε ασφαλή νερά για συντήρηση. Το σύστημα έχει σχεδιαστεί κατάλληλα, ώστε να μην χρειάζεται να χρησιμοποιηθεί ειδικός εξοπλισμός, δύτες υποβρύχιος εξοπλισμός ή πλωτούς γερανούς, ενώ

όλες οι εργασίες συντήρησης μπορούν να πραγματοποιηθούν με τη μηχανή να επιπλέει στα νερά μιας αποβάθρας.

5) **Τεχνολογίες Οριζόντιας Κίνησης**, όπου πρόκειται για συσκευές που εκμεταλλεύονται την οριζόντια ταχύτητα των μορίων του νερού των θαλάσσιων κυμάτων για την εκτροπή κατάλληλων σωμάτων ή τη συμπίεση/αποσυμπίεση ενός

Εικ. 5

Τεχνολογίες Οριζόντιας Κίνησης.

εύκαμπτου αεροθαλάμου που αντικρίζει το μέτωπο των θαλάσσιων κυμάτων. Σχεδιαστικά και λειτουργικά πρόκειται για συλλέκτη κοντά στην επιφάνεια, ο οποίος εδράζεται πάνω σε κινούμενο βραχίονα που είναι εγκατεστημένος στον πυθμένα της θάλασσας. Η ενέργεια παράγεται καθώς ο βραχίονας ταλαντεύεται λόγω της κίνησης των σωματιδίων νερού των κυμάτων όπως δείχνει η εικόνα 5. Παραδείγματα της κατηγορίας αυτής είναι η υποβρύχια συσκευή Waveroller και το διατρητικό επιφάνειας Oyster.

Στην αξιοποίηση της κυματικής ενέργειας και στην ανάπτυξη των τεχνολογιών όμως υπάρχουν και δυσκολίες που πρέπει να αντιμετωπιστούν οι σπουδαιότερες εκ των οποίων είναι:

1) Οι **τυχαίοι θαλάσσιοι κυματισμοί** ως προς το ύψος, τη φάση και την διεύθυνσή τους. Έτσι, είναι δύσκολο να επιτευχθεί η μέγιστη απόδοση μιας συσκευής σε όλο το εύρος των συχνοτήτων διέγερσής της από τους θαλάσσιους κυματισμούς.

2) Οι **κοπώσεις** που οφείλουν να αναληφθούν από τις συσκευές σε περίπτωση ακραίων καιρικών συνθηκών, όπως τυφώνες, μπορεί να είναι και 100 φορές μεγαλύτερες από τις μέσες κοπώσεις και φορτία που δέχονται οι κατασκευές σε

συνήθεις καταστάσεις λειτουργίας.

3) Η **σύζευξη της ακανόνιστης, αργής κίνησης του κυματισμού** (συχνότητας περίπου 0,1 Hz) με ηλεκτρικούς κινητήρες απαιτεί συνήθως περί τις 500 φορές υψηλότερη συχνότητα.

4) Ο **βαθμός αξιοπιστίας** των συστημάτων.

5) Το **υψηλό κόστος** με τα σημερινά δεδομένα.

6) Η **θαλάσσια ασφάλεια** μια και τα συστήματα είναι εγκατεστημένα στη θάλασσα και ενδέχεται να προκληθούν ατυχήματα.

7) Η **ιδιαιτερότητα του θαλάσσιου περιβάλλοντος** που επηρεάζει την αντοχή των συστημάτων.

Παράγοντες όμως που δεν πρέπει να επηρεάζουν την προσπάθεια για βιώσιμη και περιβαλλοντικά φιλική ανάπτυξη, εφόσον η ενέργεια του θαλάσσιου κυματισμού είναι, όπως όλες οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ανεξάντλητη. Για να γίνει ευκολότερα κατανοητό το μέγεθος της διαθέσιμης ενέργειας από τα θαλάσσια κύματα παγκοσμίως, αρκεί να αναφερθεί ότι η αξιοποίηση μόνο του 1%

του κυματικού δυναμικού του πλανήτη μας θα κάλυπτε στο τετραπλάσιο την παγκόσμια ενεργειακή ζήτηση.

Αυτού του είδους η ενέργεια παρουσιάζει μεταξύ των ανανεώσιμων την υψηλότερη ενεργειακή πυκνότητα. π.χ., σε ημερήσια βάση, η ενέργεια κυματισμού ύψους 1 m. μπορεί –σε μέτωπο πλάτους μόλις 1 m– να ξεπεράσει τις 300 kWh. Από την ενέργεια αυτή θα μπορούσε να απορροφηθεί και να μετατραπεί σε ωφέλιμο ηλεκτρισμό τουλάχιστον ένα ποσοστό της τάξεως του 5-10%, δηλαδή περίπου 15-30 kWh ημερησίως. Συγκριτικά αναφέρουμε ότι μία τετραμελής οικογένεια καταναλώνει κατά μέσον όρο περίπου 10 kWh ημερησίως. Όμως λόγω το ίδιου του θαλάσσιου περιβάλλοντος, η κυματική ενέργεια αντιμετωπίζει ακόμα πολλές δυσκολίες, ενώ θέμα αποτελεί και το κόστος παραγωγής. Τα τελευταία χρόνια ωστόσο, η ερευνητική πειραματική διαδικασία σε τεχνικό επίπεδο έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο και το πολιτικό και βιομηχανικό ενδιαφέρον αυξάνεται στέλνοντας αισιόδοξα μηνύματα για την ανάπτυξη της νέας αυτής αγοράς. ■

ΜΙΑ ΜΙΚΡΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΜΗΚΟΥΣ

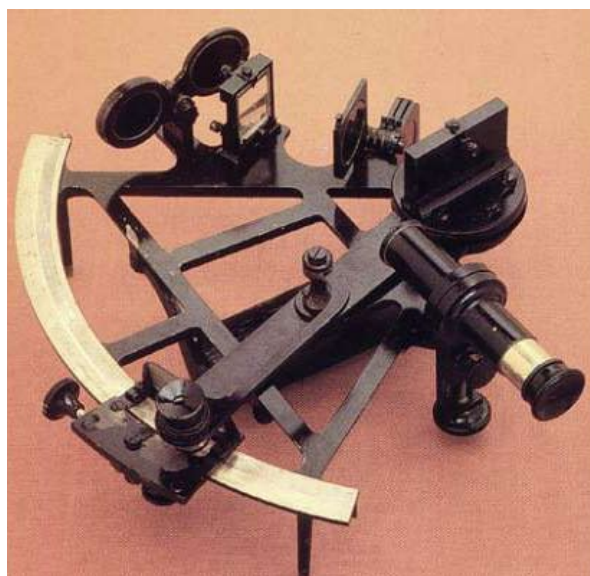
Εισαγωγή

Η ναυσιπλοΐα στην αρχαιότητα ήταν υπόθεση ουσιαστικά ακτοπλοΐας, καθώς οι ναυτικοί δεν είχαν τρόπο να προσδιορίσουν τη θέση τους στη θάλασσα, αν δεν είχαν αναγνωρίσιμα σημεία στην ξηρά. Ακόμα και πολύ αργότερα όταν πλέον υπήρχε η πυξίδα, ο προσδιορισμός της θέσης ενός πλοίου στην ανοικτή θάλασσα ήταν μια διαδικασία πολύ στο «περίπου», καθώς έπρεπε να συνεκτιμηθούν η ταχύτητα πλεύσης, ο άνεμος και τα θαλάσσια ρεύματα, κάτι που ήταν ουσιαστικά αδύνατον. Όμως επίσης από την αρχαιότητα, γνώριζαν ότι εάν εφαρμόζονταν επάνω στη Γη (όση ήταν τότε γνωστή) ένα σύστημα συντεταγμένων όπως τις ξέρουμε σήμερα, θα μπορούσε να προσδιοριστεί η θέση στη θάλασσα (και οπουδήποτε αλλού φυσικά) με μεγάλη ακρίβεια.

Γεωγραφικό Πλάτος (ΓΠ)

Ο προσδιορισμός του ΓΠ ήταν γνωστός από την αρχαιότητα, μάλιστα ο Πυθέας ο Μασσαλιώτης, προσδιόρισε με μεγάλη ακρίβεια το γεωγραφικό πλάτος της πόλης του τον 2^ο π.Χ. αι.. Έτσι:

1) Η αρχή σύμφωνα με την οποία προσδιορίζεται το ΓΠ. Το ύψος του ήλιου το μεσημέρι (δηλ. όταν το ύψος από τον ορίζοντα γίνεται μέγιστο), είναι το ίδιο για όλους του τόπους στο ίδιο ΓΠ, όταν φυσικά και εκεί είναι μεσημέρι. Το ύψος αυτό όμως αλλάζει μέρα με τη μέρα, καθώς η φαινόμενη θέση του ήλιου μετακι-

Εικ. 1

Σύγχρονος εξάντας. Ο συγκεκριμένος είναι όμοιος με αυτόν που είχαν μαζί τους οι αστροναύτες του Απόλλων 11 ως σαν εφεδρικό μέσο προσδιορισμού της θέσης τους, σε περίπτωση βλάβης του υπολογιστή ναυσιπλοΐας του διαστημοπλοίου. Το όργανο αυτό άρχισε να χρησιμοποιείται τον 17^ο αιώνα!

νείται συνεχώς, ψηλότερα το καλοκαίρι και χαμηλότερα τον χειμώνα.

2) Με τον εξάντα (σχ. 1) που πρέπει να υπάρχει σε κάθε πλοίο, βρίσκουμε το ύψος του ήλιου, ουσιαστικά τη γωνία του σε σχέση με τον ορίζοντα. Η αρχή είναι απλή, αλλά οι εξάντες έχουν σχετικά σύνθετη κατασκευή για να εξασφαλίσουν την ακρίβεια της παρατήρησης. Η μέτρηση γίνεται όταν το κάτω μέρος του δίσκου του ήλιου «μεταφερθεί» οπτικά, ώστε να αγγίξει τον ορίζοντα, ενώ μια ποικιλία φίλτρων προστατεύει το μάτι από το φως

του ήλιου, ανάλογα με τις συνθήκες.

3) Αφού έχουμε προσδιορίσει το ύψος του ήλιου με τον εξάντα, ανατρέχουμε στο «Ναυτικό Αλμανάκ» με το οποίο είναι επίσης εφοδιασμένο κάθε πλοίο και περιέχει πίνακες με τα ύψη του ήλιου αλλά και άλλων χαρακτηριστικών ουράνιων σωμάτων, καθώς και ημερομηνίες και ώρες παρατήρησης (Αυτό επιτρέπει, ώστε η παρατήρηση να μην περιορίζεται πλέον μόνο στον ήλιο και το μεσημέρι). Από το ύψος του ήλιου λοιπόν το μεσημέρι ενός τόπου και την ημερομηνία παρατήρησης, μπορούμε να βρούμε από ειδικούς πίνακες το ΓΠ του τόπου αυτού.

Γεωγραφικό Μήκος (ΓΜ)

Έχοντας λοιπόν λυθεί ικανοποιητικά το πρόβλημα προσδιορισμού του ΓΠ, έμενε ο προσδιορισμός του ΓΜ. Ήδη πάλι από την αρχαιότητα, ο Ίππαρχος είχε καταλάβει ότι το πρόβλημα αυτό θα μπορούσε να λυθεί με μέτρηση χρόνου, αλλά έπρεπε να περάσει πολύς καιρός και να μεσολαβήσει ένας κρατικός διαγωνισμός για βρεθεί πρακτική λύση. Μέχρι τότε, όσοι ναυτικοί δεν ήθελαν να διακινδυνεύσουν πολύ στην ανοιχτή θάλασσα, είχαν μια απλή αλλά με πολλούς περιορισμούς μέθοδο. Έπλεαν στον κοντινότερο με την αναχώρησή τους τόπο που είχε το ίδιο γεωγραφικό πλάτος με αυτό του προορισμού τους, και μετά χάραζαν πορεία είτε ακριβώς δυτικά, είτε ακριβώς ανατολικά, ελέγχοντας περιοδικά ότι μέ-

νουν στο ίδιο ΓΠ.

Φυσικά η μέθοδος αυτή πέρα από την παρατεταμένη παραμονή στη θάλασσα με όλους τους κινδύνους της, είχε και την προφανή απαίτηση της θαλάσσιας επικοινωνίας σε ευθεία γραμμή των δύο τόπων.

Το 1714 λοιπόν και μετά από πολλά ναυτικά ατυχήματα, η βρετανική κυβέρνηση πρόσφερε ένα μεγάλο ποσό ως έπαθλο σε όποιον ή όποιους έβρισκαν έναν τρόπο ή συνεισέφεραν σημαντικά, στον ακριβή προσδιορισμού του ΓΜ. Η λύση στη θεωρία ήταν απλή, αλλά η υλοποίησή της πολύ δύσκολη για την τεχνολογία της εποχής.

Αν διαιρέσουμε τις 360° του συνόλου των μεσημβρινών της Γης με τις 24 ώρες που διαρκεί μια περιστροφή της, θα δούμε ότι δύο τόποι που απέχουν 15° ΓΜ, έχουν μεσημέρι με διαφορά μιας ώρας ακριβώς. Άρα το πρόβλημα ήταν να μπορέσει να κατασκευαστεί ένα ρολόι αρκετά ακριβές και ανθεκτικό σε συνθήκες πλοίου, που να μπορεί να διατηρεί την ακρίβειά του για αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα. Έτσι λοιπόν για παράδειγμα, αν το ρολόι είχε ρυθμιστεί να δείχνει 12.00 π.μ. όταν ο ήλιος ήταν στο μέγιστό του στο Γκρήνουιτς (όπως καθιερώθηκε αργότερα), ενώ στο σημείο που βρίσκονταν το πλοίο το μέγιστο του ήλιου (ελεγμένο με τον εξάντα) συνέβαινε όταν το ρολόι έδειχνε 11.00 π.μ., θα σήμαινε ότι το πλοίο βρίσκονταν επάνω στον μεσημβρινό που περνάει 15° ανατο-

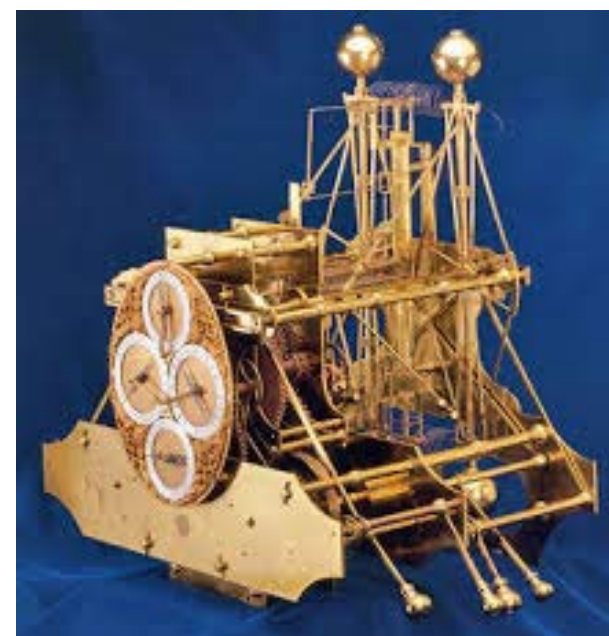
λικά από το Γκρήνουιτς.

Ο John Harrison, ξυλουργός και ερασιτέχνης ωρολογοποιός, ασχολήθηκε με την κατασκευή ενός κατάλληλου για την εγκατάσταση σε πλοίο χρονομέτρου, ώστε να διεκδικήσει το έπαθλο. Κατασκεύασε προοδευτικά 4 μοντέλα χρονομέτρων, από το H1 το 1736, μέχρι το H4 το 1760, το τελευταίο με τη βοήθεια ενός επαγγελματία Λονδρέζου ωρολογοποιού.

Αν και όλα τα χρονόμετρά του ήταν μια σημαντική βελτίωση σε σχέση με τα ρολόγια της εποχής, μόνο το H4 είχε την ακρίβεια που επέτρεψε τελικά στον Harrison να κερδίσει το βραβείο. Επιπλέον, το H4 ήταν μια πολύ πιο συμπαγής και εύχρηστη συσκευή από τα προηγούμενα τρία μοντέλα, μοιάζοντας περισσότερο σαν ένα μεγάλο ρολόι τσέπης.

Επίλογος

Σήμερα βέβαια όλα αυτά έχουν περισσότερο ιστορική αξία, καθώς με τα δορυφορικά συστήματα οι συντεταγμένες ενός πλοίου καθορίζονται σε πραγματικό χρόνο και με ακρίβεια μερικών μέτρων, ενώ με τους υπολογιστές μπορούν να απεικονιστούν πληροφορίες που οι ναυτικοί δεν θα μπορούσαν ούτε να φανταστούν πριν λίγες δεκάδες χρόνια. Παρόλα αυτά, η γνώση της «κλασικής» μεθόδου εύρεσης στίγματος δίνει δύο πλεονεκτήματα. Καλύτερη κατανόηση των κινήσεων της Γης σε σχέση με τον Ήλιο, και ένα εξαιρετικό παράδειγμα επίλυσης σημαντικών

Εικ. 2

Το H1, το πρώτο μοντέλο του Harrison και το H4 μεγάλη εξέλιξη από το H1 μέσα σε λιγότερο από 30 χρόνια.

προβλημάτων με περιορισμένα και απλά μέσα. Σε μια σημαντική καταστροφή που θα απενεργοποιήσει τα ηλεκτρονικά κυκλώματα (π.χ. ηλιακή καταιγίδα), το Αλμανάκ, ο χάρτης, ο εξάντας και το μηχανικό χρονόμετρο, πάντα θα μπορούν να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους. ■

Βασίλης
Χαϊλάζης

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΕΞΟΔΑ ΜΙΑΣ ΔΙΚΗΣ

(Γ' ΜΕΡΟΣ)

Κλείνουμε την απαρίθμηση των βασικών εξόδων μιας δίκης (όπως αυτά περιγράφηκαν στα δυο προηγούμενα τεύχη) με την απαρίθμηση των εξόδων της ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ (Δίκης).

Αφορούν διαφορές μας με το Ελληνικό Δημόσιο, τους Δήμους κ.λπ. Ν.Π.Δ.Δ. σε διοικητικά θέματα (άσκηση κρατικής εξουσίας).

Επειδή έχει περιορισμένο ενδιαφέρον θα αναφερθώ σε μερικά μόνο έξοδα:

1) Το λεγόμενο «παράβολο» της συζήτησης, το οποίο, ανάλογα με την διαδικασία είναι από 100 μέχρι 150 €.

2) Στις φορολογικές όμως υποθέσεις το παράβολο προσδιορίζεται σε... 1% επί του αντικειμένου της διαφοράς (!) και φθάνει μέχρι τα... 15.000 €!

3) Επίσης στις φορολογικές (και τελωνειακές) υποθέσεις ο διάδικος πρέπει να προκαταβάλει το... 50% του ποσού το οποίο ζητάει η Εφορία (Δ.Ο.Υ) και κατά του οποίου προσφεύγει!

Δηλαδή εάν η Δ.Ο.Υ. έχει επιβάλλει (φόρο, πρόστιμο, προσαυξήσεις) συνολικού ποσού 20.000 €, ο φορολογούμενος θα πρέπει να προκαταβάλει (εκτός του παραβόλου) ακόμα 10.000 € και να περιμένει να εκδοθεί απόφαση και εάν δικαιωθεί –μετά από... 10 περίπου χρόνια– (!!!) να αναζητήσει το ποσό που πλήρωσε, να το εισπράξει δε εάν βέβαια το Κράτος

έχει χρήματα να του επιστρέψει ή αυτός δεν οφείλει από άλλη αιτία!

Μέχρι τότε ας περιμένει γιατί κρίθηκε (από κάποιους φωστήρες περί τα οικονομικά), ότι το Δημόσιο έχει οπωσδήποτε δίκαιο, τουλάχιστον κατά 50% (!) οπότε πλήρωνε (δυστυχώς) φορολογούμενε αφού δεν δέχεσαι ότι εμείς (το Κράτος) αποφασίσαμε και δεν προσήλθες για... «συμβιβασμό»!!

ΒΕΒΑΙΑ υπάρχουν ακόμα τα παράβολα άσκησης ένδικων μέσων, προσφυγών κ.λπ. δικογράφων (τα οποία κυμαίνονται από 50 € στα ασφαλιστικά μέτρα μέχρι 350 € στο Συμβούλιο Επικρατείας), συν οι αμοιβές των Δικηγόρων, τα έξοδα ενσήμων κ.λπ..

Το τροχαίο ατύχημα

Θα επιχειρήσουμε μια συνοπτική περιγραφή: πρώτον της πορείας ενός τροχαίου ατυχήματος σε νομικό επίπεδο, δεύτερον των κυριότερων λόγων που αυτά συμβαίνουν και τρίτον απαρίθμηση διαφόρων στατιστικών στοιχείων τροχαίων ατυχημάτων.

1) ΝΟΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ: Είναι αναγκαίο να φροντίζουμε για την ασφάλιση του αυτοκινήτου στους κινδύνους που προκαλεί η κυκλοφορία του κατά τις ζημιές, τόσο σε πράγματα (υλικές ζημιές), όσο και σε ανθρώπους (σωματικές βλάβες).

Δεν πρέπει ποτέ να κινούμε ένα όχημα χωρίς αυτό

να έχει ασφαλισθεί σε μια αξιόπιστη ασφαλιστική εταιρεία.

Εάν ένα ανασφάλιστο όχημα εμπλακεί σε Τροχαίο ατύχημα και προκύψει υπαιτιότητα του οδηγού του, τότε ναι μεν ο ζημιωθείς έχει νόμιμο δικαίωμα να στραφεί κατά της ασφαλιστικής εταιρείας «ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ», όμως και η εταιρεία αυτή έχει νόμιμο δικαίωμα να στραφεί κατά του οδηγού (και του ιδιοκτήτη του εάν δεν είναι και οδηγός) του ανασφάλιστου οχήματος και να ζητήσει να της αποδώσει αυτός όσα χρήματα πληρώσει στον τρίτο ζημιωθέντα.

Επομένως κινδυνεύει η όποια περιουσία σας με κατάσχεση εάν οδηγείτε ανασφάλιστο όχημα (πέραν των υπολοίπων κυρώσεων που συνεπάγεται η χρήση ανασφάλιστου οχήματος που ενεπλάκη σε τροχαίο ατύχημα, όπως αφαίρεση πινακίδων και άδειας κυκλοφορίας για 2 έτη, φυλάκιση έως 1 έτος, συν διοικητικές ποινές).

Μετά από τροχαίο ατύχημα εκείνος ο οποίος πιστεύει ότι έχει δίκιο (ολικά ή μερικά) μέσω δικηγόρου καταθέτει αγωγή στο Ειρηνοδικείο για συνολική απαίτηση μέχρι 20.000 € ή στο Μονομελές Πρωτοδικείο (της κατοικίας του εναγομένου ή της έδρας της ασφαλιστικής εταιρείας του ζημιογόνου αυτοκινήτου ή του τόπου του ατυχήματος) για ποσό απαίτησης πάνω από 20.000 €.

Αναγκαστικά πρέπει να έχει μάρτυρες για τα έξοδα στα οποία υπεβλήθη και για την υπαιτιότητα ως προς την σύγκρουση.

Ως προς το θέμα της υπαιτιότητας κρίσιμο αποδεικτικό στοιχείο αποτελεί το σχεδιάγραμμα του τόπου του ατυχήματος, το οποίο θα συντάξει η Τροχαία.

Όμως τέτοιο σχεδιάγραμμα συντάσσεται μόνο σε περίπτωση κατά την οποία υπάρξει (ή δηλωθεί έστω) σωματική βλάβη.

Επομένως σε περιπτώσεις μόνο υλικών ζημιών αναγκαίο είναι να φροντίζουμε να καταγράψουμε τα στοιχεία αυτοπτών μαρτύρων (εάν υπάρχουν), να «τραβήξουμε» φωτογραφίες, να συνταχθεί σωστά η δήλωση ατυχήματος κ.λπ..

Εάν υπάρξει τραυματισμός απαραίτητες είναι οι ιατρικές βεβαιώσεις, επίσης πρέπει να ζητάμε νόμιμα παραστατικά για κάθε έξοδο στο οποίο προβαίνουμε και είναι αποτέλεσμα του τραυματισμού μας (ακόμα και από ταξί).

Οι Δικηγόροι αναλαμβάνουν (συνήθως) «εργολαβικά» (όπως λέγεται), υποθέσεις τροχαίων ατυχημάτων, δηλαδή πληρώνουν εκείνοι όλα τα έξοδα της δίκης και εισπράττουν ένα ποσοστό από το ποσό (Κεφάλαιο και τόκους) που θα επιδικαστεί οριστικά.

Το ποσοστό αυτό φτάνει στο 20% (όπως ήταν ο κανόνας τουλάχιστον στους «καλούς» καιρούς), ανάλογα με το ύψος της απαίτησης.

Οι αποφάσεις δεν αργούν και πολύ να εκδοθούν. Σε 2-3 χρόνια περίπου θα πρέπει (σε κανονικές περιπτώσεις) να έχετε τελειώσει και από το Εφετείο (εάν φθάσετε και εκεί, όπως πάντως κατά κανόνα συμβαίνει), εάν όχι σε 2 χρόνια περίπου θα έχετε εισπράξει τα χρήματα, εκτός εάν έχετε αντίδικο το «ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ», γιατί τότε θα εισπράξετε χρήματα σε 2-3 χρόνια μετά το πέρας της υπόθεσης.

Τα υπόλοιπα στην επόμενη έκδοση. ■

Νικόλαος
Σίμος

Η ΑΝΙΣΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ

Όσο κι αν έχω προσπαθήσει, δεν έχω βρει ποιες είναι αυτές οι διαφορές που κατατάσσουν τους ανθρώπους σε κατηγορίες. Δεν έχω καταφέρει να κατανοήσω γιατί η ένταξη στις κατηγορίες αυτές καθορίζουν την τύχη, την υγεία, την ευτυχία ανθρώπων που υποτίθεται ότι είναι ίσοι, με όμοια ή τουλάχιστον παρόμοια δικαιώματα.

Προφανώς οι παραπάνω σκέψεις έχουν επηρεαστεί και από το δράμα των μεταναστών που εκδιώκονται από τις χώρες τους, από τα σπίτια τους και ταξιδεύουν υπό άθλιες συνθήκες αναζητώντας καταφύγιο. Έχουν επηρεαστεί επίσης όμως από τις καταδικασμένες σε φτώχεια και πείνα χώρες της Αφρικής, έχουν επηρεαστεί και από συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες εντός της χώρας μας!

Ως κάτοικοι κοινού εδάφους, του πλανήτη που λέγεται Γη, θα έπρεπε θεωρητικά να έχουμε κοινά δικαιώματα έστω και σε έναν ελάχιστο βαθμό, όπως η πρόσβαση στην υγεία, στην παιδεία, στη σίτιση και τη στέγαση. Όμως, με το 95% του πλούτου να βρίσκεται συγκεντρωμένο στα χέρια του 5-10% του παγκόσμιου πληθυσμού, κάτι τέτοιο φαντάζει όνειρο τρελό, όνειρο απατηλό!!!

Κατά τον πρόσφατο σεισμό τη Λέσβο, διαβάσαμε ότι χρειάστηκε να γίνει έρανος για να αγοραστεί το εισιτήριο σεισμοπαθούς με τραύμα στη λεκάνη προκειμένου να νοσηλευτεί στο ΚΑΤ, την ίδια στιγμή που το κράτος χορηγεί χιλιάδες εισιτήρια σε μετανάστες για να μεταβούν από τα Ελληνικά νησιά στον Πειραιά.

Μετά το τραγικό συμβάν του θανάτου μικρού

μαθητή από αδέσποτη σφαίρα αθίγγανων στο Μενίδι, άκουσα σκέψεις του Υπουργού Παιδείας για την χωρίς εξετάσεις εισαγωγή αθίγγανων στα πανεπιστημιακά Ιδρύματα της χώρας, την ίδια ώρα που οι υπόλοιποι Έλληνες πολίτες δαπανούν χιλιάδες ευρώ σε φροντιστήρια προκειμένου να εξασφαλίσουν μια θέση για το παιδί τους, πολλές φορές σε άλλη πόλη από τον τόπο κατοικίας τους!!!

Τα κοινωνικά επιδόματα αναμφίβολα προσφέρουν μικρές ανάσες στις ευαίσθητα κοινωνικές ομάδες! Και είναι γεγονός ότι δεν επαρκούν για όλους, άρα θα πρέπει να επιλεγούν οι έχοντες περισσότερη ανάγκη! Όμως τελικά τα απολαμβάνουν αυτοί που δεν δηλώνουν την εργασία τους και τα εισοδήματά τους, στερώντας τα από αυτούς που τολμούν να δηλώσουν (ή δεν μπορούν να αποκρύψουν) τα λιγοστά εισοδήματά τους!

Πρόσβαση σε δωρεάν νοσηλεία, εξετάσεις και φάρμακα έχουν τελικώς όλοι όσοι δεν δηλώνουν την εργασία τους (μετανάστες, Ρομά κ.λπ.), ενώ οι νομίμως και μονίμως φορολογούμενοι πολίτες καλούνται να πληρώνουν υψηλές συμμετοχές για εξετάσεις και φάρμακα!!!

Μεγαλοοφειλέτες του δημοσίου προβαίνουν σε συνεχείς διακανονισμούς και απολαμβάνουν ευεργετικές νομοθετικές ρυθμίσεις την ίδια στιγμή που εργαζόμενοι ξεζουμίζονται κυριολεκτικά από το κράτος!

Πλοιοκτήτες των οποίων τα πλοία είχαν κατασχεθεί με την κατηγορία της λαθρεμπορίας καυσίμων, απαλλάσσονται με βουλευμάτα και μεταφέ-

ΑΠΟΦΕΚ

ρουν ξανά λαθραία καύσιμα, την ίδια στιγμή που έχει επιβληθεί ειδικός φόρος κατανάλωσης στο πετρέλαιο θέρμανσης!!!

Πολιτικοί βρίσκονται στο απυρόβλητο, χαίρουν γενναίων φοροαπαλλαγών και ακόμαι γενναιότερων μισθών, δικαιούνται δωρεάν αυτοκίνητα όταν οι ιδιωτικοί υπάλληλοι φορολογούνται για τα εταιρικά οχήματα!!!

Είμαι οργισμένα κατά του ρατσισμού με όποια μορφή κι αν εμφανίζεται! Είμαι οργισμένα ενάντια στις διακρίσεις ανάμεσα σε ανθρώπινες ψυχές και κάθε είδους ανισότητα!!!

Δεν ζητώ να αφαιρεθούν παροχές από μετανάστες, ρομά, μεγαλοφειλέτες, εγκληματίες, πολιτικούς.

Ζητώ απλά να τύχω και εγώ της ίδιας αντιμετώπισης!!! ■

Γιώργος
Ρέππας

Η ΝΕΑ ΓΕΝΙΑ ΝΑ ΣΥΝΕΧΙΣΕΙ ΝΑ ΟΝΕΙΡΕΥΕΤΑΙ

Κοντεύουμε αισίως τα οχτώ χρόνια μνημονίων και η λογική λέει ότι έχουμε ακόμα μέλλον. Βέβαια το παρόν μας ανησυχεί και μας τρομάζει. Δεν πρόκειται να μπω σε σενάρια (πραγματικά και μη) για το πως φτάσαμε εδώ και ούτε σε κομματικές και πολιτικές κουβέντες, μια και σε όλη αυτή τη διαδρομή ο καθένας έχει συνειδητοποιήσει τις αιτίες που φτάσαμε εδώ υπό το δικό του πρίσμα. Οι αιτίες όμως κι οι αφορμές επιφέρουν κι αλλαγές σε μια κοινωνία η οποία λειτουργούσε με διαφορετικούς ρυθμούς, κανόνες και ρόλους και ήταν δομημένη σε αντίθετες βάσεις με τις σημερινές.

Ποιός από μας άραγε γνώριζε όρους και λέξεις όπως Δ.Ν.Τ., Eurogroup, κούρεμα χρέους, αξιολόγηση μέτρων, μνημόνια, αντίμετρα και τόσες ακόμα λέξεις που πριν μερικά χρόνια θα είχαν αντίκτυπο σε μας όπως έχουν κινέζικες λέξεις.

Η μεγαλύτερη γενιά λίγο τα κατάλαβε όλα αυτά ή και καθόλου ενώ οι νεότεροι με περισσότερη φρεσκάδα κι αφομοίωση εννόησε περισσότερα με κοινό παρανομαστή το ίδιο αποτέλεσμα για όλους.

Ένα αποτέλεσμα (που πέρα απ τις όποιες μεγάλες ή μικρότερες οικονομικές καταστροφές που υπέστη ο καθένας μας) άδικο για κάθε άνθρωπο και κατ επέκταση για κάθε κοινωνία. Αναφέρομαι στο ψυχολογικό αποτέλεσμα που δυστυχώς με τον καιρό αντανakλάται σε όλο τον κοινωνικό ιστό και κυρίως στις νεότερες γενιές.

Η γενιά που μεγάλωσε με μια λογική (ή όχι) οικονομική άνεση των γονιών της έρχεται πια σε πλήρη αντίφαση με τη σημερινή πραγματικότητα. Η ανεργία κι η ανασφάλεια σ αυτά τα παιδιά που βγαίνουν πια στο στίβο της καθημερινής επιβίωσης καθώς και ο φόβος για ένα πιο αβέβαιο αύριο δημιουργούν το πιο απαισιόδοξο ψυχολογικό κοκτέιλ.

Γνωρίζουν ότι το προσωρινό πρόβλημα έχει πάρει τη μορφή του μόνιμου κι αυτό είναι ό,τι χειρότερο. Οι νέοι άνθρωποι δεν έχουν όνειρα, δεν έχουν σχέδια και μάλιστα απαγορεύεται βάσει λογικής να κάνουν. Δεν γράφω αυτό το άρθρο για να προτείνω λύσεις, αλλά για να τονίσω το μεγάλο πρόβλημα της νέας γενιάς μιας και ως πατέρας προβληματίζομαι για το μέλλον τους. Σε όλα αυτά τα χρόνια της κρίσης έχει τύχει κι έχω χαιρετίσει πάρα πολλούς ανθρώπους που μεταναστεύουν σε άλλες χώρες για ένα καλύτερο μέλλον γνωρίζοντας ότι εδώ στερούνται ακόμα και ένα απλά καλό παρόν.

Δυστυχώς μία ακόμη επίπτωση των παραπάνω είναι πως η ζημιά στο ψυχολογικό μας κομμάτι αν ακόμα βγαίναμε και σήμερα απ την οικονομική κρίση είναι ανεπανόρθωτη.

Δύσκολα οι άνθρωποι δεν θα αναζητούν ένα καλύτερο μέλλον αλλού, δύσκολα θα ρισκάρουν σε νέα επαγγελματικά σχέδια, δύσκολα θα χουν ως μέλημα τη δημιουργία οικογένειας και το κυριότερο δύσκολα θα έχουν λόγο στην ελπίδα και στ όνειρο και άνθρωπος που δεν ονειρεύεται και δεν ελπίζει χάνει το μεγαλύτερο κίνητρο για ζωή: Την προσμονή για ένα καλύτερο αύριο... ■

ΑΠΟΤΥΧΕ

Αριστοτέλης
Αλεξόπουλος

ΜΟΝΑΔΕΣ (ΣΤΑΘΜΟΙ) ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΟΙΠΩΝ: ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΡΥΠΑΝΣΗΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΤΩΝ ΠΛΟΙΩΝ

(Α' ΜΕΡΟΣ)

Η Αναγκαιότητα Εγκατάστασης και Λειτουργίας Σταθμών Υποδοχής Καταλοίπων στον Ελληνικό Χώρο και η Προστασία του Θαλασσίου Περιβάλλοντος σύμφωνα με την Αρχή της Βιώσιμης Ανάπτυξης¹

Το γενικό τμήμα αυτού του μέρους αναφέρεται στη συσχέτιση χωροταξικής και οικονομικής πολιτικής με την προστασία του περιβάλλοντος σύμφωνα με τις νέες τάσεις της βιώσιμης ανάπτυξης. Το ειδικό μέρος έχει εφαρμογή στην παράκτια ζώνη της Ελληνικής επικράτειας δίνοντας έμφαση στην αναγκαιότητα εγκατάστασης και λειτουργίας σταθμών υποδοχής καταλοίπων πάνω σε τεχνητά ή φυσικά νησιά κοντά στα μεγάλα λιμάνια με κύριο στόχο την προστασία του θαλασσίου περιβάλλοντος δίχως να παραμελείται η οικονομική ανάπτυξη.

1) Εισαγωγή

Σύμφωνα με τη συνδιάσκεψη των Η.Ε. για το περιβάλλον και την ανάπτυξη (Ρίο, 1992) τέθηκαν τα θεμέλια για μία πλέον σύγχρονη στρατηγική σφαιρικής προστασίας του περιβάλλοντος και κατά συνέπεια του θαλασσίου περιβάλλοντος που αντιπροσωπεύει η επιλογή της βιώσιμης ανάπτυξης. Παράλληλα ο σύγχρονος χωροταξικός σχεδιασμός αποτελεί ικανή και αναγκαία συνθήκη για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη ενώ ταυτόχρονα προσβλέπει στην προστασία του περιβάλλοντος τόσο σε γενικό επίπεδο όσο και ειδικά όπως η περίπτωση των ακτών και η παράκτια ζώνη στο σύνολο της.

Δεδομένου ότι η Ελλάδα έχει μήκος ακτών πάνω από 15.000 m² που σημαίνει ότι σε κάθε τμ αντιστοιχούν 113 m ακτής (πολύ υψηλός μέσος όρος) ενώ η σημασία της παράκτιας ζώνης γίνεται ολοένα και μεγαλύτερη (λ.χ. το 75% του πληθυσμού κατοικεί πλησίον των ακτών, το 60% της βιομηχανίας και το 80% του του-

ρισμού συγκεντρώνονται σ' αυτή τη ζώνη), είναι αναγκαία η ορθολογικά σχεδιασμένη ανάπτυξη, προστασία και διαχείριση των παράκτιων περιοχών. Ταυτόχρονα δεν μπορούμε να αγνοήσουμε την άναρχη δόμηση πολυτελών κατοικιών, τουριστικών και ξενοδοχειακών επιχειρήσεων πάνω στον αιγιαλό και την παραλία ενώ οι νέες τάσεις στα πλαίσια της οικονομίας και παραγωγής φέρνουν στην επιφάνεια σύγχρονες λιμενικές εγκαταστάσεις για Ε/Γ-Ο/Γ πλοία, μεγάλους αποθηκευτικούς χώρους καυσίμων και φορτίων που εμφανώς έρχονται σε αντίθεση με τις παραδοσιακές δραστηριότητες και συχνά συμβάλλουν σε όξυνση των επιπέδων ρύπανσης.

Η παρουσία θεσμικού πλαισίου τόσο σε διεθνές επίπεδο λ.χ. σύμβαση της Βαρκελώνης για την προστασία της Μεσογείου (1976), σύμβαση των Η.Ε. για το δίκαιο της θάλασσας (1982), σύμβαση MARPOL 1973/78, όσο και σε εθνικό επίπεδο λ.χ. Α.Ν.2344/1940, Ν.360/1976, Ν.1650/1986, Ν.1337/83, το κοινοτικό πρόγραμμα ENVIREG και ο ρόλος του UNEP για την προστασία “ειδικών περιοχών” μέσω του μεσογειακού σχεδίου δράσης, δεν φαίνεται να λειτουργούν αρμονικά και επόμενο είναι να εμφανίζονται “νομικά κενά” στην εφαρμογή τους. Ωστόσο η απουσία σταθμών υποδοχής καταλοίπων² στην Ελλάδα αλλά και η γενικότερη έλλειψη τέτοιων σταθμών στα λιμάνια της Μεσογείου δημιουργούν σοβαρά προβλήματα στα πλοία για την εύκολη παράδοση των διαφόρων καταλοίπων με προφανές αποτέλεσμα να γίνεται απόρριψη τους στο θαλάσσιο περιβάλλον συντελώντας μ' αυτόν τον τρόπο στη διόγκωση της λειτουργικής ρύπανσης.

Πιθανότατα η υλοποίηση του στόχου της οικοσυστημικής προστασίας του θαλασσίου περιβάλλοντος στο πλαίσιο μίας βιώσιμης διαχείρισης να στηρίζεται στην κατασκευή τεχνητών νησιών (artificial islands) εντός των χωρικών υδάτων του παράκτιου κράτους οπότε και υπόκεινται στο εσωτερικό του δίκαιο και κατά συνέπεια η εγκατάσταση και λειτουργία των ΣΥΚ πάνω σ'

¹ Πρώτη αναφορά του κειμένου στο συνέδριο: *International Conference on: Sustainable Development and Spatial Planning in the European Territory*, NTUA, (1999), 1-17. Βελτιωμένη έκδοση.

² Από εδώ και πέρα στο κείμενο ΣΥΚ.

ΜΟΝΑΔΕΣ (ΣΤΑΘΜΟΙ) ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΟΙΠΩΝ: ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΡΥΠΑΝΣΗΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΤΩΝ ΠΛΟΙΩΝ

(Α' ΜΕΡΟΣ)

αυτά να είναι φιλικότερη προς το περιβάλλον και πιο αποδοτική σε σχέση με μία βεβαρημένη παράκτια ζώνη.

2) Η Σχέση Χωροταξικού και Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού

Είναι πλέον γνωστό ότι το τρίπτυχο χωροταξία, οικονομική ανάπτυξη και περιβάλλον άρχισε να αποτελεί αντικείμενο έρευνας κυρίως την τελευταία δεκαετία. Η καθυστέρηση αυτή οφείλεται μερικώς και στον εξαιρετικά αργό εντοπισμό και την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων σε παγκόσμιο επίπεδο που χρονικά τοποθετούνται λίγο μετά τη λήξη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Μέχρι εκείνη τη χρονική περίοδο, ο χωροταξικός σχεδιασμός αποσκοπούσε στην οικονομική και στην κοινωνική ανάπτυξη. Στον Ελληνικό χώρο υπήρξε ακόμη μεγαλύτερη χρονική καθυστέρηση για να επιτευχθεί ο ζητούμενος σήμερα συνδυασμός χωροταξικού και περιβαλλοντικού σχεδιασμού και κατά συνέπεια της σχετικής πολιτικής (λ.χ. τα πρώτα χωροταξικά σχέδια ξεκίνησαν να εκπονούνται κατά τις αρχές του 1960 χωρίς ιδιαίτερη επιτυχία).

Ο όρος «χωροταξία» έχει πολλές έννοιες ανάλογα με τις διαστάσεις της, λ.χ. οικονομική, τεχνική, κοινωνική, πολιτική. Σε κάθε περίπτωση έχει

ως στόχο την επίτευξη μίας συνθήκης ισορροπίας μεταξύ του φυσικού περιβάλλοντος (δεδομένου χώρου) και του οικονομικο-κοινωνικού γίγνεσθαι (Χριστοφιλόπουλος, 1984). Συχνά στο παρελθόν υποστηρίχθηκε η άποψη ότι το περιβάλλον εμφανίζεται, όπως άλλωστε και η πολεοδομία (δηλαδή η επέμβαση της πολιτείας για την παραγωγή του τεχνητού περιβάλλοντος), ως μία πολιτική της χωροταξίας. Πρόκειται για επιστήμες που διαθέτουν κοινωνικοπολιτικό περιεχόμενο.

Το θεσμικό πλαίσιο της χωροταξίας εκφράζεται με τον Ν. 360/1976 «περί χωροταξίας και περιβάλλοντος» ο οποίος και εκδόθηκε σε εφαρμογή του άρθρου 24 του Συντάγματος. Για πρώτη φορά επιχειρείται αναφορά στις έννοιες του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και της προστασίας αυτού χωρίς να περιέχει τη διαδικασία και τις προϋποθέσεις προστασίας του. Με άλλα λόγια δεικνύεται η ζητούμενη σχέση χωροταξίας και περιβάλλοντος ως πρωταρχικός στόχος της χωροταξικής πολιτικής. Ωστόσο ο νόμος έχει πέσει σε δυσμένεια λόγω επικείμενων αλλαγών στο υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο χωροταξίας το οποίο και δεν μπορεί να κρύψει τα προβλήματα εφαρμογής του στην Ελλάδα (Μπεριάτος, 1997). Υπάρχει όμως και η άποψη ότι θα είχαν επιτευχθεί σημαντικά βήματα προόδου εφόσον θα είχε προχωρήσει σε εφαρμογή ο νόμος.

Ο νόμος αυτός εκδόθηκε σε εφαρμογή του άρθρου 24 του Συντάγματος, λ.χ. σύμφωνα με το άρθρο 1(5) ορίζεται ως φυσικό περιβάλλον: «ο περιβάλλον τον άνθρωπο χερσαίος, θαλάσσιος και εναέριος χώρος, μετά των εν αυτώ χλωρίδος, πανίδος και φυσικών πόρων». Αναμφίβολα ο παραπάνω ορισμός κρίνεται ως ατελής διότι εμπεριέχει αόριστες έννοιες χωρίς επεξηγήσεις, λ.χ. ο όρος «θαλάσσιος» υστερεί έναντι του σωστότερου «υδάτινος» που αναφέρεται είτε στον επίγειο είτε στον υπόγειο. Πρόσθετα, στην παρ. 7 του ίδιου άρθρου επιχειρείται μία πολύπλοκη ερμηνεία του όρου προστασία του περιβάλλοντος, δηλαδή: «η διατήρηση, προστασία και διαφύλαξη του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος από τις ανθρώπινες δραστηριότητες με παράλληλη βελτίωση και εναρμόνιση των σχέσεων και συστατικών στοιχείων μεταξύ τους, ως οικοσύστημα». Σε άλλες χώρες έχουν χρησιμοποιηθεί και όροι όπως σχεδιασμός, αποκατάσταση, αναβάθμιση του περιβάλλοντος. Προτιμότερη είναι η έννοια ορθολογική διαχείριση του περιβάλλοντος που απαντάται στα περισσότερα σύγχρονα κείμενα. Ωστόσο δεν μπορούμε να παραβλέψουμε σ' αυτόν τον νόμο το γεγονός ότι θεσπίζεται η αρχή της προστασίας του περιβάλλοντος ως ένας από τους κύριους στόχους του χωροταξικού σχεδιασμού³.

Ένας άλλος εξίσου σημαντικός νόμος είναι ο 1337/83, γνωστός και ως οικιστικός νόμος, ο οποίος παρέχει προστασία στο πολιτιστικό περιβάλλον με τη μορφή της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης των διατηρητέων κτιρίων για λόγους δημόσιας ωφέλειας που ως μέσο εφαρμογής πολεοδομικής πολιτικής είναι σήμερα ξεπερασμένη. Σημασία όμως έχουν οι διατάξεις του νόμου που προβλέπουν τη δημιουργία μίας ευρύτερης ζώνης πλάτους 500 m από την ακτή πέραν των ορίων του αιγιαλού και της παραλίας όπου θα ελέγχονται οι περιφράξεις των γηπέδων και θα εξασφαλίζεται η ελεύθερη πρόσβαση των πολιτών

³ Στην ίδια κατηγορία νόμων που ψηφίστηκαν κατά την περίοδο 1976-1985 αλλά δεν αποτελούν αντικείμενο μελέτης στην παρούσα εργασία, ανήκουν οι εξής: Ν. 998/79 «περί προστασίας των δασικών εκτάσεων» που αναφέρεται στους εθνικούς δρυμούς και τις ζώνες πρασίνου, ο Ν. 947/79 «περί οικιστικών περιοχών» που ορίζει τις προϋποθέσεις οικοπεδοποίησης μέρους των δασών, ο Ν. 1032/80 «περί σύστασης του ΥΧΟΠ», ο Ν. 1515/85 για το ρυθμιστικό σχέδιο Αθηνών και ο Ν. 1561/85 για το ρυθμιστικό σχέδιο Θεσσαλονίκης.

προς τα κοινόχρηστα πράγματα.

Ειδικότερα, το άρθρο 15(2) ορίζει ότι κατεδαφίζονται κτίσματα που βρίσκονται, μεταξύ άλλων, μέσα στον αιγιαλό και τη ζώνη της παραλίας ενώ στο άρθρο 24(1) προβλέπεται η δημιουργία οδών προσπέλασης προς την παραλία και τον αιγιαλό. Επίσης, θεσπίζει τις λεγόμενες ΖΟΕ (ζώνες οικιστικού ελέγχου) όπου στο άρθρο 29 (2) δίνεται η δυνατότητα καθορισμού ΖΟΕ σε περιοχές ειδικής προστασίας λ.χ. ακτές, όχθες ποταμών και λιμνών αλλά έχουν πεδίο εφαρμογής μόνο στον εκτός σχεδίου χώρο. Πρόκειται δηλαδή για μία άσκηση έμμεσης περιβαλλοντικής πολιτικής, πρακτικά όμως ανεφάρμοστης τουλάχιστον μέχρι σήμερα διότι δεν υπάρχει εναρμόνιση περιβαλλοντικού και χωροταξικού σχεδιασμού μέσα από ένα επιθυμητό σύστημα ταξινόμησης των χρήσεων γης, στην ενδοχώρα και στην παράκτια ζώνη⁴ (Μπεριάτος, 1996).

Από την πλευρά του περιβαλλοντικού σχεδιασμού γνωρίζουμε ότι η συνταγματική κατοχύρωση της προστασίας του περιβάλλοντος ορίζεται στο άρθρο 24(1) όπου το κράτος υποχρεούται να λαμβάνει μέτρα προληπτικά ή κατασταλτικά προκειμένου να διαφυλάξει το περιβάλλον. Μπορεί να υποστηριχθεί ότι το Σύνταγμα του 1975 ήταν πρωτοποριακό για την εποχή του στο συγκεκριμένο ζήτημα⁵ και κατά συνέπεια το παραπάνω άρθρο αποτελούσε θεμελιώδη πηγή του κλάδου του δικαίου του περιβάλλοντος (Παναγόπουλος, 1992). Η συνταγματική προστασία του περιβάλλοντος διαφαίνεται άμεσα ή έμμεσα και στα άρθρα 2, 11, 18, 106 και 117. ■

(Στο τεύχος Δεκεμβρίου θα παρουσιαστεί το δεύτερο μέρος του άρθρου. Ολόκληρο το άρθρο είναι δημοσιευμένο στο site του Σωματίου μας, www.athlepolis.gr)

⁴ Σχετικός με τον παραπάνω νόμο όσον αφορά την προστασία των παράκτιων περιοχών είναι ο Α.Ν. 2344/1940 «περί αιγιαλού και παραλίας» και τα Ν.Δ. 439/1970 και 393/1974. Ο πρώτος χει αντικατασταθεί από τον Ν. 2971/2001 ωστόσο δεν έχει μέχρι σήμερα ιδιαίτερη χρησιμότητα από τη στιγμή που η σχετική νομολογία των δικαστηρίων ποικίλει ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες της κάθε περιοχής στην Ελληνική επικράτεια.

⁵ Τα προηγούμενα Συντάγματα αναφέρονταν μόνο στην προστασία της ανθρώπινης ζωής, λ.χ. άρθρο 7 του Σ. 1927 και άρθρο 13 του Σ. 1952. Επομένως υπήρχε μία έμμεση αναφορά στην αναγκαιότητα προστασίας του περιβάλλοντος.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑ ΑΓΝΩΣΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ Ή ΜΗΤΡΟΣ

3,5 εκατοστά αχάτη θαμμένα επί 3500 έτη στον χρόνο. Θαμμένα στον τάφο του ιδιόκτητή του, του μακρινού μας εκείνου 30χρονου ή 35χρονου προγόνου μας που πέθανε ποιος ξέρει πώς. Τον συντρόφευσε από την μακρινή για τα ανθρώπινα μέτρα εποχή του χαλκού (Υστεροελλαδική II περίοδος) μέχρι σήμερα ,την εποχή της πληροφορίας του διαστήματος.

1.300 χρόνια πριν τον θάνατο του Μεγάλου Αλεξάνδρου, όπως ειπώθηκε, έρχεται στο φως μαζί με άλλα 1400 αντικείμενα από τον διάσημο τάφο του «Γρύπα Πολεμιστή» στην Πύλο καταδεικνύοντας την ξεχωριστή καταγωγή του νεκρού, αριστοκρατική σίγουρα ίσως και βασιλική.

Ο σπάνιος και μοναδικής ομορφιάς σφραγιδόλιθος προκαλεί ρίγη ενθουσιασμού σε όσους μπορούν να κατανοήσουν ότι κατασκευάστηκε σε κάποιο εργαστήριο της μινωικής Κρήτης πριν από τρεις

χιλιετίες και μάλιστα από ανθρώπινα χέρια χωρίς μεγεθυντικούς φακούς.

Προκαλεί έκσταση στους μελετητές του τους οποίους αφήνει άναυδους η κομψότητα η λεπτομερής απεικόνιση της φονικής σκηνής μεταξύ τριών πολεμιστών.

Ο καλλιγράμμος πολεμιστής-ήρωας έχει ακινητοποιήσει τον αντίπαλό του κρατώντας τον από την περικεφαλαία που γέρνει προς τα πίσω και μπήγει το ξίφος του στο στήθος του θανατώνοντάς τον. Στο έδαφος κείται νεκρός με το πρόσωπο στο χώμα άλλος ένας αντίπαλος του με την πλάτη προς τον θεατή.

Το αξιοθαύμαστο αυτού του σφραγιδόλιθου είναι το πλήθος των λεπτομερειών, λαμβανομένου υπόψη του ελάχιστου μεγέθους του, όπως είναι τα κατσαρά ελεύθερα μαλλιά του πολεμιστή, το πάθος του για νίκη παρότι αθωράκιστος έναντι του αντιπάλου του, η ένταση των μυών τους, ο ρουχισμός με τα κρόσσια

Ο σφραγιδόλιθος όπως βρέθηκε.

του, τα σχέδια της περικεφαλαίας και της ασπίδας, το άψυχο σώμα του νεκρού και ο πεσμένος οπλισμός του και όπως αναφέρθηκε στον τύπο «οι κινήσεις, η ρυθμολογία της σύνθεσης, ο παλμός της σκηνής, η χορογραφία της ισχύος, αποδίδονται με τρόπο πρωτοφανή για την εποχή του και ανεπανάληπτο για πολλούς αιώνες».

Κλείνοντας αυτήν τη μικρή παρουσίαση κρίνουμε ότι πρέπει να αντιστρέψουμε την δήλωση του ειδικού στην αιγαιακή προϊστορία Malcolm H. Wiener για τον σφραγιδόλιθο ότι: «πρόκειται για ένα από τα σπουδαιότερα αριστουργήματα τέχνης στο Αιγαίο που μπορεί να συγκριθεί με μερικά σχέδια του Μιχαήλ Αγγέλου στο Μητροπολιτικό Μουσείο Τέχνης της Νέας Υόρκης», λέγοντας ότι τα σχέδια όλων των μεγάλων της αναγέννησης θα μπορούσαν να συγκριθούν με το απaráμιλλης ομορφιάς δύναμης και αριστοτεχνίας αριστούργημα. ■

συντονιστείτε...!

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΣΤΗΝ ΕΡΜΟΥΠΟΛΗ

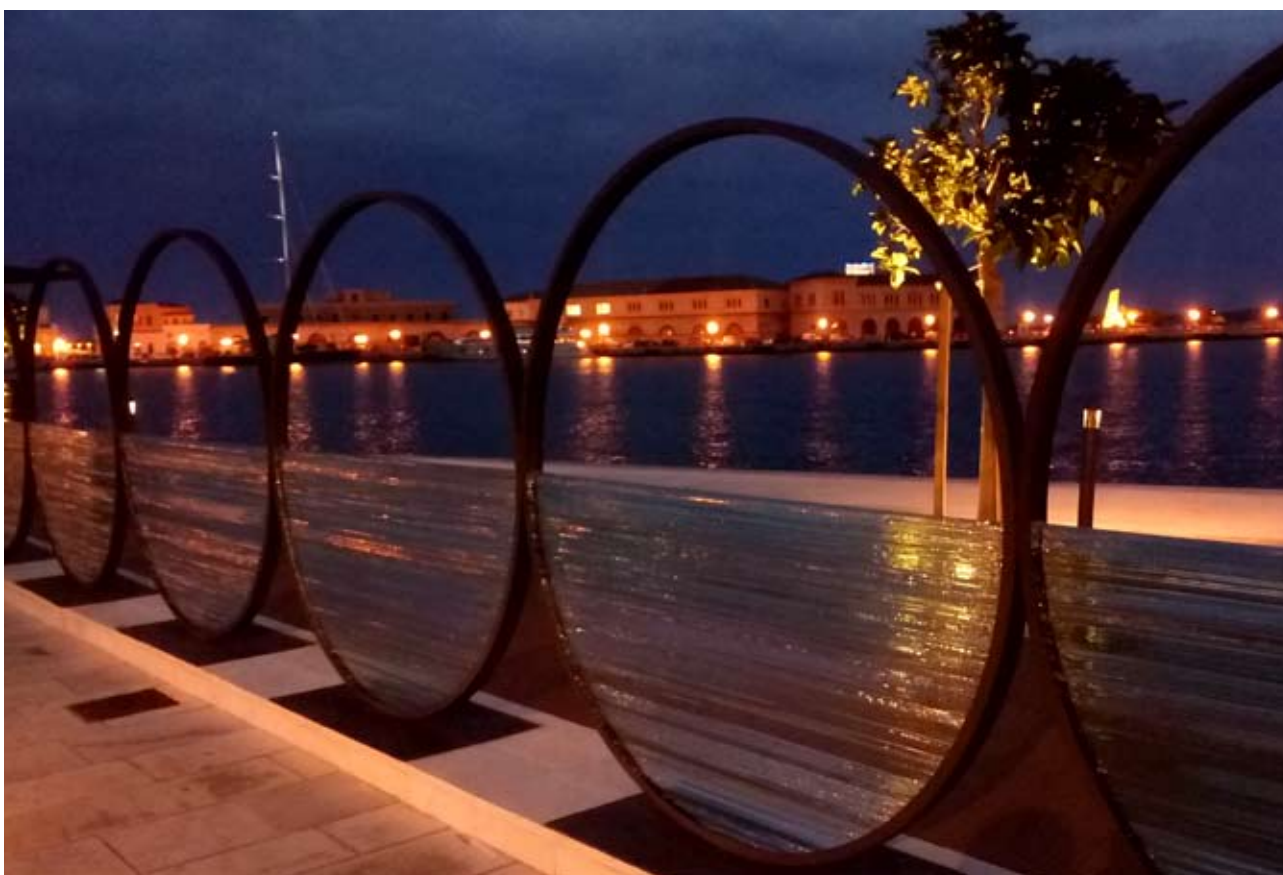
Χριστούγεννα στην πανέμορφη πρωτεύουσα της Σύρου;

Ναι! Μπορεί η Ερμούπολη να μην διαθέτει τα κυκλαδίτικα χαρακτηριστικά δεν παύει όμως να είναι η αρχόντισσα του Αιγαίου. Σαν μόνιμο χριστουγεννιάτικο δέντρο πλουμισμένη με θαυμάσια νεοκλασικά καθίσταται πόλος έλξης για τον καθένα μας και για οποιαδήποτε εποχή του χρόνου.

Στο κέντρο της η πλατεία Μιαούλη, στην οποία δεσπόζει το εμπνευσμένο από τα ανάκτορα της Τροίας Δημαρχείο

της, έργο του Ερνέστου Τσίλερ. Το θέατρο «Απόλλων», μικρογραφία της Σκάλας του Μιλάνου, τα αρχοντικά στην αριστοκρατική συνοικία Βαπόρια, το Αρχαιολογικό Μουσείο Σύρου, το Βιομηχανικό Μουσείο Ερμούπολης, η Βιβλιοθήκη της και οι εκκλησίες της, ορθόδοξες και καθολικές.

Ο Ναός της Ανάστασης στην κορυφή του λόφου, ο Άγιος Νικόλαος των Πλουσίων, ο Άγιος Γεώργιος, στον μεσαιωνικό οικισμό της Άνω Σύρου, η Μητρόπολη και πλήθος άλλων αξιοθέατων που θαυ-

μάζει ο επισκέπτης στα γραφικά, λιθόστρωτα σοκάκια της.

Σήμερα η Ερμούπολη διαθέτει άριστη τουριστική υποδομή για τους επισκέπτες που θα βρουν εκεί οτιδήποτε απαιτείται για τις διακοπές τους: διαμονή, εστιατόρια, καφετέριες, μπαρ και νυχτερινή ζωή, αλλά και όλες τις τουριστικές υπηρεσίες.

Στο πλαίσιο αυτό, το φετινό πολιτιστικό πρόγραμμα του Δήμου Σύρου –

Ερμούπολης «**Χριστούγεννα στη Σύρο**» επικεντρώνεται στον άνθρωπο και επιδιώκει να φέρει μικρούς και μεγάλους, ντόπιους και επισκέπτες πιο κοντά στη χριστουγεννιάτικη μαγεία και κυρίως στα συναισθήματα που μας προκαλεί, χαρά, ξεγνοιασιά, λάμψη και προπάντων διάθεση για υλοποίηση των οραμάτων και των στόχων, πραγμάτωση των υποσχέσεων χωρίς ευχολόγια και με την ελ-

πίδα ενός καλύτερου, δικαιότερου και ειρηνικότερου κόσμου.

Αυτό είναι το μήνυμα των «**Χριστουγέννων στη Σύρο**» και αξίζει να ανατρέξουμε στο πρόγραμμα του Δήμου Σύρου-Ερμούπολης:

http://www.syros-ermoupolis.gr/attachments/article/5410/Program.Christmas.2017_web.pdf

ΑΣΠΟΥΔΑΧΤΟΙ ΤΗΣ ΛΗΘΗΣ

ΜΙΝΩΣ ΖΩΤΟΣ

Ο ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΤΩΝ ΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΒΗΜΑΤΙΣΜΩΝ ΤΟΥ ΜΙΝΟΥ ΖΩΤΟΥ ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΑ

Έξι Ιουνίου, στο Νεοχώρι του 1905 γεννιέται ο νεορομαντικός ποιητής Μίνως Ζώτος. Απόκτημα του βορειοηπειρώτη Μαργαρίτη Ζώτου και της νιχωρίτισσας Ξανθής Βαλανδρέα, δευτερότοκος γιος, μιας πολυμελούς φαμίλιας, που απαριθμούσε τρεις γιους και πέντε θυγατέρες. Ο βιολογικός αυτός τοκετός τον φέρνει σαν ένα τρυφερό νεοσσό, να γίνεται μέλος μιας οικογένειας ενωμένης και αγαπημένης απέναντι στον συνήθη αγώνα της επιβίωσης, διαποτισμένης συνάμα με μια επιθυμία προσέγγισης του μεταφυσικού που παρακινεί τα νεότερα μέλη της, να στραφούν προς τη θεία ουσία με ευλάβεια και ταπεινότητα, κι απ' την άλλη πλευρά προς τη φιλομάθεια και την ορθολογιστική γνώση και σκέψη.

Σε αυτό το οικογενειακό κέλυφος, τα τετριμμένα της ανθρώπινης επιβίωσης, όπως η ενασχόληση του πατέρα με το εμπόριο, ο κάμπος και η καλλιέργεια του καπνού, με τις ανάλογες οικονομικές δυσκολίες, αναμειγνύονται με τα πρώτα γράμματα και την ανακάλυψη της ζωής μεταξύ «Γης και Ουρανού» –σε ένα σκηνικό που στο βάθος στέκει το επιβλητικό ποτάμι του Αχελώου, τα καταπράσινα φυλλώματα και οι βροχεροί χειμώνες της αιτωλικής γης– κι όλα αυτά, βιώματα και εικόνες, γίνονται τα «κύτταρα» που θα

συμβάλλουν πια σε μια δεύτερη γέννα, πέραν της βιολογικής, αυτής του πνευματικού ανθρώπου, του ποιητή Μίνου Ζώτου.

Πρόκειται για μια γέννα ποτισμένη από πόνο, θλίψη, αλλά και όνειρο. Τρυφερούς και έντονους, αλλά και ανικανοποίητους έρωτες, δάκρυα, χαμόγελα συμπάθειας, αλλά και ειρωνείας και σαρκασμού. Πρόκειται για μια γέννα που ξεπηδά παραδόξως, μέσα από την εμπειρία μιας ανιάτης ασθένειας και μέσα από τον θάνατο ενός ερωτικού αισθήματος.

Έτσι, τα διακριτικά σημάδια –που αφήνει αυτός ο ανορθόδοξος τοκετός– συμπυκνώνονται στα κυματώδη ψυχικά συναισθήματα που φωλιάζουν στην ψυχή του Μίνου Ζώτου και αποτυπώνονται πια στο χαρτί, με ένα μελάνι που στάζει σταγόνες λυρικού συναισθήματος και έναν κυκεώνα σκέψεων που αναζητούν διέξοδο, για να σχηματίσει σύμφωνα και φωνήεντα που θα αποδώσουν λέξεις, ποτισμένες με τη γοητεία του συμβολισμού και του ποιητικού αινίγματος.

Και τότε σχηματίζονται ομοιοκαταληξίες και ρίμες και άλλοτε στίχοι σχεδόν πεζολογικοί που επιτρέπουν να ξαποστάσει η μελαγχολική και αξιοπρεπής ευαισθησία ενός ποιητή που έγινε αδερφικός φίλος του Μιλτιάδη Μαλακάση,

Ο Μίνως Ζώτος.

συναναστράφηκε και αγάπησε τη Μαρία Πολυδούρη, συνομίλησε με τον Ι. Μ. Παναγιωτόπουλο, τον Κώστα Καρυωτάκη, τη Θεώνη Δρακοπούλου ή Μυρτιώτισσα, και υπήρξε η συμπάθεια του Μεσολογγίτη Κωστή Παλαμά, του εθνικού μας ποιητή.

Κι όλα αυτά κλεισμένα σε λίγους χρόνους... 1905 έως 1932. Μετρά κανείς μόλις 27 έτη ζωής, τα οποία όμως ήταν αρκετά για να βρουν μια θέση στη λογοτεχνική μας τοπική ιστορία.

Μαρία
Καρατζογιάννη

Η Μαρία Πολυδούρη.

Ο Μίνως Ζώτος. Φωτογραφία από την φοιτητική του ταυτότητα (1922–1923).

Και να που εδώ τίθεται πλέον το εξής ερώτημα. Γιατί να ξεσκονίσουμε σελίδες ενός νεορομαντικού ποιητή με επαρχιώτικες ρίζες, ενός καταραμένου ποιητή που στάθηκε άξιος εκπρόσωπος της γενιάς του 1920; Γιατί να νιώσουμε ξανά τον μελαγχολικό χτύπο της καρδιάς του και να αναζητήσουμε τους δρόμους που ταξίδεψε ο ποιητικός του νους και λόγος;

Η απάντηση είναι κλεισμένη μέσα στην ίδια τη ζωή και το έργο του ποιητή, διότι κάθε σημείο της ζωής του, κάθε στίχος των ποιημάτων του **δύναται** να έχει αντίκτυπο πνευματικό και υλικό, ακόμη και σήμερα.

Το διαπιστώνει κανείς μελετώντας

το ποιητικό του έργο που είναι διαποτισμένο με συναισθήματα διαχρονικά και πανανθρώπινα, το ανακαλύπτει κανείς διασχίζοντας την κεντρική οδό του Νεοχωρίου, ανοίγοντας την πόρτα μιας βιβλιοθήκης που απόμεινε κληρονομιά υλική για να θρέψει το νου και την ψυχή των συντοπιτών του.

Και κάπως έτσι ξεκινούν **οι «κτύποι»** της καρδιάς της ύπαρξής του να ακούγονται μέσα στον χρόνο:

Κτύπος πρώτος. Παράδειγμα ορμητικής και ταλαντούχας νεότητας.

Ο Μίνως Ζώτος **αποτελεί ένα παράδειγμα της ορμητικής και ταλαντούχας νεότητας** που ξεπηδά από την ελληνι-

κή επαρχία για να βρεθεί να γεύεται, να αφουγκράζεται και να υπηρετεί τον λογοτεχνικό αναβρασμό της Ελλάδας του 1920. Ο Κωστής Παλαμάς, ο Μαλακάσης, η Πολυδούρη, ο Καρυωτάκης, η Μυρτιώτισσα, ο Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος τον αναγνωρίζουν και τον συνυπολογίζουν ως εξαίσιο ποιητή, ως μια διακριτική, αλλά αξιοπρόσεκτη ποιητική φιγούρα, πολλά υποσχόμενη και γίνεται έτσι πρότυπο και για όσους νέους επιθυμούν την καταξίωση, καθώς τους υπενθυμίζει πώς η αρετή, το χάρισμα και η εναπόθεση ψυχής αρκούν για να ολοκληρώσεις στόχους κι όνειρα και ότι τα εμπόδια απλά στέκουν σαν ερείσματα μεγαλύτερης έμπνευσης και καταβολής προσπάθειας.

Κτύπος δεύτερος. Η αυθεντικότητα της ποίησης του και ένα «κρυφό» μήνυμα για τον αναγνώστη.

Η ποίησή του διαμορφώνεται ως αποτέλεσμα όχι της ματαιοδοξίας και του συγγραφικού ναρκισσισμού, της καλλιτεχνικής αυτοπροβολής για είσπραξη υλική ή για απόσπαση συγχαρητηρίων στις λογοτεχνικές συνάξεις. Μα είναι αποτέλεσμα βαθιάς ευαισθησίας και καθαρότητας συναισθήματος, που εκπορεύεται μέσα από προσωπικά βιώματα απογοήτευσης ή της συνάντησης με την αίσθηση του ανικανοποίητου και του ολέθριου χτυπήματος μιας ανίατης νόσου, ειδομένων ωστόσο μέσα από μια εκπληκτική αντιμετώπιση αξιοπρέπειας, αλλά και μέσα από μια ανορθόδοξη φω-

ΑΣΠΟΥΔΑΧΤΟΙ ΤΗΣ ΛΗΘΗΣ

τεινή ματιά που καλείται να σαρκάσει το μάταιο της ζωής.

Κτύπος τρίτος. Το κάλεσμα στην απόλαυση των αισθήσεων της ακοής, της όρασης και της γεύσης.

Επίθετα και ουσιαστικά αποκτούν πα-

Ο Μίνως Ζώτος με τα μέλη της οικογένειάς του.

ραστατικότητα στις αισθήσεις του μελετητή του έργου του. Το ερωτικό τραγούδι και ο θρήνος, το υπερκόσμιο φως και τα ονειροπόλα μάτια, η γεύση της πίκρας του θανάτου και της χαράς του ερωτικού αισθήματος αγγίζουν τον αισθητικό και αισθησιακό κόσμο του και τον καλούν να γίνει πιο διερευνητικός στο ανθρώπινο συναίσθημα, πιο επιεικής στην ανθρώπινη αδυναμία, πιο συγχωρητικός στο λάθος, πιο ειρωνικός και περήφανος στη θέα του θανάτου.

Κτύπος τέταρτος: Η ύλη.

Τα «**Βήματα**», το «**Αφιέρωμα**», η «**Σουρντίνα**», οι ποιητικές του συλλογές είναι πια καταγεγραμμένες σε δύο εκδόσεις του Κωνσταντίνου Κώνστα και πλέον της δεύτερης και πιο πρόσφατης έκδοσης, της απογόνου Ειρήνης Αλετρά-Μαρούδα σε επιμέλεια Γιώργου Πιτσινέλη, το απόσταγμα της ζωής του εκδίδεται και βρίσκει τη θέση του στην επίσημη λογοτεχνική μας ιστορία.

Και κοντά σ' αυτές της πολύτιμες εκδόσεις ιδιαίτερα για την τοπική μας κοινωνία, μια έμπρακτη προσφορά και δωρεά -που φανερώνει γενναιοδωρία και αγάπη για την πατρίδα του ποιητή- είναι η βιβλιοθήκη που στεγάζεται στο Νεοχώρι, στο πατρογονικό σπίτι του ποιητή και μπορεί να αποτελέσει χώρο νέων πνευματικών δραστηριοτήτων, κα-

θώς πια αυτή επαναλειτουργεί και δύναται να σταθεί όχι μόνο ως τόπος μνήμης, αλλά και δημιουργίας. Αναμφίβολα, επομένως, στην εποχή των πολυπληθών και λογοτεχνικά «πολύβουων» πόλεων η ανάδειξη των πνευματικών ανθρώπων με ρίζες από μικρούς επαρχιακούς φυσικούς παραδείσους αποκτά ιδιαίτερη σημασία για την πνευματική και πολιτιστική τους στήριξη και ύπαρξη.

Αυτοί οι «Κτύποι» λοιπόν αλύγιστοι, άτρωτοι, έρχονται για να αγγίξουν τις προσωπικές ευαίσθητες χορδές μας, για να αλλάξουν την άχρωμη και ανιαρή μελωδία της ζωής μας, σε μια μουσική ανθολογία με άσματα έρωτος, θανάτου, ονείρου και σκληρής πραγματικότητας, προκειμένου να μας κάνουν κοινωνούς της ζωής και των γεγονότων της.

Να, λοιπόν, γιατί να συναντήσει κανείς αυτή την ποιητική μορφή. Απλούστατα, για να τιμήσει το ταλέντο, την χαρισματική νεότητα, τη δωρεά και την απλόχερη πνευματική προσφορά, για να θυμίσει στον αναγνώστη ότι ο άνθρωπος θα πορεύεται πάντοτε μέσα από μάχες με τις δυσκολίες των συνθηκών, με τις προσωπικές του αδυναμίες και ότι ο ρόλος της τέχνης είναι να γλυκάνει τα πλήγματα και να μοιραστεί τον πόνο για να γίνει ηπιότερος και πιο ανεκτός.

Κι ακόμη κάτι, σε εποχές που οι ποιητικές μορφές μοιάζουν πιο πολύ από ποτέ

Γιώργος
Λαμπήρης

ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΤΑΙΝΙΑΣ "Π" ΤΟΥ ΝΤΑΡΕΝ ΑΡΟΝΟΦΣΚΙ

Για τον Μαξ Κοέν, ο υπαρκτός κόσμος που μας περιβάλλει και μας περιλαμβάνει κρύβει μια άλλη αόρατη πραγματικότητα. Εκείνη των μαθηματικών τύπων κι εξισώσεων. Αποκομμένος από τη “πραγματική ζωή”, αναζητά το ένα και μοναδικό πρότυπο που θα ερμηνεύει τα πάντα. Από τις κινήσεις των φύλλων στα δέντρα και τις αναταράξεις του νερού στην επιφάνεια μιας λίμνης μέχρι τις τιμές στο χρηματιστήριο. Μια φρενήρης σταυροφορία που ακροβατεί ανάμεσα στην ιδιοφυία και τη παράνοια.

Είναι γνωστό πως παρόμοια θεωρία έχει εκφράσει και ο διάσημος θεωρητικός φυσικός Στήβεν Χόκινς. Εντούτοις, τέτοιου είδους πρότυπο μένει ακόμη ν’ ανακαλυφθεί. Παρόλο που η ταινία ασχολείται μ’ ένα θέμα τόσο μεγαλεπήβολο και σχεδόν ασύλληπτο, δεν χάνει ποτέ τον ψυχαγωγικό της χαρακτήρα. Αυτός άλλωστε είναι πρωτίστως και ο σκοπός του κινηματογράφου. Το σενάριο είναι σφιχτοδεμένο, χωρίς ασάφειες και κενά και η ιστορία συναρπαστική από την αρχή μέχρι το τέλος.

Συγκεντρώνοντας όσα χρήματα μπορούσε από συγγενείς και φίλους, ο ταλαντούχος σκηνοθέτης Ντάρεν Αρονόφσκι απέδειξε ότι το σινεμά, περισσότερο από χρήματα, χρειάζεται πάθος και τόλμη. Με περίσσια δεξιοτεχνία και τσαμπουκά καταγράφει τη τραγική σύγκρουση του ήρωα με το πεπρωμένο του. Οι επιρροές του Κρόνενμπεργκ και του Λιντς είναι έκδηλες. Η απειλή δεν έρχεται από έξω, αλλά κατοικεί μέσα μας. Το σώμα και το μυαλό αλληλεπιδρούν (Σκάνερς) ή αντικαθιστά το ένα το άλλο (Η Μύγα).

Στην ταινία του Αρονόφσκι, το “μικρόβιο” βρίσκεται στο μυαλό του Μαξ κι εξωτερικεύεται με

τη μορφή μιας κολλώδους ουσίας, όμοια με αυτή που εκχύνεται από τον “εγκέφαλο” του υπολογιστή. Υπάρχει μια σχέση ανάμεσα στον Μαξ και το μηχάνημα. Εκείνος προσπαθεί να σπάσει την ανθρώπινη φύση σε αριθμούς κι εκείνο θέλει ν’ αποκτήσει συναισθήματα.

Η ασπρόμαυρη φωτογραφία της ταινίας θυμίζει έντονα το *Eraserhead* του Ντέβιντ Λιντς. Προβάλλει τον τρόπο με τον οποίο βλέπει τον κόσμο ο Μαξ Κοέν: σκληρό, εχθρικό, άσχημο. Ένα παιχνίδι Γκο, σαν αυτό που παίζει με τον δάσκαλό του Σολ.

Ο ηθοποιός Sean Gullette, πειστικότετος τόσο ερμηνευτικά όσο και φυσιογνωμικά, δούλεψε μαζί με τον σκηνοθέτη το σενάριο. Το βλέμμα του είναι τόσο ανατριχιαστικά πειστικό που δύσκολα μπορεί να τον φανταστεί κάποιος σε άλλο ρόλο. Και πράγματι, μέχρι σήμερα, η καριέρα του μοιάζει να έλαμψε και να έσβησε σχεδόν ταυτόχρονα.

Το «π» είναι μια ταινία που κερδίζει τόσο το σινεφίλ κοινό όσο και τον απλό θεατή με τη δύναμη των εικόνων της και την οικουμενικότητα των μηνυμάτων της. ■

ΝΟΜΟΚΕΤΕΡΕ

Νικόλας
Βασιλείου

SONS OF ANARCHY SIX SONGS

Sons of Anarchy. Τι να πούμε φίλε αναγνώστη γι' αυτήν την καταπληκτική σειρά; Οι συντάκτες του anthem έχουμε δηλώσει ουκ ολίγες φορές τεράστιοι οπαδοί της και η μπλούζα που έχω με το logo της σειράς (γνωστό ως και το πιο κουλ logo που υπάρχει σε σημείο να με αναγκάσει να φτιάξω Pinterest για να αποθηκεύσω ΟΛΕΣ ΜΑ ΟΛΕΣ τις διαφορετικές εκδοχές του) έχει λιώσει πάνω μου περισσότερο και από τζιν γιλέκο του Τζανέτου Καβαλιώτη.

Πέραν του σεναρίου της, της απίστευτης πλοκής της και της τρομερής αισθητικής της, το Sons of Anarchy είναι μία από τις καλύτερες σειρές που υπάρχουν σε θέμα μουσικής επένδυσης. Το σωστό τραγούδι έπεφτε πάντα στην κατάλληλη σκηνή και την απογείωνε.

Σήμερα λοιπόν στο Six Songs θα δούμε 6 τρομερά τραγούδια που μάθαμε από το Sons of Anarchy. Δε θα μιλήσουμε για υπερκλασικά κομμάτια τύπου "Come Join the Murder", "House of the Rising Sun", "This Life" (θα κάνουμε μικρή αναφορά στο τέλος), αλλά θα θυμηθούμε λίγο πιο ξεχασμένες τραγουδάρες.

1) **The Black Keys – Hard Row**. Πρώτο πλάνο. Δύο κοράκια τρώνε. Ένα φως μηχανής στο βάθος, η οποία έρχεται προς το μέρος του θεατή. Η ριφάρα πέφτει. Και έτσι ξεκινάει το Sons of Anarchy. Ένα τρομερό τραγούδι από έναν εκ των πρώτων, λιγότερο εμπορικών δίσκων των Black Keys, όταν λέγαμε πως είναι πολύ μπροστά για την εποχή τους παίζοντας κάτι που ταίριαζε σε προηγούμενες δεκαετίες. Ένα πραγματικά άψογο και αξέχαστο ξεκίνημα.

2) **Lions – Girl from the North Country**. Οι Lions χάρισαν πολλά φοβερά τραγούδια στη σειρά και η συγκεκριμένη διασκευή είναι και αυτό που ξεχωρίζει. Μία πιο κιθαριστική εκδοχή του κομματιού του Bob Dylan με πολύ ωραίο σολάκι και ιδιαίτερα ανεβαστική.

3) **Dropkick Murphys – Johnny I Hardly Knew Ya**. Ίσως είχατε κι εσείς την εσφαλμένη εντύπωση ότι η συγκεκριμένη καταπληκτική κομματάρα έπαιξε στην αξέχαστη τρίτη σεζόν στην Ιρλανδία. Και όμως είναι από την πρώτη σεζόν και συγκεκριμένα σε μία σκηνή που γυρίστηκε σε μία ιρλανδική (προφανώς) παμπ. Μιλάμε για Dropkick Murphys, το πρώτο συγκρότημα μαζί με τους Flogging Molly που σου έρχεται στο μυαλό, όταν θες να ντύσεις μία σκηνή σου με κάτι που να θυμίζει Ιρλανδία και οι παραγωγοί το έπιασαν το νόημα και γι' αυτό έβαλαν το Johnny I Hardly Knew Ya.

4) **Ed Sheeran – Make It Rain**. Μακράν το πιο γνωστό κομμάτι

της λίστας που έπαιξε πάνω από ένα πανέμορφο και αξέχαστο μοντάζ σκηνών σε ένα από τα τελευταία επεισόδια της σειράς. Ο Sheeran δήλωνε μεγάλος φαν της σειράς και ο δημιουργός Kurt Sutter του ζήτησε να ηχογραφήσει ένα τραγούδι για να παίξει σε κάποια σκηνή. Ο Ed σκέφτηκε το Make It Rain, όταν άκουσε τους πρώτους στίχους σε μία κοινή περιοδεία του με τον Foy Vance. Δεν θα μπορούσε να βρει πιο ταιριαστό κομμάτι και η ανατριχιαστική του εκτέλεση είναι αυτό που το μεταμορφώνει σε ένα από τα μουσικά highlights της σειράς.

5) **The Forrest Rangers feat. Battleme & Slash – Miles Away**. Οι Forrest Rangers έχουν γράψει μερικά από τα καλύτερα τραγούδια της σειράς και τα έχουν ηχογραφήσει με εξαιρετικούς τραγουδιστές όπως ο Curtis Stingers, ο White Buffalo και η Katyey Sagal (γυναίκα του Kurt Sutter γνωστή και ως η μισητή μας Gemma). Από τη συνεργασία τους με τον Slash και τους Battleme, προέκυψε το Miles Away, ένα τραγούδι που "φτύνει" southernίλα σε κάθε του νότα και αποτέλεσε ένα από τα καλύτερα τραγούδια στο φινάλε της τρίτης σεζόν.

6) **Battleme – Hey Hey My My**. Δεν θα μπορούσα να μην κάνω μία αναφορά στους Battleme, το προσωπικό project του Matt Drenik, ο οποίος είναι και τραγουδιστής των Lions που είδαμε πιο πάνω. Ιδιαίτερα, αφού επισκέφθηκαν τη χώρα μας και έδωσαν μία καταπληκτική συναυλία. Το Sons of Anarchy μας είχε συνηθίσει στο ότι οι τελευταίες σκηνές κάθε σεζόν του θα είναι ένα μοντάζ που θα δείχνει τον αντίκτυπο των καταγιστικών εξελίξεων των τελευταίων επεισοδίων στους χαρακτήρες συνοδευόμενο από ένα μελαγχολικό τραγούδι. Το Hey Hey My My είναι ένα ιδανικό τέτοιο κομμάτι, το οποίο κλείνει ιδανικά την 3^η σεζόν.

Bonus: Άλλα αγαπημένα τραγούδια σε φινάλε. Αναφέραμε το Hey Hey My My, αλλά θα βάλω και άλλα πολυαγαπημένα φινάλε. Το συγκλονιστικό της πρώτης με το "John the Revelator" να απογειώνει τη σκηνή:

Το εμβληματικό φινάλε της 4^{ης} με την απίστευτη διασκευή στο "House of the Rising Sun": Και φυσικά την τελευταία σκηνή της 7^{ης} σεζόν και της σειράς με το "Come Join the Murder" που σχεδόν έφερε δάκρυα στα μάτια.

Αυτά λοιπόν με το Sons of Anarchy, θα ήθελα πολύ να ξαναπιάσουμε τη σειρά σε κάποιο άλλο άρθρο, στείλτε μου άλλα (πιο underground) τραγούδια που θα θέλατε να βάλουμε στη σημερινή λίστα και περιμένω άλλες προτάσεις και ιδέες για Six Songs. ■

Κωνσταντίνος
Ριζόπουλος

ΤΟ ΚΑΒΑΛΙ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

Το καβάλι είναι πνευστό παραδοσιακό μουσικό όργανο που όπως έχουμε γράψει στο STIGMA No.5 (Το καβάλι των βοσκών), είναι ένας τύπος φλάουτου που συναντάμε κυρίως στη Θράκη.

Μεγάλος αριθμός οργάνων με το όνομα αυτό συναντάται σε μια τεράστια έκταση μεταξύ Αλβανίας και Ουζμπεκιστάν και από την Μαύρη θάλασσα έως την Ερυθρά θάλασσα. Όμως ο τύπος του ποιμενικού οργάνου με την συγκεκριμένη ποιότητα ήχου και με μήκος που κυμαίνεται μεταξύ 50 και 90 cm εντοπίζεται στην ευρύτερη περιοχή της Θράκης.

Η Θράκη, μέχρι το 1923 που υπογράφει η Συνθήκη της Λωζάνης και οριστικοποιήθηκαν τα σύνορα μεταξύ Ελλάδας, Τουρκίας και Βουλγαρίας, ήταν μια ενιαία περιοχή. Τα τελευταία 500 χρόνια ήταν μέρος της οθωμανικής αυτοκρατορίας και γι αυτό δεν υπήρχαν εθνικά σύνορα για να εμποδίζουν την ελεύθερη μετακίνηση των χιλιάδων νομαδικών ή ημι-νομαδικών βοσκών με τα κοπάδια τους. Το καβάλι συνδέεται με τους βοσκούς των Βαλκανίων και της Ανατολίας, οι οποίοι μέσω των μετακινήσεων τους συνέβαλαν στην διάδοσή του στα Ν Βαλκάνια της ΝΑ Ευρώπης.

Η Θράκη (όχι η στενή εικόνα που έχουμε γι' αυτήν σήμερα και που οριοθετείται από τα σύνορα των κρατών), αποτελεί ένα πολιτισμικό και κοινωνικό ψηφιδωτό συνέπεια των μεταβολών των γεωπολιτικών ορίων και των συνεχών μετακινήσεων

πληθυσμών. Η συνύπαρξη με άλλες κοινωνικές ομάδες στην ίδια περιοχή οδηγεί στην ανάγκη για επικοινωνία και πολλές φορές στην ανταλλαγή πολιτισμού.

Οι κοινωνικές ομάδες με το τραγούδι και το χορό, ξεπερνούν τις πιθανές αντιθέσεις και διαφοροποιήσεις απέναντι σε άλλες εθνότητες, συνθέτοντας μία ολότητα αποτελούμενη από ετερογενή πολιτιστικά στοιχεία.

Η πολιτική των σύγχρονων κρατών, πολλές φορές θέλοντας να διατηρήσει τον εθνικό χαρακτήρα του λαού που εξυπηρετεί διαχωρίζει τον «εθνικό πολιτισμό» από τον «ξένο», αναδεικνύοντας τα αμιγώς πολιτιστικά στοιχεία του λαού τους, κάτι το οποίο δεν υφίστατο στο μακρινό παρελθόν.

Στην σύγχρονη Βουλγαρία, η σοσιαλιστική κυβέρνηση διατήρησε την λαϊκή μουσική ως «εθνική» και ενσωμάτωσε τη διδασκαλία της, συμπεριλαμβανομένου του καβαλιού, σε επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης συγκρίσιμο με αυτό της κλασικής ευρωπαϊκής μουσικής. Εκτός από αυτό, προέβη στην ηχογράφηση της, καταγράφοντας πολλές φορές «κοινά» με άλλους λαούς τραγούδια και μουσικές, και «πολιτογραφώντας» τα ως Βουλγαρικά.

Το φαινόμενο αυτό, δηλαδή η διεκδίκηση ενός μουσικού κομματιού από διαφορετικούς λαούς ως δικό τους, δεν είναι πρωτόγνωρο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το τραγούδι, που εμείς γνωρίζουμε ως δικό μας, με τον τίτλο «Από ξένο τόπο», να το θεωρούν «δικό» τους οι Τούρκοι, οι Βούλγαροι, οι Αλβανοί, οι Βόσνιοι, οι Σκοπιανοί, αλλά και οι Σέρβοι. Πρόκειται για την ίδια μελωδία που οι λαοί αυτοί την θεωρούν «δική» τους παραδοσιακή και που η εμφάνισή της χάνεται στα βάθη των χρόνων. Αν και είναι δύσκολο να εντοπίσουμε τον τόπο και τον χρόνο γέννησής της, η επικρατέστερη άποψη αποδίδει την πατρότητα της σε Αρμένικο θίασο που δραστηριοποιούνταν (άγνωστο το πότε ακριβώς), στην Κωνσταντινούπολη και το χρησιμοποιούσε στις παραστάσεις του.

Στον αντίποδα της εξέλιξης αυτής στη γείτονα χώρα, η Ελλάδα δεν κατάφερε να διατηρήσει και να εξελίξει τη μουσική του οργάνου αυτού, αλλά

και το ίδιο το όργανο ήταν παραγκωνισμένο και σχεδόν ξεχασμένο μέχρι πριν από λίγα χρόνια.

Ο Koglin στο «Gelebtes Spiel – gespieltes Leben» αναφέρει ότι στη Βουλγαρία, «η ιδεολογία του κράτους επανερμήνευσε το καβάλι από θρακιώτικο λαϊκό όργανο σε όργανο του βουλγαρικού λαού, αξιοποιώντας τη δύναμη που ασκούσε η λαϊκή μουσική στο λαό, δημιουργώντας την εικόνα, προς το εξωτερικό κυρίως, ότι η μουσική του οργάνου αυτού είναι έμβλημα του κομμουνιστικού φολκλорισμού». Κατά τη διάρκεια του ψυχρού πολέμου το καβάλι είχε πέσει θύμα της αντικομμουνιστικής προπαγάνδας (Βουλγαρικό = κομμουνιστικό), όπως αναφέρει ο Γιάννης Δομπρίδης στο παραπάνω βιβλίο. «Την περίοδο της αντικομμουνιστικής στρατιωτικής δικτατορίας του Παπαδόπουλου» λέει, «το όργανο αυτό είχε λογοκριθεί στα ελεγχόμενα από το κράτος μέσα ενημέρωσης. Η Θρακιώτικη λαϊκή μουσική είχε εξισωθεί με τη Βουλγαρική». Λέει χαρακτηριστικά ότι «... για όσους βρίσκονταν στην εξουσία στην Αθήνα, θα πρέπει ο ήχος από το καβάλι, να τους δημιουργούσε παρόμοιο φόβο με αυτόν που προκαλούσε η τρομπέτα στους κατοίκους της Ιερικούς, στους βιβλικούς χρόνους».

Τα τελευταία χρόνια κυρίως χάρη στην ύπαρξη των μουσικών σχολείων και στην αύξηση του ενδιαφέροντος για τη μουσική μας παράδοση από τις νεότερες γενιές, το καβάλι διεκδικεί σταδιακά, βγαίνοντας από την αφάνεια ως όργανο τοπικού χαρακτήρα, την θέση που του αξίζει στον κατάλογο των λαϊκών μας μουσικών οργάνων. ■

Μουσικές της Θράκης, μια διεπιστημονική προσέγγιση: Έβρος, Σύλλογος «Οι φίλοι της μουσικής», Ερευνητικό πρόγραμμα «Θράκη», Αθήνα 1999.

Discussion "Whose is this song". Ανακτήθηκε από: <https://www.youtube.com/watch?v=hcgw2rzivU> στις 10/9/2017.

Koglin, D., Gelebtes Spiel-gespieltes Leben: Improvisation und Tradition in der Musik des griechischen Kaval. Kassel: Bärenreiter, 2002.

Peeva, A., Whose Is This Song?. Ντοκιμαντέρ. Adela Media, 2003.

Tammer, A., Kavals and Dzamares: End-blown flutes of Greece and Macedonia. EOL vol. 4. 1998.

Γιάννης
Ξηντάρας

ΕΦΗΒΟΙ: ΚΟΛΛΗΜΕΝΟΙ ΜΕ ΤΑ SOCIAL MEDIA

Social media: Μέσα κοινωνικής δικτύωσης, δηλαδή ένας τρόπος να έρθουμε σε επαφή με τους άλλους. Πριν τον αφορίσουμε μόνο και μόνο επειδή είναι νέος, ας δούμε τα θετικά του και τις ευκολίες που προσφέρει:

- 1) Είναι εύκολος.
- 2) Μας προφυλάσσει από την έκθεση του πραγματικού εαυτού μας.
- 3) Έχει πολλές εφαρμογές: συνδυάζει εικόνα, ομιλία, φωτογραφία, βίντεο, παιχνίδια κ.λπ..

Επίσης, θα πρέπει πριν ξεκινήσει ο προβληματισμός μας για τους έφηβους, να απευθυνθούμε στους ενήλικους εαυτούς μας: «εμείς γιατί κολλάμε;» (ίσως αυτό και μόνο αρκεί για να βοηθήσουμε τα παιδιά μας να αλλάξουν, φτάνει να καταλάβουμε γιατί εμείς κολλάμε με όλα αυτά και πρώτα εμείς να ξεκολλήσουμε...).

Τα παιδιά λοιπόν, πιστεύω ότι «κολλάνε» με τα

μέσα κοινωνικής δικτύωσης, γιατί δεν έχουμε κάτι καλύτερο να τους προσφέρουμε, ως κοινωνία, ως σχολείο, ως οικογένεια.

Οι πάντες τρέχουν για τις δουλειές τους, για τις υποχρεώσεις τους και δεν μένει ουσιαστικός χρόνος για να ασχοληθούμε με τα παιδιά (π.χ. την ώρα που γράφω το κείμενο ο μικρός μου γιος, που είναι άρρωστος και δεν πήγε σήμερα στο σχολείο, παίζει ένα παιχνίδι στον υπολογιστή!! Θα μπορούσα να επιλέξω να μην γράψω αυτό το κείμενο και να παίξω μαζί του... Όμως η παρόρμησή μου να «κάνω την δουλειά μου» οδηγεί εμένα στο γραφείο και τον γιο μου στον υπολογιστή).

Όταν ασχοληθούμε με τα παιδιά, όταν τους προτείνουμε μια βόλτα, μια εκδρομή, μια ασχολία και όταν αυτό γίνεται συστηματικά στο πλαίσιο μιας καλά δομημένης σχέσης και όχι αποσπασματικά, τότε τα παιδιά συνήθως ανταποκρίνονται και δεν αποκτούν εξαρτήσεις. Μαθαίνουν μέσα από τις επιλογές που έχουν και επενδύουν τα ενδιαφέροντά τους σε περισσότερα από ένα πράγματα.

Κατά συνέπεια, στο ερώτημα **τι μπορούμε να κάνουμε για να βοηθήσουμε**, η απάντηση είναι φαινομενικά απλή: να επενδυθούμε πρώτα (και όσο πιο νωρίς τόσο καλύτερα) εμείς σε αυτά, στην σχέση μας μαζί τους, να συνδεθούμε μαζί τους, πριν συνδεθούν με τον υπολογιστή.

Υ.Γ.: Και πάλι τα παιδιά θα μούνε στο Internet, στο Facebook κ.λπ.. Όμως τότε ίσως το κάνουν με μέτρο, ακριβώς γιατί θα έχουν περισσότερες επιλογές για να μοιραστούν τον χρόνο και τα ενδιαφέροντά τους!

ΕΝΑ ANTI-STRESS ΜΑΘΗΜΑ ΧΑΛΑΡΩΣΗΣ

Διαλογισμός, ασκήσεις, yoga, αγχολυτικά φάρμακα, έλεγχος της αναπνοής, πίστη σε έναν θεό... είναι μερικοί τρόποι για να κοντρολάρεις το άγχος σου για τα πράγματα ή για κάτι συγκεκριμένο. Τίποτα από τα παραπάνω δεν είναι «κακό», τίποτα δεν είναι «λάθος».

Υπάρχει όμως και κάτι ακόμη. Μια δυνατότητα που προϋποθέτει... **απολύτως τίποτα!** Μια αφαιρετική προσέγγιση στα προβλήματά μας, που μας ζητάει... τίποτα! Κάποιοι θα την πουν ψυχική και σωματική ηρεμία. Κάποιοι άλλοι θεό, θεία έμπνευση. Στην κουβέντα μας ας την πούμε απλώς «αποδοχή».

Τι σημαίνει να **αποδέχομαι**: Να μπορώ να αναγνωρίζω αυτό που μου συμβαίνει κάθε στιγμή χωρίς υπερβολές, χωρίς εξάρσεις, χωρίς τίποτα το περιττό. Όχι για να «εξαγνιστούμε» ή για να στρέψουμε και το άλλο μάγουλο στον πόνο. Όχι. Αποδέχο-

μαι σημαίνει **κατανοώ την πραγματικότητα** γύρω μου, προσεγγίζω με ρεαλισμό τα δεδομένα μου, παραμένω ταπεινός.

Δύσκολα πράγματα, συμφωνώ. Ταπεινότητα, αποδοχή, κατανόηση. Εύκολα στα λόγια, δύσκολα στην πράξη: Όντως έτσι είναι...

Συνήθως θυμώνουμε, κακιώνουμε, στενοχωριόμαστε. Όμως τι κερδίζουμε με αυτόν τον τρόπο; Πόσα προβλήματα λύθηκαν με τον θυμό, με την κακία, με την στενοχώρια; Ή μήπως το αντίθετο; Τα προβλήματα οξύνθηκαν, χάσαμε χρόνο δράσης πολύτιμο ή απλώς παρατείναμε τον χρόνο της δυσκολίας...

Η ζωή δεν είναι εύκολη.

Η ζωή είναι θαυμάσια!

Η ζωή είναι ό,τι αληθινό συμβαίνει γύρω μας.

Ας το αποδεχτούμε... ■

Νίκος
Σταμέλος

ΠΡΟΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Είναι γνωστό ότι η συστηματική άσκηση προσφέρει στην υγεία ένα πολλαπλό όφελος, τόσο σωματικό όσο και ψυχικό. Όσο αφορά στον παιδικό αθλητισμό, η φυσική δραστηριότητα για ένα παιδί, είτε με την μορφή του παιχνιδιού, είτε με προγράμματα συστηματικής άσκησης, αποτελεί αναπόσπαστο και σημαντικό κομμάτι της ζωής του.

Παρόλα αυτά όμως η άσκηση, για μικρό αριθμό αθλουμένων, εγκυμονεί και σοβαρούς κινδύνους. Ο αιφνίδιος θάνατος σε αθλητές είναι ένα τραγικό συμβάν που συμβαίνει σε όλο τον κόσμο, λόγω ποικίλων αδιάγνωστων προβλημάτων υγείας.

Ακολουθώντας προγράμματα προληπτικών ελέγχων, με ιατρικές εξετάσεις σε αθλούμενους, είναι δυνατόν να προληφθεί η πλειονότητα των θανατηφόρων περιστατικών.

Σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει σε άλλες χώρες της Ευρώπης (π.χ. Γερμανία, Νορβηγία, Γαλλία, Ιταλία και Ολλανδία), ο προληπτικός έλεγχος των αθλουμένων νέων δεν είναι καθιερωμένος θεσμός στη χώρα μας. Ο πληθυσμός που αθλείται είναι στη πραγματικότητα τεράστιος και μεταβαλλόμενος, έτσι ώστε να καθιστά «ασύμφορο» οποιονδήποτε προληπτικό έλεγχό του.

Με άλλα λόγια, το εμπόδιο για τη διενέργεια προληπτικού ελέγχου σε όλους τους αθλούμενους είναι η σχέση κόστους-αποτελεσματικότητας (γιατί το σύστημα υγείας δεν μπορεί να δαπανήσει τόσα χρήματα για να σωθούν τόσο λίγες ζωές)!!!

Συνεπώς το βάρος πέφτει στην **προσωπική πρωτοβουλία** κάθε αθλούμενου ή της οικογένειας (για

τα παιδιά) για να τελέσει ιατρικές εξετάσεις που θα είναι ικανές να αποκαλύψουν ένα πιθανό πρόβλημα.

Συχνότερα αίτια αιφνιδίου θανάτου στα παιδιά.

- 1) Υπερτροφική μυοκαρδιοπάθεια,
- 2) ανωμαλίες στεφανιαίων,
- 3) αύξηση καρδιακής μάζας,
- 4) διατατική μυοκαρδιοπάθεια.

Άλλες παθήσεις που μπορεί να δημιουργήσουν προβλήματα κατά την άθληση αλλά δεν βρίσκονται απο την απλή κλινική εξέταση είναι: **το σύνδρομο Wolf-Parkinson-White (WPW), το σύνδρομο μακρού Q-T, συγγενείς κολποκοιλιακοί αποκλεισμοί, το σύνδρομο Brugada** κ.ά.. Αυτές οι παθήσεις ανιχνεύονται με ένα απλό ηλεκτροκαρδιογράφημα και χρήζουν περαιτέρω εξέτασης.

Επίσης καλό είναι να επισκέπτονται τον καρδιολόγο, **παιδιά που εμφανίζουν εύκολη κόπωση, δύσπνοια, λιποθυμικές κρίσεις και προκάρδια άλγη** γιατί ενδέχεται να υποκρύπτεται παθολογικό υπόστρωμα.

Τι περιλαμβάνει ο καρδιολογικός έλεγχος;

Από την Ευρωπαϊκή Καρδιολογική Εταιρεία (ESC) προτείνεται ως απαραίτητος έλεγχος η **λήψη αναλυτικού οικογενειακού και ατομικού ιστορικού, η κλινική εξέταση με ακρόαση της καρδιάς με τα ακουστικά, η ψηλάφηση σφυγμών, η μέτρηση της αρτηριακής πίεσης, καθώς και το ηλεκτροκαρδιογράφημα (ΗΚΓ). Αν βρεθεί κάτι παθολογικό ή ύποπτο απαιτούνται περαιτέρω εξετάσεις όπως**

triplex, τεστ κόπωσης, Holter ρυθμού 24ώρου, μαγνητική τομογραφία, στεφανιογραφία ή ηλεκτροφυσιολογική μελέτη.

Οι ευρωπαϊκές οδηγίες θεωρούν ότι το ΗΚΓ έχει σαφώς καλύτερη σχέση κόστους – αποτελεσματικότητας ως εξέταση βασικής επιλογής σε σχέση με το triplex καρδιάς, ενώ είναι εξίσου ευαίσθητο με αυτό στην ανίχνευση της υπερτροφικής μυοκαρδιοπάθειας. Επιπρόσθετα, υπάρχουν αρκετές σοβαρές παθήσεις που μπορεί να διαγνωσθούν **μόνο** με το ΗΚΓ (σύνδρομο long QT, Brugada, Wolf Parkinson White) ενώ το triplex μπορεί να είναι φυσιολογικό ή άλλες όπου η συμβολή του ΗΚΓ μπορεί να είναι καθοριστική (υπερτροφική μυοκαρδιοπάθεια, αρρυθμογόνος δεξιά κοιλία, διατακτική μυοκαρδιοπάθεια). Καλό θα είναι να γνωρίζουμε ότι το παιδί δεν είναι πάντα ένας μικρός ενήλικας και ότι υπάρχουν σημαντικές οργανικές ιδιαιτερότητες, που μόνο ο καρδι-

ολόγος μπορεί να ανιχνεύσει και να αξιολογήσει. **Κανένα «χαρτί» από «φίλο» ή «γνωστό» μας γιατρό (χωρίς εξέταση του παιδιού) δεν διασφαλίζει το παιδί μας από ανεπιθύμητα συμβάντα.**

Σε καμία περίπτωση φυσικά η ύπαρξη ασθενοφόρου, ιατρικού προσωπικού και απινιδωτή δεν θα πρέπει να θεωρείται υποκατάστατο του προληπτικού ελέγχου ούτε να αποτελεί μοναδικό στήριγμα για τη συμμετοχή σε ανταγωνιστικά αθλήματα αθλητών με επικίνδυνες καρδιακές παθήσεις, καθώς μόνο το 11% των αθλητών με υποκείμενη καρδιοπάθεια επιβιώνουν μετά από ανακοπή σε αθλητικούς χώρους παρ' όλη την άμεση καρδιοαναπνευστική αναζωογόνηση και απινίδωση!

Γι' αυτό, επειδή αγαπάμε τα παιδιά μας, ας τους δώσουμε την ευκαιρία να γίνουν καλοί μαθητές, καλοί άνθρωποι και καλοί αθλητές με ασφάλεια και υγεία.

Γιατί Η ΑΘΛΗΣΗ ΕΙΝΑΙ ΥΓΕΙΑ. Φροντίστε την! ■

Ελένη
Αναγνωστοπούλου

ΠΑΤΡΙΚΗ

ΤΟ ΚΟΙΝΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΩΝ ΚΑΛΙΤΕΧΝΩΝ ΣΤΗΝ ΣΚΗΝΗ: ΟΙ ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΛΥΣΕΙΣ ΤΟΥ

Ποιός από εμάς δεν έχει βρεθεί κάποια στιγμή εκτεθειμένος μπροστά σε ένα πλήθος; Μια σχολική παράσταση, μια συναυλία, μια ομιλία ή μια παρουσίαση για την οποία χρειάστηκε να εμφανιστούμε σε ευρύ κοινό, μας έχουν κάνει να αισθανθούμε από άβολα έως εξαιρετικά δυσάρεστα. Ίσως, μάλιστα, αυτή η εμπειρία να είναι κάτι που θέλουμε να ξεχάσουμε για πάντα...

Ήταν το 1998 όταν η διάσημη σοπράνο Renée Fleming δέχτηκε τις τραυματικές αποδοκιμασίες του πλήθους, κατά την διάρκεια της όπερας “Lucrezia Borgia” του G. Donizetti, στην περίφημη Σκάλα του Μιλάνου. Από εκείνη την ημέρα ο τρόμος της σκηνής, γνωστός ως stage fright, έγινε μόνιμος σύντροφός της και η Fleming αναγκάστηκε τελικά να διακόψει τις δημόσιες εμφανίσεις της. “Κάθε κύτταρό μου φώναζε: Όχι!! Δεν μπορώ να το κάνω αυτό”, περιγράφει η ταλαντούχα τραγουδίστρια στην αυτοβιογραφία της, και συνεχίζει: “Νόμιζα ότι θα πεθάνω”.

Η περίπτωση της Fleming κάθε άλλο παρά εξαίρεση αποτελεί στον κόσμο της μουσικής. Ο σπουδαίος βιολοντσελίστας Pablo Casals είχε ομολογήσει στην συνέντευξή του στον Joseph Maria Corredor: “Τα νεύρα και το άγχος της παράστασης δεν με εγκατέλειψαν ποτέ κατά τη διάρκεια της καριέρας μου. Συνειδητοποιείτε πως σε κάθε μία από τις χιλιάδες συναυλίες που έπαιξα, ένιωθα τόσο άσχημα όσο την πρώτη φορά; Η σκέψη μιας δημόσιας συναυλίας είναι για μένα εφιάλτης”. Παροιμιώδες ήταν και το άγχος της Μαρίας Κάλλας, όπου πολλές φορές χρειαζόταν να την βγάλουν σπρώχνοντας στην σκηνή οι συνεργάτες της. Πολλοί διάσημοι ερμηνευτές, όπως ο περίφημος τενόρος Andrea Bocelli μαστίζονται από το παραλυτικό συναίσθημα του άγχους της πα-

ράστασης και ενώ κάποιοι βρίσκουν τρόπους να το αντιμετωπίσουν, όπως ο πιανίστας Steven Osborne και η διάσημη ποπ τραγουδίστρια Adele, κάποιοι άλλοι κατακλύζονται από τον τρόμο της σκηνής και εγκαταλείπουν, τελικώς, τις δημόσιες εμφανίσεις, όπως ο πιανίστας Vladimir Horowitz και η Barbra Streisand. Σε έρευνα που έγινε το 2012 σε γερμανικές ορχήστρες, βρέθηκε πως το 1/3 των μουσικών έπαιρναν Βάλιουμ ή φάρμακα με βήτα αναστολείς –συχνά με παράλληλη κατανάλωση αλκοόλ- για να κατευνάσουν τους αυξημένους καρδιακούς παλμούς που προκαλούνται από το άγχος της παράστασης, ουσίες που συχνά οδηγούν στην εξάρτηση ή και στην χρήση σκληρότερων ουσιών, όπως αποκάλυψε το Channel 4 της Μ. Βρετανίας στην εκπομπή Addiction Symphony το 2013.

Ο φόβος της δημόσιας έκθεσης είναι ένα συναίσθημα πολύ γνώριμο στους ανθρώπους του θεάματος (μουσικούς, ηθοποιούς, χορευτές), αλλά και σε αθλητές και σε ανθρώπους που η δουλειά τους απαιτεί να μιλούν σε κοινό, και μπορεί να επηρεάσει σημαντικά την καριέρα ενός ανθρώπου ή και να τον εμποδίσει, τελικά, να κάνει αυτό που αγαπάει. Ακόμα χειρότερα, μπορεί να επηρεάσει συνολικά την αυτοεκτίμηση και την αυτοπεποίθησή του. Συμπεριλαμβάνοντας τον τρόμο της δημόσιας ομιλίας, υπολογίζεται ότι περίπου το 75% του ανθρώπινου πληθυσμού υποφέρει από το άγχος της δημόσιας έκθεσης. Μάλιστα, στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής το συναίσθημα αυτό είναι τόσο κοινό που θεωρείται ο νούμερο ένα φόβος, με τον φόβο του θανάτου να ακολουθεί στην δεύτερη θέση! Μερικά από τα σωματικά συμπτώματα που εκδηλώνονται κατά τη διάρκεια μια τέτοιας κρίσης άγχους είναι αυξημένος καρδιακός παλμός

και κοφτή και γρήγορη αναπνοή, στέγνωμα του στόματος και σφίξιμο του λαιμού, τρέμουλο στα πόδια, στα χέρια και στην φωνή, ιδρωμένα και κρύα χέρια, αίσθηση σφιξίματος ή ναυτίας στο στομάχι. Αυτό συμβαίνει γιατί σε μια κατάσταση δημόσιας έκθεσης, η οποία ενέχει την απειλή της αποτυχίας ή/και του δημόσιου εξευτελισμού, ενεργοποιείται η αμυγδαλή του εγκεφάλου μας, που είναι υπεύθυνη για την ασφάλειά μας, πυροδοτώντας την αντίδραση της *“πάλης ή φυγής”*, ώστε να μας βοηθήσει να αποφύγουμε τον κίνδυνο. Στην περίπτωση μιας ακραίας αντίδρασης του στρες, μάλιστα, η αποτυχία της απόδοσής μας είναι κάτι περισσότερο από πιθανή, αφού εκτός από το σώμα μπλοκάρει και ο γνωσιακός μας εγκέφαλος, ο λογικός μας νους δηλαδή, με αποτέλεσμα να χάνουμε τον ειρμό των σκέψεών μας και να ξεχνάμε τα λόγια μας, τα βήματα, τις νότες κ.λπ.. Και κάπως έτσι οδηγούμαστε σε μια αυτοεκπληρούμενη προφητεία!

Συχνά το άγχος της δημόσιας έκθεσης σχετίζεται ή διεγείρεται από κάποια τραυματική εμπειρία του παρελθόντος και κυρίως της παιδικής ηλικίας, που μπορεί να μοιάζει με την παρούσα κατάσταση. Ας δούμε ένα απλό παράδειγμα που ενδεχομένως έχει συμβεί σε κάποιους από εμάς ή είδαμε να συμβαίνει σε κάποιον γνωστό μας. Ο Κωστάκης είναι ένα γλυκύτατο αγοράκι της Γ' Δημοτικού, επιμελής και υπεύθυνος. Είναι τόσο καλός, που η δασκάλα τού έχει αναθέσει τον σημαντικότερο ρόλο του Θ. Κολοκοτρώνη στο θεατρικό έργο για τον εορτασμό της 25^{ης} Μαρτίου στο σχολείο. Ο Κωστάκης βγαίνει με

κάποιο άγχος στη σκηνή. Όλα τα μάτια είναι στραμμένα επάνω του κι εκείνος επιστρατεύει όλο του το θάρρος για να πει τα λόγια του. Παίρνει μια βαθιά ανάσα και βροντοφωνάζει: *“Φωτιά και πληγούρι!!”* αντί για το περίφημο *“Φωτιά και τσεκούρι”* του κειμένου. Μοιραία, όλοι –συμμετέχοντες και θεατές– γελάνε (ποιος δεν θα το έκανε άλλωστε;) και ο Κωστάκης εύχεται να ανοίξει η γη και να τον καταπιεί. Μια τέτοια εμπειρία είναι πιθανόν να τραυματίσει τόσο βαθιά το παιδί που να φροντίσει ως ενήλικας, ίσως και ασυνείδητα, να αποφύγει ξανά την δημόσια έκθεση με κάθε τρόπο.

Για τους ανθρώπους που η δουλειά τους απαιτεί τις δημόσιες εμφανίσεις, η επιλογή είναι οδυνηρά απλή: ή θα βρουν έναν τρόπο να αντιμετωπίσουν τον τρόπο της σκηνής ή θα εγκαταλείψουν για πάντα τα όνειρά τους και την δουλειά που αγαπούν. Και ενώ κάποιοι στρέφονται στην χημεία για να βοηθηθούν, δεν είναι λίγοι εκείνοι που αντιμετωπίζουν τον φόβο τους με άλλες μεθόδους, όπως η τεχνική Alexander που αποφορτίζει την ένταση μέσω συγκεκριμένων σωματικών κινήσεων και αναπνοών, η γνωσιακή θεραπεία που περιλαμβάνει την αναγνώριση και την αναδιαμόρφωση των σκέψεων που προκαλούν το στρες και τον φόβο της δημόσιας έκθεσης, η συνειδητή συγκέντρωση εν εγρηγόρσει στην παρούσα στιγμή (αγγλιστί *mindfulness*), και η σωματική εκτόνωση μέσω της άσκησης. Ωστόσο, οι τεχνικές αυτές βοηθούν περισσότερο στον παροδικό έλεγχο του στρες παρά στην μόνιμη αποβολή του. Μεγάλη άνοδο στην αντιμετώπιση του τρόμου της σκηνής γνωρίζει τα τελευταία χρόνια και η εφαρμογή των Τεχνικών Συναισθηματικής Απελευθέρωσης (EFT) εξαιτίας της εντυπωσιακής αποτελεσματικότητάς της στην άμεση αποφόρτιση του άγχους της δημόσιας έκθεσης αλλά και της μοναδικής της ικανότητας να φτάνει στο βάθος παλαιότερων τραυματικών εμπειριών και να απελευθερώνει οριστικά τον άνθρωπο από το συναισθηματικό βάρος που αυτές φέρουν.

The show must go on, όπως λένε, και όταν καταφέρει κάποιος να αποβάλει τον τρόπο της σκηνής και να τον μεταμορφώσει σε εγρήγορση και ενθουσιασμό είναι σίγουρο πως θα λάβει μια τεράστια ικανοποίηση, βιώνοντας ένα απaráμιλλο συναίσθημα «απογείωσης» και ολοκλήρωσης που δεν μπορεί να συγκριθεί με καμιά άλλη εμπειρία. ■

ΛΝΗ ΟΛΟ...ΜΕΛΗ!

1900

Με μια θάλασσα λέξεις κι ένα τρένο να περνάει από πάνω κυοφορώ τον μικρό ήρωα του παραμυθιού στο δρομολόγιο που ξεκινάει μόλις τώρα απ' την μήτρα του ολόγιου φεγγαριού.

Ήταν τότε... που μια ρωγμή στην σκεπή έσταξε σαν μικρή βρύση στην χούφτα... και όταν ήπια από αυτό το νερό η ψυχή ενός αγγέλου πέρασε μέσα της...

Χειμώνας του 1900 και το είδωλο της καρδιάς της σκίρτισε, γεμίζοντας με ροδοπέταλα τα σπλάχνα της όταν ένιωσε ότι όλα μετουσιώνονταν σε κάτι διαφορετικό... και το οξυγόνο που ανέπνεε επίσης.

Ένα τριξίμο στα τζάμια συνόδεψε τα κεριά που τρεμόπαιξαν την προβολή της μορφής της στον τοίχο. Οι μέρες που θα ακολουθούσαν ήξερε ότι δεν θα ήταν οι ίδιες (καθώς 9 μήνες θα την φύλαγαν Δρυίδες). Οι μέρες περνούσαν πέτρινες και σκληρές στο βουνό με μόνη παρηγοριά το ποτάμι που τους ένωνε με τους πεδινούς. Τα παραποτάμια δρομολόγια πλήγιαζαν τα πόδια αλλά η ανάγκη για ανταλλαγή τροφής τους ωθούσε πιο πέρα κι απο τον ορίζοντα των τελευταίων βουνοκορφών. Έτσι ζούσαν...

Ήρθε και η μέρα η μεγάλη της γέννησης. Το ταπεινό πέτρινο σπίτι έμοιαζε εκείνη την ημέρα σαν φάτνη. Χωρικοί έρχονταν για τις ευχές. Ήρθε και ο Κύρης. Όταν άνοιξε η πόρτα σαν φηγούρα βιβλική εμφανίστηκε, που η αύρα του

έφερνε απόκοσμους ήχους. Στα μάτια του έναλλάσσονταν το φως με τη σκιά, όμοιο μ' εκείνο που ξεπροβάλλει μέσα απο πυκνές φυλλωσιές. Με σάρκα ροδοκόκκινη χαραγμένη σαν τους ρόζους του δέντρου, ζούσε σε μια σπηλιά μιας αιωνόβιας βελανιδιάς. Πάντα πίστευε ότι τα δέντρα είναι τα ζωντανά μνημεία των ψυχών. Εκεί είχε φτιάξει το κονάκι του με τα πλέον απαραίτητα για να βιώσει την μοναχική ελευθερία του. Όμως σήμερα ήρθε σαν το αγρίμι που ζυγώνει φοβισμένο τους ανθρώπους. Την προηγούμενη μέρα είχε δει ένα σημάδι στην μεγάλη πέτρα που είχε εξω απο την σπηλιά και την χρησιμοποιούσε τότε για να κάθεται και τότε για να αμύνεται. Ένα δεντράκι είχε φυτρώσει σαν μπονζαί. Ένα μήνυμα που το περίμενε καιρό... είχε γεννηθεί ο γιος του.

Τώρα κρατούσε στα χέρια του το βρέφος και ενώ το κοιτούσε με απερίγραπτη λαχτάρα η Μοίρα ήρθε σιμά τους και σφράγισε τις παλάμες του νεογέννητου με δυο δέντρα ψιθυρίζοντας το όνομα: «Ριζωμένος». Σαν σε όνειρο που ξύπνησε ξαφνικά ο πατέρας φώναξε το όνομά του να το ακούσουν και ολοι οι άλλοι.

Ο λόγος του ήταν διαταγή και το βούισμα της οχλαογής κόπασε μονομιάς.

Απο τότε ακολούθησαν οι συνηθισμένες μέρες και ο Ριζωμένος μεγάλωνε φυσιολογικά όπως όλοι οι συνομιληκοί του

χωρίς κάτι το διαφορετικό στην ζωή του.

1922: Ο ξεριζωμός της Σμύρνης τον βρίσκει στην μάχη φαντάρο. Γκρίζες μέρες καπνός και διχόνοια σε δυο λαούς που ζούσαν χρόνια σαν αδέρφια. Το προηγούμενο βραδυ της καταστροφής σωθηκε η ομάδα του Ριζωμένου απο φίλους Τούρκους που τους έκρυψαν στο σπίτι τους.

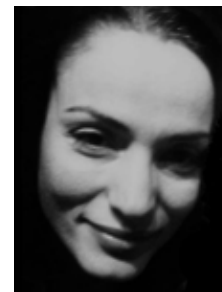
Την επομένη, ο ήλιος κρύφτηκε ξημέρωσε νύχτα... σκοτάδι φωτιά και πόνος. Μίσος και αίμα στον αδελφό. Απόγνωση... παντού άνθρωποι ξεριζωμένοι –σαν τα δέντρα– που κοιτώνται αψυχα.

Και τότε είδε το πρώτο όραμα: Μια γυναίκα ντυμένη στα λευκά του έδιχνε προς τη θάλασσα αφήνοντας ενα μαντήλι να παρασυρθεί ως εκεί. Ακολούθησε σαν υπνωτισμένος... βρέθηκε πάνω στο λευκό μαντήλι ταξιδεύοντας σαν το μαγικό χαλί πάνω απο το Αιγαίο.

Παράξενη αίσθηση κυρίευσε... τα μάτια του. Απο εκεί πάνω οι άνθρωποι έμοιαζαν με δέντρα που επέπλεαν ενωμένα σαν σε τεράστια σχέδια. Κάποια στιγμή η σχέδια έσπασε σε πολλά κομμάτια άλλα βυθίστηκαν άλλα ξεβράστηκαν στα βράχια της τύχης. Πρόσφυγες ονομάστηκαν... Το λευκό μαντήλι προσγείωσε τον Ριζωμένο κοντά τους. Η λευκοντυμένη γυναίκα πριν χαθεί σαν σύννεφο έδειξε πάλι με το χέρι της προς ενα γυμνό λόφο – βουνό.

Ο Ριζωμένος άκουσε μια εσωτερική φωνή όμοια με εκείνη του πατέρα του

Κωνσταντία
Φαγαδάκη

που έλεγε οτι τα δέντρα είναι τα ζωντανά μνημεία των ψυχών. Όπως ήξερε οτι η ρωγή στη σκεπή εκείνο το βράδυ ήταν και ο σπόρος ίσως καποιου αγγέλου που ζούσε μέσα του. Σκέφτηκε οτι γνώριζε τι έπρεπε να κάνει.... για να ζήσουν έπρεπε να τους φυτέψει στο λόφο – βουνό και έτσι το βουνό γέμισε με δέντρα....

Τα χρόνια περνούσαν για τον Ριζωμένο όπως το προοδευτικό ψήλωμα των

δέντρων. Το επισκέπτονταν συχνά ακόμη και τις νύχτες στα κρυφά απο την κυρά του γιατί το μυστικό του κρύβονταν σε εκείνες τις φλογίτσες... που φώτιζαν στις κορυφές των δέντρων σαν Χριστουγεννιάτικα δέντρα τα ήσυχα και έναστρα βράδια . Πότε πότε όταν έπερνε τον δρόμο της επιστροφής ευχαριστημένος, χαιρετώντας το βουνό του ένα απαλό πορτοκαλί φως τον ξεπροβόδιζε κάθε φορά

σε μια σταθερή ακτίνα απο εκείνον. Δεν προσπάθησε ποτέ να το ακουμπήσει καθώς καποια πράγματα «ζούνε» διατηρώντας τις σωστές αποστάσεις.

Η ζωή του χάρισε παιδιά και εγγονάκια. Το βουνό άκουγε τις ιστορίες του και τα γέλια των παιδιών και χαιρόταν κι εκείνο, ωσπου ο Ριζωμένος έζησε πολλά χρόνια και φύτεψε και αλλα «δέντρα» στο βουνό... μέχρι που έγινε κι εκείνος δέντρο. ■

ΕΝΑ ΠΛΟΙΟ Η ΖΩΗ ΜΑΣ

Άννα - Μαρία
Τριανταφυλλίδη

Πλοίο. Αυτό το πλοίο πόσες φορές με έχει ταξιδέψει, κυριολεκτικά και μεταφορικά. Κάτω από συνθήκες χαράς, λύπης, άγχους και πίεσης, βαρεμάρας και ανυπομονησίας. Η θάλασσα με κάνει να σκέφτομαι, να προβληματίζομαι, να αναπολώ.

4 χρόνια μετά. 4 χρόνια από την τελευταία φορά που μπήκα σε αυτό το πλοίο για να φτάσω σε αυτόν τον προορισμό – στην Σύρο που πέρασα 5 γοητευτικά φοιτητικά χρόνια.

Στιγμές. Νότες.

Φωτογραφίζοντας τα χρόνια της Σύρου.

Αγαπημένη μέρα.

Ξεκίνησε πολύ πρωί βόλταροντας με ένα μικρό καϊκι, συνέχισε τρώγοντας αχιούς και φρέσκο ψάρι χύμα σε μια απόμερη παραλία, τελείωσε με νότες και έναν υπέροχο ήλιο να βουτάει μαζί μου στην θάλασσα.

Πιο δημιουργική νύχτα.

Την πέρασα ζωγραφίζοντας με μανία στο πάτωμα του σπιτιού μου, γεμίζοντας με απο πάνω μέχρι κάτω με μπογιές, ζώντας «το όνειρο του καλλιτέχνη». Φήμες λένε ότι τα πλακάκια δεν ξεβάφτηκαν ποτέ.

Τα ποτά και τα ξενύχτια...

19^α γενέθλια, όχι μαθημένη στο πιετό. Ντοκουμέντα με θέλουν σε ημιλιπόθυμη φάση και τους φίλους μου δίπλα μου να βγάζουν φωτογραφίες σε αστείες πόζες. Όπως ενημερώθηκα εκ των υστέρων, ζήτησα πολλές φορές συγγνώμη από τον κύριο νοσοκόμο εκείνο το βράδυ.

Cult αντίδραση.

Σηκώθηκα να πω ένα τραγούδι στο κλασικό κουτούκι, στην πλατεία της Ερμούπολης. Η αντίδραση ήταν πολλά χειροκροτήματα και σαμπάνιες (της συμφοράς, από αυτές που δεν πίνονται αλλά είναι για το εφέ). Το ίδιο βράδυ μου πρότειναν δουλειά στο μαγαζί. Κάτι που έδωσε πολλές νότες στα πουσουκού μου για 2

χρόνια περίπου. Fail.

Όταν γυρνώντας από το καλοκαίρι συνειδητοποίησα πως είχα κλείσει τον γενικό αφήνοντας κάποιο κρέας στην κατάψυξη. Δεν θέλετε όμως να μπω σε περιττές λεπτομέρειες.

Κωμικοτραγική στιγμή.

Αυτή η στιγμή ανήκει επάξια στο ποντικάκι που είδα να κάνει jogging έξω από το μπάνιο μου ένα ανοιξιάτικο βράδυ. Τότε ήταν που ανέβηκα σε μια καρέκλα και άρχισα να τσιρίζω χωρίς λόγο και αποτέλεσμα, λες και έπαιζα στην ταινία των Mean girls.

Όλα τα παραπάνω καταγράφηκαν στο πλοίο προς την Σύρο πριν λίγες μέρες. Αναπάντεχα, το ταξίδι της επιστροφής μου υπενθύμισε πως οι κουλές και ιδιαίτερες στιγμές δεν σταματούν να συμβαίνουν ακόμα και μετά από 4 χρόνια. Απλά πρέπει να είσαι ανοιχτός να τις ζήσεις.

Περισσότερα μπορεί να δει κανείς στο: <https://medium.com/@alfamita> ■

Δημήτρης
Κουρουβακάλης

STIGMA

ΕΝΑΣ ΘΗΡΕΥΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

stigma

ISSN: 2529-1769
ΤΟΜΟΣ 1 (ΤΕΥΧΗ 1-5)
2016 - 2017

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΑΘΛ·Ε·ΠΟΛΙ·Σ·

Pirelli Calendar 1995 - Seasons (by Richard Avedon) • Model: Christy Turlington • Edit: Alex Flashville

Διατρέχουμε τον πρώτο τόμο του περιοδικού Stigma όπως αυτός «δέθηκε» από τους συντελεστές του. Πέντε τεύχη, 275 σελίδες πλούσια ύλη, ποικιλία θεμάτων, πληθώρα αρθρογράφων. Ένας τόμος, ένα έτος 2016 - 2017 γεμάτος ασφυκτικά από δράσεις, ένα δείγμα εξαιρετικής ηλεκτρονικής τυπογραφίας.

Το Stigma ως εποχική έκδοση ανδρώνεται τεύχος με τεύχος, τηρεί με συνέπεια την περιοδικότητά του και με ελπίδα αλλά και χαρά διαπιστώνουμε ότι νέοι άνθρωποι της τέχνης του πνεύματος και της επιστήμης δαπανούν μέρος από τον χρόνο τους εμπλουτίζοντας ποιοτικά τις σελίδες του.

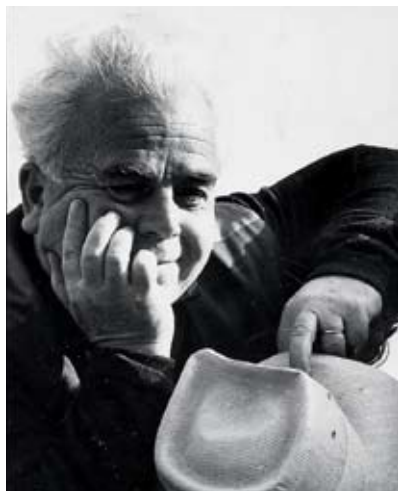
Η συντακτική του ομάδα καταβαλλόμενη και από τον οίστρο του θηρευτή μας εκπλήσσει, ευχάριστα είναι αλήθεια, σε κάθε νέα του έκδοση. Απορούμε τελικά, μέχρι πού μπορεί να φτάσει;

Κλείνοντας φανταζόμαστε πόση ζηλοφθονία θα είλκυε από εκτυπωμένα έντυπα του σωρού στην περίπτωση που κι αυτό εκδίδονταν σε χαρτώα μορφή!!! ■

Μιχάλης
Μεταξάς

ΣΠΥΡΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Ήταν απόγευμα ζεστό σχεδόν καλοκαιρινό, γαλανό όπως κάθε ανοιξιάτικο απόγευμα στην Αθήνα. Όμως τα χρόνια που με χωρίζουν από τότε και τα όσα μπορεί να συμβούν στη ζωή κάθε ανθρώπου, δυστυχώς την ακριβή ώρα και ημερομηνία να λησμονήσουν πέτυχαν, όχι όμως εκείνο το νεα-

νικό χρώμα και την θαλπωρή της συζήτησης, που έγινε από δύο εφήβους -που την περίοδο εκείνη ('83 - '85), εξέδιδαν το καθόλα καλλιτεχνικό και άκρως αιρετικό περιοδικό «ΡΣ»- και τον γέροντα ζωγράφο-συγγραφέα στο εργαστήρι του, σ' ένα στενό (Γουέμπστερ 6) κάτω απ' την βαριά σκιά της Ακρόπολης.

Ο Γαλαξιδιώτης ζωγράφος Σπύρος Βασιλείου δεν βρίσκεται εδώ και 32 χρόνια στη ζωή.

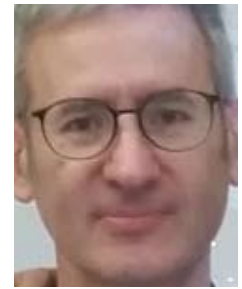
Οι συνομιλητές του ο Μιχάλης Μεταξάς και ο Βασίλης Γιάτσης έχουν τον δρόμο τους τραβήξει, μα πάντα παραμένουν πιστοί κι αγαπημένοι, κοινωνοί κοινών ιδεών και των ίδιων εφηβικών ιδανικών.

Η συνομιλία που ακολουθεί -σε έντυπη μορφή- καταγράφηκε σ' ένα παλιό και διόλου επαγγελματικό κασετόφωνο. Ένα βράδυ καθώς ψαχούλευα τις αναμνήσεις μου μέσα σε μια κασετοθήκη σχεδόν ανέγγιχτη εδώ και πολύ καιρό ξέθαψα μια μαυροκόκκινη MAXELL κασέτα των 90.

Στο πρώτο άκουσμα -μετά από τόσο καιρό- μού δημιουργήθηκε η εντύπωση ότι τρία φαντάσματα συνομιλούν για ποίηση, ποιητές, ζωγράφους, ζωγραφική και πολιτική. Το φάντασμα του ζωγράφου που δεν ζει πια και των δύο εφήβων που χρόνια τώρα δεν υπάρχουν.

Αμέσως απομαγνητοφώνησα την κασέτα και άρχισα να σκέφτομαι πώς και πού να τη δημοσιεύσω. Μου δόθηκε η ευκαιρία λοιπόν μέσω του STIGMA. Σήμερα ακόμα πιο ευσυγκίνητος άκουσα την ίδια κασέτα και ακόμα πιο βέβαιος θαρρώ πως αξίζει τον κόπο να διαβάσει κάποιος τις αγνές σκέψεις δύο εφήβων και του γέροντα ζωγράφου.

M.M. Για τον Παλαμά τι γνώμη τρέφετε εσείς;

Για τον καιρό του και για μας που τον μαθαίναμε τότε ήταν μεγάλος ποιητής.

M.M. Σήμερα;

Σήμερα τον έχουν ξεχάσει.

M.M. Τον έχουν ξεχάσει ή έχει ξεπεραστεί;

Έχει γράψει πολλά, πάρα πολλά. Μέσα στα πολλά υπάρχουν σπέρματα για το μέλλον, αν θέλει κανείς να σκύψει. Το ίδιο συμβαίνει με όλους τους ποιητές του κόσμου που κατά ένα τρόπο ξεχάστηκαν. Το ίδιο συμβαίνει με τον Σικελιανό, ο οποίος θα έρθει μια στιγμή που θα ξανακουστεί η φωνή του.

M.M. Για τον Ρίτσο που κι αυτός έχει γράψει πολλά μπορεί να ειπωθεί το ίδιο;

Ο Ρίτσος ζει ακόμα.

M.M. Και προσφέρει δηλαδή.

Προσφέρει, όπως προσφέρει ο Ελύτης, όπως προσφέρει ο Σεφέρης, όλοι αυτοί ζουν και δεν μπορεί κανείς να προδικάσει τι θα κάνουν ακόμα.

Β.Γ. Να σας κάνω κι εγώ μια ερώτηση; Να σας πω μια προσωπική μου άποψη για την τέχνη; Πιστεύω πως η τέχνη πρέπει πρώτα απ' όλα να συγκινεί. Θα 'θελα να μου πείτε τη γνώμη σας πάνω σ' αυτό.

Μπορεί να πάψω να ζωγραφίζω ή να πάψω να υπάρχω αλλά θα έχω την κρυφή χαρά πως η τέχνη μου συγκίνησε όλον τον κόσμο. Έχω δουλέψει 50 χρόνια, έχω κάνει κάπου, λέω στην τύχη τον μικρότερο αριθμό που μπορώ να πω είναι 5.000 έργα τα οποία δεν βρίσκονται εδώ, βρίσκονται σπαρμένα σ' όλη την Ελλάδα και στο εξωτερικό και θα πει αυτό ότι κάτι τους έλεγα. Προσπαθούσα να ψάξω τί τους έλεγα, δεν υπάρχει απάντηση, δεν έχω καταλάβει ούτε εγώ ο ίδιος τι είναι αυτό που τους άρεσε, είναι το χρώμα, ο τρόπος που βλέπει κανείς τα πράγματα, είναι....

M.M. Αν θα θέλαμε να μιλήσουμε για ένα προσωπικό τρόπο ζωγραφικής, τεχνοτροπίας πρώτα απ' όλα,

δηλαδή του Εγγονόπουλου ο οποίος θεωρείται πιο μοντέρνος ζωγράφος συγκριτικά μ' εσάς και ορισμένα μοτίβα, ορισμένες φόρμες που χρησιμοποιείτε, ορισμένα χρώματα. Τι θα είχατε να πείτε;

Ότι είναι ένας σπουδαίος ζωγράφος που βρήκε ένα δικό του τρόπο να ζωγραφίζει στον ελληνικό χώρο.

M.M. Δεν βρίσκετε ότι σήμερα έχει υποπέσει στον ακαδημαϊσμό ή ότι επαναλαμβάνεται;

Αυτό δεν μπορώ να το πω εγώ, δεν ξέρω. Πιθανόν να συμβαίνει αυτό, δεν το ξέρω. Αλλά όλοι λίγο-πολύ σε μια ορισμένη ηλικία και πέρα το παθαίνουμε αυτό.

M.M. Όπως λόγου χάριν ο Πικάσο που μετά το '65 άρχισε να επαναλαμβάνει τον εαυτό του.

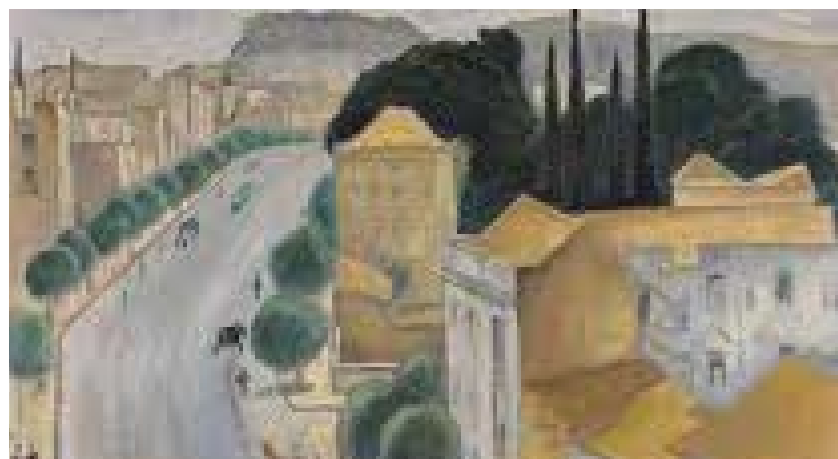
Ναι αλλά τελειώνοντας στα 90 του χρόνια έκανε φοβερά πράγματα τα οποία δεν τα ξέρουνε πολλοί.

M.M. Ναι βέβαια.

Όχι με ζωγραφική, επειδή δεν μπορούσε πλέον έκανε χαρακτηριστική κι έκανε πράγματα τα οποία ίσως είναι τα καλύτερά του έργα και δεν τα ξέρει ο κόσμος.

M.M. Πάνω στο θέμα των χαλκογραφιών του Πικάσο θεωρείται μεγαλύτερο αυτόν ή τον Γαλάνη ο οποίος έκανε επίσης χαλκογραφίες.

Ο Γαλάνης έκανε πολλά τα οποία δεν είναι γνωστά, ήτανε και ζωγράφος και χαράκτης σημαντικός για την εποχή του και προσέφερε πολλά και σ' εμάς εδώ στην Ελλάδα και τεχνικά και ειδολογικά, όχι ιδεολογικά.

ΣΠΥΡΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Β.Γ. Να σας ρωτήσουμε κάτι άλλο. Απ' τον χώρο της Παραδοσιακής Αριστεράς προβάλλεται το αίτημα μιας τέχνης «για τον λαό», μιας τέχνης εννοούν που να την καταλαβαίνει ο λαός. Αν δεχτούμε αυτή την άποψη απόλυτα κι άκριτα τότε θα πρέπει να απορρίψουμε το σουρρεαλισμό και τη σύγχρονη τέχνη γενικά, μιας και οι πολλοί πιστεύουν πως είναι κάτι το ακαταλαβίστικο. Πώς το βλέπετε εσείς αυτό;

Εγώ πιστεύω στον σουρρεαλισμό. Ο τεχνίτης όμως άσχετα από ιδεολογίες δουλεύει για όλους τους ανθρώπους και πρέπει να απευθύνεται σε όλους τους ανθρώπους. Αυτό είναι μια έμπρακτη εφαρμογή και άρνηση της θεωρίας ότι πρέπει να δουλεύει γι' αυτόν. Για τον λαό δουλεύει.

Β.Γ. Άλλωστε κι ο τεχνίτης είναι ένα άτομο από τον λαό.

Εκείνο που ζητεί η ιδεολογία αυτή που μου είπατε, ζητεί να υπηρετήσει η τέχνη την ιδεολογία κι αυτό είναι ένα πράγμα που αμέσως δεσμεύει τον καλλιτέχνη, π.χ. η ρώσικη τέχνη η οποία αν δεν κάνει κάτι που να υπηρετεί την πολιτική που κάνει το κόμμα δεν αναγνωρίζεται. Ο καλλιτέχνης λοιπόν τι άλλο κάνει παρά να δουλεύει για τον κόσμο. Να μπορέσει να δώσει στους πολλούς μια χαρά, μια ικανοποίηση. Αυτό το πραγματοποιεί κανείς χωρίς να είναι δεσμευμένος να κάνει σώνει και καλά τέχνη που να υπηρετεί ένα κόμμα. Κατά τον ίδιο τρόπο θα μπορούσε ο Χίτλερ όταν ήταν στην εξουσία να λέει ότι θα κάνετε τέχνη για τον εθνικοσοσιαλισμό.

Β.Γ. Απ' την άλλη υπάρχει και το «τέχνη για την τέχνη».

Αυτό δεν το πίστεψα ποτέ μου. Η τέχνη είναι κτήμα όλου του κόσμου. Εκείνο που ο ίδιος ο καλλιτέχνης μπορεί να έχει μέσα του είναι... πρέπει συνεχώς να την βελτιώνει, να την αναπτύσσει, να την καλλιεργεί.

Β.Γ. Ναι, η τέχνη επομένως δεν είναι δόγμα, είναι κάτι άμεσα λειτουργικό.

Απολύτως. Δηλαδή το να κλειστώ εγώ εδώ και να ζωγραφίζω με την ελπίδα, την προοπτική ότι μπορεί

στο μέλλον να αναγνωριστεί το έργο μου, δεν ισχύει. Δουλεύω σήμερα γιατί ζω εδώ, σ' αυτόν τον περίγυρο, ζω για τους ανθρώπους που κατοικούν σ' αυτόν τον τόπο που έχουν ρίζες σ' αυτή τη γη.

Μ.Μ. Πιστεύω ότι μπορεί να διατυπωθεί η εξής άποψη για το έργο σας: ότι η τεχνοτροπία που χρησιμοποιείτε και επιμένω σ' αυτό γιατί έχει για μας ιδιαίτερη σημασία μπορεί να χαρακτηριστεί εύκολη και ότι κατά πάσα πιθανότητα θα ξεπεραστεί αργότερα. Εσείς πως το βλέπετε;

Εσείς αν το βλέπετε έτσι.

Μ.Μ. Υπάρχουν ας πούμε ονόματα όπως ο Πικάσο, ο Νταλί, που δημιούργησαν έναν καθαρά δικό τους τρόπο, όπως δημιουργήσατε κι εσείς στο δικό μας χώρο, υπάρχουν κι άλλοι εδώ όπως ο Μυταράς, ο Φασιανός, ο Διαμαντόπουλος, ονόματα τα οποία έχουν δημιουργήσει έναν τρόπο, μια τεχνοτροπία που ίσως να ξεπεραστεί αργότερα ίσως και όχι. Εσείς ας πούμε θα μπορούσατε να συγκριθείτε με τον Νταλί που αποτελεί ορόσημο στη ζωγραφική του αιώνα;

Όχι, δεν το τολμώ ποτέ. Γιατί αυτοί είναι θηρία και δεν νομίζω ότι υπάρχουν σήμερα και στο εξωτερικό άνθρωποι που να μπορούν. Δεν είναι τυχαίοι αυτοί οι άνθρωποι. Τώρα αν η δουλειά που κάνουνε μπορεί να ξεπεραστεί είναι πολύ σχετικό.

Μ.Μ. Κατά την δική σας γνώμη ποια είναι τα μεγαλύτερα ονόματα στη ζωγραφική τούτου του αιώνα και στον ελληνικό χώρο, αν υπάρχουν, και στον παγκόσμιο;

Από τους έλληνες θα έλεγα τον Μπουζιάνη, τον Παρθένη αλλά και τον Γκύζη και τον Λύτρα.

Μ.Μ. Για τον Διαμαντή Διαμαντόπουλο που είναι νεότερος;

Είναι σύγχρονός μου, είναι δύσκολο να πω, όπως για όλους τους καλούς ζωγράφους, τους αγαπώ, τους τιμώ, τους σέβομαι αλλά δεν μπορώ να πω ότι αυτός είναι που θα σφραγίσει την εποχή μας, δεν το ξέρει κανείς. ■

(Στο τεύχος Δεκεμβρίου θα παρουσιαστεί το τρίτο μέρος της συνέντευξης. Ολόκληρη η συνέντευξη θα δημοσιευθεί στο site του Σωματίου μας, www.athlepolis.gr).

Αντζουλέτα
Πουσαρά

ΟΛΥΜΠΙΑ ΑΓΑΛΙΑΝΟΥ

Αγαπητοί αναγνώστες, το ΑΘΛ.Ε.ΠΟΛΙ.Σ. σας παρέχει τη δυνατότητα να γνωρίσετε αξιόλογους ανθρώπους που διακρίνονται στον χώρο που δραστηριοποιούνται. Στο τεύχος αυτό φιλοξενούμε την κ. Ολυμπία Αγαλιανού, πρόεδρο του Ελληνικού Συλλόγου Μουσικοκινητικής Αγωγής CarlOrff, Διδάκτορα του τμήματος ΦΠΨ (Ε.Κ.Π.Α), Πτυχιούχο Τ.Ε.Φ.Α.Α. με ειδικότητα «Ελληνικοί Παραδοσιακοί Χοροί», απόφοιτο της Διετούς Επιμόρφωσης Μουσικοκινητικής Αγωγής CarlOrff. Ως εκ τούτου γίνεται αντιληπτό από όλους ότι πρόκειται για το καθ' ύλην αρμόδιο πρόσωπο να απαντήσει στις ερωτήσεις που ακολουθούν. Κυρία Αγαλιανού σας ευχαριστούμε για τις πολύ ενδιαφέρουσες απαντήσεις που μας δώσατε.

1) Πώς περιγράφετε την μουσική παιδεία στην Ελλάδα;

Θα μου επιτρέψετε να διαχωρίσω την παιδεία από την εκπαίδευση. Νομίζω, λοιπόν, ότι τις τελευταίες δεκαετίες η παιδεία στην Ελλάδα— αλλά και στον κόσμο ίσως— είναι ελλειμματική και βυθισμένη σε αξιακή κρίση. Η μουσική παιδεία, μοιραία, ακολουθεί αυτή την πορεία. Η τυπική εκπαίδευση, δηλαδή όλα τα εκπαιδευτικά πλαίσια σχολεία, ωδεία κ.λπ., εστιάζουν στην επίδοση των μαθητών και όχι στην παιδεία και την καλλιέργειά τους, όσο και να ισχυρίζονται το αντίθετο. Από την άλλη πλευρά, η άτυπη εκπαίδευση, αυτή που παρέχεται από την οικογένεια και την κοινωνία και είναι εξ ίσου αν όχι πιο σημαντική από την τυπική, έχει χάσει το βηματισμό της εξαιτίας της ταχύτητας των αλλαγών οι οποίες χαρακτηρίζουν την εποχή μας. Η μουσική παιδεία, λοιπόν, ακολουθεί το γενικό κανόνα αυτής της αξιακά παρακμιακής εποχής. Διαισθάνομαι όμως, χωρίς κανένα ισχυρό στοιχείο απλά παρατηρώντας οιωνούς, ότι πλησιάζει η ώρα της ανατροπής αυτής της κατάστασης.

2) Θα έπρεπε η μουσική να αποτελεί βασικό πυλώνα στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια μόρφωση των παιδιών;

Δεν θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί το αντίθετο. Διερωτώμαι όμως: το θέλουμε πραγματικά; Είμαστε από τις ελάχιστες χώρες που κάθε σχολείο έχει δάσκαλο μουσικής. Επίσης, διοργανώνουμε γιορτές, συναυλίες, καλλιτεχνικούς αγώνες κτλ εντός του σχολικού περιβάλλοντος. Τι αντίκτυπο έχει όμως; Έχουν τα παιδιά μας τη μουσική καλλιέργεια που θα τα βοηθήσει να ζήσουν μια καλύτερη, εκφραστικότερη και δημιουργικότερη ζωή; Έχει η μουσική τη θέση που της αρμόζει; Τι άλλο θα έπρεπε να κάνουμε για να αποτελεί πυλώνα η μουσική για τη μόρφωση των παιδιών; Ενώ παραδεχόμαστε την αξία της μουσικής και της τέχνης συντηρούμε ένα βιβλιοκεντρικό σύστημα εστιασμένο στις εξετάσεις. Μας αρέσει να μιλάμε για ταλέντα, επιδιώκουμε τη διάκριση και εστιάζουμε στην κοινωνική αναγνώριση και την οικονομική ευμάρεια. Όση μουσική και αν βάλουμε σε ένα τέτοιο κοινωνικό πλαίσιο, κατά τη γνώμη μου, θα την κατα-

πιεί ή θα την φέρει στα εγλωσσικά μέτρα του. Η μουσική είναι σαν τη γλώσσα. Ανήκει σε όλους, τη χρειάζονται όλοι. Όπως δε θα γίνουμε όλοι ποιητές και συγγραφείς, παρόλα αυτά μιλάμε και γράφουμε, έτσι θα έπρεπε να τραγουδάμε και να παίζουμε μουσική χωρίς να είναι απαραίτητο να γίνουμε μουσικοί ή συνθέτες. Η μουσική αποτελεί βασική πανανθρώπινη δεξιότητα. Η δυσκολία να δώσουμε έναν ορισμό για τον ρυθμό και τη μουσική αποδεικνύει το πόσο δεμένα είναι αυτά τα στοιχεία με την ανθρώπινη ύπαρξη.

3) Πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος της μουσικής στην για την ανάπτυξη του τρόπου σκέψης του ατόμου.

Ο άνθρωπος, σε κάθε περίπτωση, είναι σκεπτόμενο ον. Η σκέψη, ανάλογα με τον τρόπο που λειτουργεί και τα μονοπάτια που παίρνει, μας βγάζει σε ξέφωτα ή σε βαθιά σκοτάδια. Κάθε είδος μουσικής είναι μια εκφραστική αφηρημένη κωδικοποίηση ενός τρόπου σκέψης. Έτσι, κάθε είδος μουσικής μεταφέρει –και ως ένα σημείο διαμορφώνει– έναν τρόπο σκέψης. Η ενεργή εμπλοκή με την εκτέλεση και τη σύνθεση της μουσικής μας φέρνει ακόμα πιο κοντά σε αυτόν τον τρόπο σκέψης, μας επιτρέπει να τον ψηλαφίσουμε και να τον γευθούμε. Από την άλλη πλευρά, η φωτεινή σκέψη προαπαιτεί αφενός ελευθερία και αφετέρου δομή και συνέχεια. Η μουσική, ως μέσο έκφρασης, απελευθερώνει και ως έργο είναι δομημένη και με συνέχεια. Διευκρινίζω κραυγαλέα ότι δεν αναφέρομαι στη σκέψη με τη στενή σχολική έννοια, αυτή που υποτίθεται ότι οδηγεί στη γνώση και την επίδοση. Αναφέρομαι στη σκέψη κάθε παιδιού, κάθε ανθρώπου που ζει και κινείται σκεπτόμενος, αλλιώς δεν θα μπορεί να επιβιώσει. Αναφέρομαι στη σκέψη εκείνη που μας επιτρέπει να ζούμε τη ζωή λειτουργικότερα, να γευόμαστε ακόμα περισσότερα πράγματα, να κατανοούμε σε βάθος, να πλουτίζουμε ως άνθρωποι καθημερινά, ανεξάρτητα από το επάγγελμα ή την οικονομική μας κατάσταση. Αυτή η σκέψη σχετίζεται με τη μουσική και αλληλοδιαμορφώνονται. Πολλά τα

είδη της μουσικής, άπειρα τα μονοπάτια της σκέψης. Όσο περισσότερα περπατήσουμε, τόσο πιο ολοκληρωμένα θα ζήσουμε.

4) Πόσο από τον ελεύθερο χρόνο σας αφιερώνετε στη μουσική;

Για μένα η μουσική είναι κομμάτι της ζωής μου. Είναι μέρος της δουλειάς μου, της ώρας που μαγειρεύω και σιγοτραγουδώ ή δοκιμάζω ρυθμούς με τα πόδια μου στο πάτωμα. Εργάζομαι στον υπολογιστή μου και μπορεί να σταματήσω για να παίξω κάτι στο πιάνο ή στη φλογέρα. Σφουγγαρίζω και σιγοτραγουδώ. Η διασκέδασή μου εμπεριέχει μουσική και η ψυχαγωγία μου επίσης. Έτσι, αφενός το γεγονός ότι ο ελεύθερος χρόνος μου –όπως συνήθως τον εννοούμε– είναι ελάχιστος, αφετέρου η αίσθηση που έχω για τη μουσική με δυσκολεύουν να απαντήσω. Πάντως, η μουσική για μένα δεν είναι ούτε δουλειά, ούτε χόμπι. Είναι μια φυσική λειτουργία που υπάρχει μαζί μου. Έτσι, μάλλον δεν της αφιερώνω χρόνο. Ομολογώ ότι έχω μελετήσει ελάχιστα μουσική με τον συνηθισμένο τρόπο. Το ίδιο συμβαίνει και με τον χορό. Ούτε όταν τα σπούδαζα κατάφερα να τους αφιερώσω όσο χρόνο θα έπρεπε. Τη μουσική και τον χορό έχω καλωσορίσει, χρόνια τώρα στη ζωή μου και τους επιτρέπω να διαχειρίζονται το χρόνο μου τον οποίο προσπαθώ να κρατώ ελεύθερο, ακόμα και όταν εργάζομαι. Ίσως η μουσική και ο χορός ως βασικό συστατικό της εργασίας μου να καταργεί το στεγανό μεταξύ ελεύθερου χρόνου και δουλειάς.

5) Η ελληνική μουσική παράδοση συμβάλλει στον πολιτισμό αλλά και στην τεχνολογία;

Η ελληνική παραδοσιακή μουσική είναι προϊόν ενός πολιτισμού. Όμως ο πολιτισμός και το κοινωνικό περιβάλλον που τη δημιούργησε δεν υφίσταται πλέον. Όμως, η παραδοσιακή μουσική συνεχίζει να ζει και να εξελίσσεται σε ένα άλλο πλαίσιο. Όπως κάθε μουσική φέρει ένα

ΟΛΥΜΠΙΑ ΑΓΑΛΙΑΝΟΥ

συγκεκριμένο ήθος και έναν τρόπο σκέψης. Πολλοί γίνονται τιμητές της αυθεντικότητάς της και άλλα τέτοια. Η αξία της παραδοσιακής μουσικής είναι αδιαμφισβήτητη. Όμως, η εξέλιξή της, μακριά από το φυσικό της περιβάλλον, δεν μπορεί να ελεγχθεί γιατί εξαρτάται από πολλούς παράγοντες. Έτσι, πολλές φορές οδηγεί σε νέες μουσικές κατασκευές με μειωμένη αισθητική αξία ακόμα και κακόγουστες χωρίς αξία συνθέσεις. Όμως, η βαθιά επαφή με τη μουσική μας παράδοση, η αποκωδικοποίηση του τρόπου σκέψης και έκφρασης και φυσικά η ελεύθερη χρήση αυτών για την παραγωγή νέων τρόπων έκφρασης, μπορεί να παράγει πολιτισμό. Η τεχνολογία είναι μέρος του σύγχρονου πολιτισμού. Σίγουρα μπορεί να σχετιστεί με την μουσική μας παράδοση, να αλληλε-

πιδράσουν με δημιουργικό τρόπο, αλλά δεν μπορώ να δω τον τρόπο συμβολής της παραδοσιακής μουσικής στην τεχνολογία.

6) Ποια είναι τα πρότυπά σας από τον χώρο της μουσικής;

Μάλλον δεν έχω πρότυπα. Έχω αγαπημένα είδη και συνθέτες, αλλά όχι πρότυπα. Αν κάνω αναδρομή διαπιστώνω ότι η αγάπη αυτή μετακινείται μέσα στις δεκαετίες της ζωής μου. Φυσικό μου φαίνεται. Εφόσον αλλάζουν οι ανάγκες, οι επιθυμίες, οι εμπειρίες και τόσα άλλα, πώς είναι δυνατό να παραμένει σταθερή η προτίμηση σε κάποια μουσικά είδη ή συνθέτες; Σίγουρα κοινωνικές εγγραφές, αισθητική διαμορφωμένη, σε ένα μεγάλο μέρος, από το περιβάλλον που μεγάλωσα και έζησα. Σίγουρα, υπάρχουν ορισμένοι παραμένουν πάντα σε κάποιες από τις πρώτες θέσεις. Ποτέ δεν έπαψα να ακούω Μπαχ, Χαντζιδάκι και ηπειρώτικα μοιρολόγια και πωγωνίσια και ταξίμια από βιολάτορες του Αιγαίου.

7) Ποια η άποψή σας για την μουσικοθεραπεία;

Η μουσικοθεραπεία είναι μια μορφή ψυχοθεραπείας, η οποία μπορεί να λειτουργήσει συμπληρωματικά και σε κάποιες περιπτώσεις αυτόνομα ως θεραπευτική διαδικασία. Υπάρχουν αρκετές μουσικοθεραπευτικές θεωρίες οι οποίες ακολουθούν διαφορετικά πρωτόκολλα και βασίζονται σε αντίστοιχες ψυχολογικές θεωρίες. Αυτό συμβαίνει σε όλες τις ψυχοθεραπευτικές προσεγγίσεις. Η καταλληλότητα εξαρτάται από το θεραπευτικό αίτημα και το άτομο που το φέρει. Ας κρατήσουμε δύο σημαντικά στοιχεία. Η μουσικοθεραπεία δεν είναι ένα πράγμα, μια προσέγγιση, αλλά πολλές. Ο μουσικοθεραπευτής, είναι ένα ψυχολόγος με αντίστοιχες σπουδές, ο οποίος έχει επιπλέον εκπαιδευτεί σε κάποια μουσικοθεραπευτική προσέγγιση και, φυσικά όπως γίνεται σε όλες τις ψυχοθεραπευτικές εκπαιδεύσεις, έχει ολοκληρώσει την προσωπική του θεραπεία. Δυστυχώς, πολλοί ισχυρίζονται ότι ασκούν ψυχοθεραπεία,

χωρίς να έχουν την κατάλληλη κατάρτιση. Καμιά φορά ούτε οι ίδιοι καταλαβαίνουν τι ισχυρίζονται ότι κάνουν. Τόση είναι η άγνοιά τους. Αυτό μπορεί να είναι έως και επικίνδυνο. Συχνά συγχέουμε την θεραπεία με την εκπαίδευση. Αν και πρόκειται για δύο τομείς με κοινούς τόπους και λειτουργίες, πρόκειται για δύο τελείως διαφορετικές διεργασίες που οφείλουν να τελούνται σε τελείως διαφορετικά πλαίσια. Η μουσικοθεραπεία είναι μια από τις πιο αποτελεσματικές μορφές θεραπείας, ειδικά για συγκεκριμένες παθολογίες, αρκεί να ασκείται συνειδητά από εκπαιδευμένους θεραπευτές σε συνεργασία, αν χρειαστεί, με την υπόλοιπη θεραπευτική ομάδα. Δυστυχώς, σήμερα οι θεραπευτές φυτρώνουν παντού και ανεξέλεγκτα.

8) Η ένταση της μουσικής παίζει ρόλο στην ποιότητα της ακρόασης και στην ψυχαγωγία;

Η ποιότητα της ακρόασης σαφώς και επηρεάζεται από την ένταση, αλλά και την εκτέλεση ή αναπαραγωγή της μουσικής. Θα άλλαζα τη λέξη ψυχαγωγία με τη λέξη διασκέδαση για να συμπληρώσω ότι πολλοί, ειδικά νέοι, επιδιώκουν να βρίσκονται σε περιβάλλοντα με πολλά ντεσιμπέλ. Νομίζω ότι εκεί δεν ακούνε μουσική. Δέχονται δονήσεις και αποκοιμίζονται την ακοή τους. Για μένα είναι μια άρνηση στο να ακούσουν γενικότερα. Αυτή όμως, είναι μια άλλη μεγάλη κουβέντα. Παρατηρούμε δε το αστείο φαινόμενο –επιεικής έκφραση– των αυτοκινήτων που περνάνε και τρίζουν από την ένταση της μουσικής που παίζει το ράδιο ή ό,τι άλλο ακούει ο οδηγός. Αυτό επίσης χρήζει μιας άλλης μεγάλης συζήτησης. Διασκεδάσει ο οδηγός, αλλά γιατί; Ας κλείσω την απάντηση προτρέποντας μικρούς και μεγάλους να επιδιώκουν ακούνε ενίοτε φυσικά όργανα χωρίς μικρόφωνα και ενισχυτές Αυτό θα αλλάξει τη σχέση τους με την ένταση και θα δώσει νέα διάσταση στην ακροαματική διαδικασία.

9) Η μουσική μοναχική ή ομαδική ενασχόληση;

Η μουσική είναι και τα δύο και κατά τη γνώμη μου, όταν είναι ένα από τα δύο κάτι λείπει. Κάτι πολύ σημαντικό λείπει.

10) Κλασική, μοντέρνα, παραδοσιακή, ροκ, μέταλ κ.λπ. τι ακούτε τότε και γιατί;

Δεν μπορώ να πω ότι ακούω όλα τα είδη μουσικής, ούτε όμως ότι ακούω μόνο ένα ή δύο. Σίγουρα δεν ακούω μέταλ. Μπορεί να

διασκεδάσω ή να ψυχαγωγηθώ –δύο διαφορετικές καταστάσεις– με παραδοσιακή μουσική, με ροκ και κάποια είδη τζαζ, αλλά και με συμφωνικά έργα. Μπορώ να ονειρευτώ επίσης με αυτά τα είδη. Χρησιμοποιώ μουσική στη δουλειά μου, πολλά και διαφορετικά είδη γιατί επιβάλλεται. Όμως, λατρεύω και τη σιωπή, τους ήχους της φύσης ή καμιά φορά τους τυχαίους ήχους μέσα στο σπίτι μου που λατρεύω να παρατηρώ. Τώρα αν πω ότι αυτό για μένα είναι μουσική και με ξεκουράζει, τι είδος να πω ότι είναι;

11) Τα μουσικά όργανα ταιριάζουν με το χαρακτήρα του παιδιού, και αργότερα του εφήβου;

Τα μουσικά όργανα που μπορεί να παίξει ένα παιδί και που το ελκύουν ταιριάζουν και στο χαρακτήρα του. Καμιά φορά βλέπω μικρά παιδάκια με τεράστια όργανα. Ακόμα και αν παίζουν όμορφα και δεξιοτεχνικά –πράγμα σπάνιο– εμένα με πιάνει θλίψη. Η πρόωρη εξειδίκευση, η μικρομέγιστη συμπεριφορά μπορεί να έχει καταστροφικές συνέπειες σε διάφορους τομείς της ζωής ενός παιδιού.

12) Η μουσικοκινητική αγωγή ως παράγοντας διαμόρφωσης προσωπικότητας τι ρόλο διαδραματίζει και γιατί;

Η μουσικοκινητική αγωγή όπως και κάθε εκπαιδευτική παρέμβαση επηρεάζει τη διαμόρφωση της προσωπικότητας του παιδιού. Η ανάπτυξη των εκφραστικών και δημιουργικών ικανοτήτων, η οποία επιτυγχάνεται μέσα από ένα μάθημα μουσικοκινητικής αγωγής, αποτελούν προαπαιτούμενα για την ανάπτυξη ενός ανθρώπου λειτουργικού και ικανού να ζήσει τη ζωή του σύμφωνα με τις επιθυμίες του, τις επιδιώξεις και τα συναισθήματά του. Ταυτόχρονα, βοηθά στην ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων και στην ανοχή, ακόμα και στο ενδιαφέρον, για το διαφορετικό.

13) Η μουσικοκινητική εκφράζει τον δείκτη νοημοσύνης του ατόμου;

Τη μουσικοκινητική αγωγή δεν την ενδιαφέρει ο δείκτης νοημοσύνης. Την ενδιαφέρει ο άνθρωπος ως σύνολο σωματικό, ψυχικό και πνευματικό. Η μουσική και ο χορός είναι δικαίωμα όλων, πέρα από εκτιμήσεις μιας εξυπνάδας. Η μουσικοκινητική δημιουργία εκφράζει τον άνθρωπο ως σύνολο και ως αδιαμφισβήτητη αξία πέρα από οποιοδήποτε δείκτη. ■

ΦΥΛΟSTIGMA

ΤΟ ΦΙΛΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Δύο υπάλληλοι εταιρείας ηλεκτρισμού, ο Ράνταλ Τσάμπιον και ο Τζέι Τόμσον εκτελούσαν εργασίες συντήρησης πάνω σε ένα στύλο όταν ο Τσάμπιον ακούμπησε κατά λάθος ένα από τα καλώδια υψηλής τάσης. Πάνω από 4.000 V διαπέρασαν το κορμί του κάνοντας την καρδιά του να σταματήσει. Ο Τόμσον που ήταν από κάτω του τον πλησίασε πολύ γρήγορα και του έδωσε το «φιλί της ζωής» μέχρι που ένοιωσε το σφυγμό του να επανέρχεται.

ΜΕΤΑΝΑΣΤΡΙΑ ΜΗΤΕΡΑ ΤΗΣ DOROTHEA LANGE

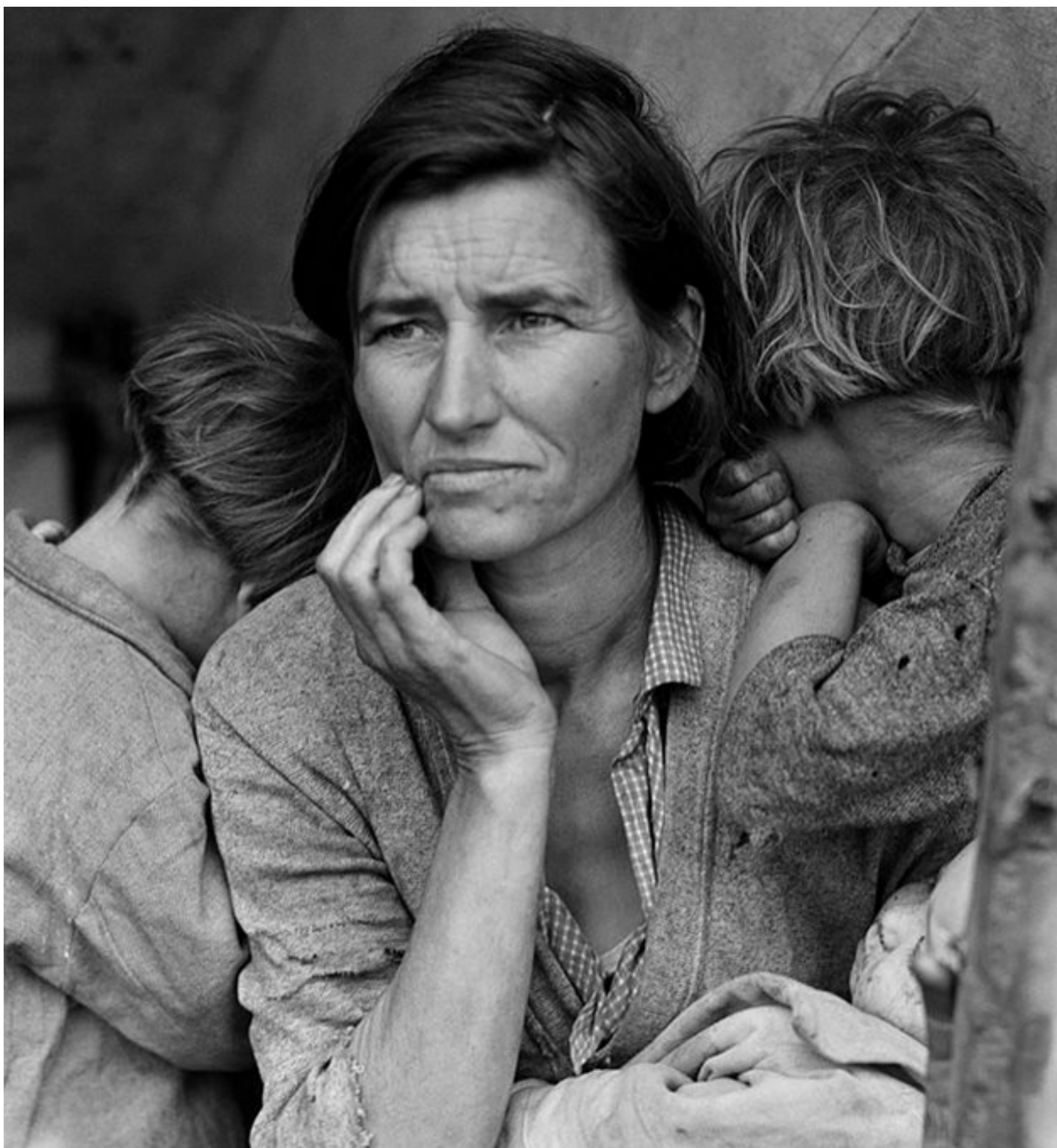
Η φωτογράφος περιγράφοντας την φωτογραφία είπε: «Όταν είδα την πεινασμένη μητέρα την πλησίασα σαν να με τράβηξε μαγνήτης.

Δεν θυμάμαι πώς εξήγησα τη παρουσία μου ή τη φωτογραφική μηχανή μου σε αυτήν, αλλά θυμάμαι ότι μου ζήτησε

να μην της κάνω καμία ερώτηση. Δεν ρώτησα το όνομά της ή την ιστορία της. Μου είπε την ηλικία της, ότι εκείνη ήταν τριάντα δύο. Είπε ότι ζούσε τρώγοντας κατεψυγμένα λαχανικά από τους γύρω αγρούς και πουλιά που σκότωναν τα παιδιά της.

Είχε μόλις πουλήσει τα ελαστικά από το αυτοκίνητό της για να αγοράσει τρόφιμα.

Φάνηκε να ξέρει ότι θα μπορούσε να βοηθήσει η μία την άλλη με την φωτογράφιση και έτσι δεν στάθηκε εμπόδιο. Υπήρχε ένα είδος ισότητας σε αυτό» ■

FLASH ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Όταν μιλάμε για φωτογραφία το πρώτο πράγμα που σκεφτόμαστε είναι πολύ σωστά γράφω με φως και το αμέσως επόμενο ο τρόπος που θα διαχειριστούμε αυτό το φως. Τι ταχύτητα κλείστρου; Ποιο διάφραγμα; Και τι iso;... Σε ιδανικές συνθήκες λοιπόν δεν μένει παρά να επιλέξουμε τις σωστές τιμές για την έκθεση και έχουμε πάρει τη φωτογραφία μας.. Όλα αυτά βέβαια σε ιδανικές συνθήκες γιατί πολλές φορές δυστυχώς το φως δεν αρκεί ή δεν είναι το φως που θέλουμε..

Με την τριάδα **διάφραγμα-ταχύτητα-iso**, μπορούμε μόνο να διαχειριστούμε την ποσότητα στο υπάρχον στο περιβάλλον φως όχι όμως και να αλλάξουμε δυο από τα χαρακτηριστικά του. Το φως λοιπόν έχει τρία καθοριστικά χαρακτηριστικά: **χρώμα, ποιότητα και κατεύθυνση**. Το χρώμα ή καλύτερα η χρωματική του θερμοκρασία που μπορεί να είναι θερμή με πορτοκαλί αποχρώσεις τις ώρες που ο ήλιος ανατέλλει ή δύει τις χρυσές δηλαδή ώρες, ή ψυχρό όταν έχουμε μια συννεφιασμένη μέρα και αντίστοιχα αν προέρχεται από λάμπες πυράκτωσης ή λάμπες φθορισμού κ.λ.π.. Εδώ μπορούμε να επέμβουμε είτε ρυθμίζοντας κατάλληλα την ισορροπία του λευκού (white balance) στη μηχανή μας είτε αργότερα στην επεξεργασία...

Τι γίνεται όμως με την κατεύθυνση και την ποιότητα; Όταν για παράδειγμα έχουμε ένα κάθετο σκληρό φως δεν μπορούμε να αλλάξουμε τη θέση του Ηλίου έτσι πρέπει να αποφασίσουμε αν θέλουμε μια φωτογραφία των φίλων μας με έντονα κοντράστ και σκιές ή να χρησιμοποιήσουμε το δικό μας φως... Ας κάνουμε λοιπόν τη γνωριμία μας με τα flash η speedlights...

Είναι μικρά και ελαφρά δουλεύουν με μπαταρίες και μπορούν να μας δώσουν το φως που μας λείπει.

Μπορεί να είναι manual η ttl (through the lens) να επικοινωνούν δηλαδή με την

camera και να παίρνουν πληροφορίες για το πόσο ακριβώς φως μας χρειάζεται.

Τα περισσότερα μπορούν να κάνουν zoom στην κεφαλή τους και αλλάζουν το μέγεθος της δέσμης που μας δίνουν ανάλογα με το zoom του φακού μας.

Η σπαστή κεφαλή που διαθέτουν μας βοηθάει να την στρέψουμε σε μια μεγάλη λευκή επιφάνεια π.χ. έναν τοίχο ή στο ταβάνι και να παίρνουμε πιο μαλακό φως από την ανάκλαση.

Πολλά από αυτά μπορούν να δουλέψουν σε ταχύτητες πάνω από 1/250 s που είναι συνήθως το όριο συγχρονισμού

Flash σε νυχτερινή λήψη.

flash μηχανής και να μας βοηθήσουν χρησιμοποιώντας μια ταχύτητα κλείστρου μέχρι και $1/8000$ s να παγώσουμε την κίνηση ή να αποφύγουμε καμένους ουραμούς σε μια ηλιόλουστη μέρα.

Μπορούν να μας δώσουν πολλαπλές λάμψεις σε μια λήψη στη συχνότητα που εμείς θα ορίσουμε και να μας δώσουν ένα στροβοσκοπικό effect.

Μπορούμε να τα τοποθετήσουμε επάνω στο θερμό πέδιλο (hot shoe) της μηχανής μας πράγμα που σημαίνει ότι το φως μας και πάλι θα έχει μια συγκεκριμένη κατεύθυνση ή να ελευθερώσουμε τη δημιουργικότητά μας και να το τοπο-

θετήσουμε οπουδήποτε στον χώρο πυροδοτώντας το με το (pop up) flash της μηχανής μας μιας και σχεδόν όλα διαθέτουν φωτοκύτταρο, που αντιλαμβάνεται τη λάμψη ή με ραδιοσυχνότητες που επίσης σχεδόν όλα πια διαθέτουν.

Όταν αρχίσουμε να χρησιμοποιούμε τα flash εκτός της μηχανής μας τότε οι δυνατότητες είναι απεριόριστες και υπάρχουν μια σειρά εργαλείων, που θα μας βοηθήσουν να ελέγξουμε το φως.

Αυτό που αλλάζει όμως εντελώς είναι ο τρόπος που δουλεύουμε. Τώρα πια δεν ορίζει τις ρυθμίσεις της λήψης μας το διαθέσιμο φως, αλλά οι ρυθμίσεις μας του

φωτός. Αφού μπορώ να έχω όσο φως θέλω από ένα, δύο ή τρία flash επιλέγω την κατάλληλη ταχύτητα για το θέμα μου, επιλέγω το διάφραγμα που ταιριάζει στο θέμα μου, το iso που θέλω και ζητάω από τα flash μου την ποσότητα της λάμψης που λείπει...

Αλλά ας δούμε και τα εργαλεία που θα μας δώσουν τον έλεγχο στην κατεύθυνση και την ποιότητα...

Θα χρειαστούμε πρώτα πρώτα **βάσεις** (light stands) που θα τοποθετήσουμε επάνω τους τα flash μας και μετά έχουμε να διαλέξουμε ανάμεσα σε διάφορα modifiers... Η δουλειά τους είναι να δίνουν στο φως την ποιότητα που θέλουμε κάθε φορά...

Ο γενικός κανόνας είναι ότι όσο πιο μικρή είναι η πηγή που μας δίνει φως σε σχέση με το αντικείμενο που φωτίζει τόσο πιο σκληρό θα είναι το φως που θα πάρουμε, ενώ όσο μεγαλύτερη τόσο απαλότερο το φως...

Έτσι λοιπόν αφού η επιφάνεια του flash είναι μόλις μερικά εκατοστά αποτελεί μια σκληρή πηγή φωτός· βάζοντας το όμως πίσω όμως από μια λευκή ομπρέλα π.χ. αμέσως έχουμε μια μεγαλύτερη φωτεινή επιφάνεια με μαλακό φως..

Να έχουμε πάντα στο μυαλό μας ότι τα περισσότερα modifiers κόβουν λίγο από το φως ίσως 1 stop ή και περισσότερο.

Τα πιο απλά είναι οι **ομπρέλες**. Έχουμε λοιπόν λευκές ομπρέλες διάχυσης όπου λούζουν όλο τον χώρο με όμορφο μαλακό φως και τις ομπρέλες ανάκλασης που είναι μαύρες εξωτερικά και εσωτερικά

ΦΥΛΟSTIGMA

Still life με flash πίσω από το αντικείμενο.

λευκές ασημένιες ή χρυσές που επίσης δίνουν όμορφο απαλό φως χωρίς χωρίς όμως να το απλώνουν παντού με λίγο καλύτερο έλεγχο δηλαδή της κατεύθυνσης.

Μετά έχουμε τα **softbox** που και αυτά μας δίνουν μαλακό φως και υπάρχουν τετράγωνα ορθογώνια οκτάγωνα κ.ά..

Το φως ενός τετράγωνου η ορθογωνίου softbox δίνει τη αίσθηση που έχει το φως από ένα παράθυρο...

Το φως τους δεν απλώνεται τόσο σε σχέση με τις ομπρέλες και μπορούμε μπροστά τους να τοποθετήσουμε ένα grid, ένα μαύρο δηλαδή πλέγμα που περιορίζει ακόμα περισσότερο την κατεύ-

θυνση από το φως που μας δίνουν.

Έχουμε τους **ανακλαστήρες** ή **reflectors** που δίνουν κατεύθυνση στο φως χωρίς όμως να είναι μαλακό και μπροστά τους μπορούμε να τοποθετήσουμε grids κυψέλες δηλαδή σε διάφορα μεγέθη που στενεύουν ακόμη περισσότερο τη δέσμη φωτός που θα πάρουμε.

Υπάρχουν τα **snoot** που έχουν το σχήμα χοάνης και δίνουν ένα πολύ στενό και σκληρό spot φως.

Και τέλος τα **beauty dish** που είναι μεγαλύτεροι ανακλαστήρες που κάνοντας όμως εσωτερική ανάκλαση, δίνουν μαλακό κατευθυνόμενο φως κυρίως για

πορträίτα...

Μπορούμε επίσης να χρησιμοποιήσουμε λευκές κάρτες για να ανακατευθύνουμε το φως ή μαύρες για να το μπλοκάρουμε... Και φυσικά μικρές χρωματιστές ζελατίνες για να δώσουμε χρώμα.

Έχουμε λοιπόν όλες τις επιλογές για να δώσουμε στις φωτογραφίες μας την ατμόσφαιρα και το ύφος που θέλουμε..

Τώρα βέβαια μπορεί να φαντάζεστε ότι όλα αυτά μπορεί να κοστίζουν μια περιουσία, αλλά τα καλά νέα είναι ότι flash τρίτων κατασκευαστών μπορεί να είναι πάμφθηνα. Έτσι με λίγα χρήματα να μπορούμε να στήσουμε ένα μικρο studio που θα μπορούμε να μεταφέρουμε παντού μιας και τα φορητά flash η speedlights έχουν αυτό το πλεονέκτημα απέναντι στα μεγάλα αδέρφια τους, τα strobes, που εδώ δεν θα ασχοληθούμε μαζί τους.

Αυτά τα εργαλεία δίνουν υπέροχα αποτελέσματα σε πορträίτα, still life, δράση, events, macro spor low και high key με κάποιες τεχνικές ακόμα και στο τοπίο.

Μπορούν να δώσουν διαφορετικά αποτελέσματα με την προστινή η πίσω κουρτίνα του κλείστρου στην κίνηση και να ανοίξουν εντελώς νέες προοπτικές στη φωτογραφία μας.

Μην φοβηθείτε λοιπόν να δουλέψετε μαζί τους να κατανοήσετε και να δαμάσετε το φως.

Από εμένα καλή συνέχεια... ■

Πάγωμα της εικόνας με flash.

Δημιουργία ατμόσφαιρας με flash.

Flash και μηχανή μέσα στο ψυγείο.

Στραβοσκοπική λήψη με flash.

Ο ΕΡΩΤΑΣ ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΦΟΒΟΥ

1^{ος} ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ
ΠΟΙΗΣΗΣ "ΔΗΜΩΦΕΛΕΙΑ" – ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Ο 1^{ος} ποιητικός διαγωνισμός Δημωφέλεια που διοργάνωσε το Αθλητικό Επιστημονικό Πολιτιστικό Σωματείο ΑΘΛ.Ε.ΠΟΛΙ.Σ. από 1/3/2017 έως 31/5/2017 υπό τον τίτλο «Ο έρωτας στα χρόνια του φόβου» έλαβε τέλος. Η κριτική επιτροπή αποτελούμενη από τους ποιητές Σακελλάρη Καμπούρη, Ορφέα Σπαρτιώτη, Κωνσταντία Φαγαδάκη και την κριτικό Αγγελική Κομποχόλη, αφού μελέτησαν το πλήθος των ποιημάτων που μας απεστάλησαν κατέληξαν στην ακόλουθη κρίση:

Τα βραβεία πρώτο, δεύτερο και τρίτο απονέμονται στους ποιητές με τα εξής ψευδώνυμα:

1^ο βραβείο: Αλέξανδρος Ράμφος
2^ο βραβείο: Φιλίστωρ
3^ο βραβείο: Καλονερίτης

Έπαινοι απονέμονται στους συμμετέχοντες ποιητές/ποιήτριες με τα εξής ψευδώνυμα:

PELAGUS
VEGA
YELLOW ROSE
ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΥΤΤΑΡΩΝ
ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΝΗ
ΑΨΥΡΤΟΣ
ΒΕΡΟΛΙΝΟ
ΕΛΙΑ ΝΩΤΗ
ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΑΥΓΗΣ
ΕΥΘΥΦΡΩΝ
ΙΡΙΣ
ΛΑΙΣ
ΛΕΥΚΟΡΕΙΤΗΣ
ΝΕΦΕΛΗ
ΟΙΜΩΓΕΝΗ
ΠΕΛΑΣΓΟΣ
ΡΕΔΕΜΠΤΑ

ΣΕΙΡΙΟΣ
ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΓΑΛΑΝΟΣ
ΤΑΞΙΔΙΩΤΗΣ
ΥΑΚΙΝΘΗ
ΧΙΩΝ

Ειδική εύφημο μνεία στους ποιητές με τα ψευδώνυμα:

ΜΕΙΛΙΧΙΑ
ΒΡΑΧΙΝΟΣ
ΦΑΙΔΡΑ

και διπλώματα σε όλους όσοι συμμετείχαν αδιακρίτως βράβευσης.

Το **Σάββατο** στις **20/1/2018** και ώρα **19:00** στο **Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου Παλλήνης Οινοποιείο Πέτρου** (Λ. Μαραθώνος 117) (δίπλα από Ο.Α.Ε.Δ. Παλλήνης) θα πραγματοποιηθεί η τελετή βράβευσης.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Σωματείου μας εκφράζει τις θερμότερες ευχαριστίες τόσο στους συμμετέχοντες που τίμησαν τον ποιητικό διαγωνισμό Δημωφέλεια όσο και στα μέλη της κριτικής επιτροπής για την ακριβοδίκαιη κρίση τους.

Το ΔΣ

ΑΓΟΡΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ

Το ΑΘΛ.Ε.ΠΟΛΙ.Σ. απέκτησε για τα μέλη του φωτογραφικού του ομίλου ΠΡΙΣΜΑ εξοπλισμό μετά από ενδελεχή έρευνα αγοράς του μέλους του κ. Αντώνη Αντωνακάκη.

Το νέο «παιχνιδάκι» λοιπόν προερχόμενο από την Αγγλία, είναι διαθέσιμο για τα μέλη του ΠΡΙΣΜΑΤΟΣ και αναμένεται η ανακοίνωση του προγράμματος φωτογραφίσεων σε studio!!!

Ο εξοπλισμός απαρτίζεται από: α) τρία σταθερά φωτιστικά με 5 λαμπτήρες το καθένα, β) 3 softboxes, γ) 5 backgrounds και δ) 5 ανακλαστήρες.

Άμεσα προβλέπεται ο εμπλουτισμός του με επί πλέον στοιχεία και φυσικά αυτό που αναμένεται είναι η πλήρης αξιοποίησή του. ■

Μιχάλης
Μεταξάς

ΤΟΝΙΚΟ ΩΔΕΙΟ

Το Τονικό Ωδείο είναι ένα από τα σημαντικότερα μουσικά εκπαιδευτήρια και είναι αναγνωρισμένο από το κράτος.

Στους φιλόξενους, άρτια εξοπλισμένους και καλόγουστους χώρους του συνυπάρχουν αρμονικά η κλασική με τη μοντέρνα και την παραδοσιακή μουσική παιδεία.

Το Τονικό Ωδείο είναι στελεχωμένο με μια επίλεκτη ομάδα έμπειρων καθηγητών μουσικής η οποία καλύπτει όλο το φάσμα της διδασκαλίας των μουσικών οργάνων, του τραγουδιού και των ανώτερων θεωρητικών.

Μέσα από τη λειτουργία τμημάτων Κλασικής, Μοντέρνας, Λαϊκής και Παραδοσιακής Μουσικής διδάσκονται με ιδιαίτερη φροντίδα και μεράκι τόσο τα παιδιά όσο και οι ενήλικες.

Για τα πολύ μικρά παιδιά 2 – 5 ετών λειτουργεί πρωινό τρίωρο πρόγραμμα καλλιτεχνικής προσχολικής αγωγής (χορός, μουσική, εικαστικά, θεατρικό παιχνίδι). Επίσης στο Ωδείο λειτουργούν και τμήματα μουσικής προπαιδείας Carl Orff για παιδιά ηλικίας 3 – 15 ετών. Ο συνδυασμός αυτός είναι ο ιδανικός, διότι τα παιδιά αναπτύσσουν τις γλωσσικές τους ικανότητες, τονώνεται η αυτοεκτίμησή τους, καλλιεργούν την ψυχή και το πνεύμα τους.

Τα ευέλικτα προγράμματα σε συνδυασμό με την υψηλού επιπέδου μουσική εκπαίδευση καθιστούν το Τονικό Ωδείο ιδανικό για κάποιον που θέλει να ασχοληθεί με μουσικές σπουδές και όχι μόνο.

Ακόμη το Ωδείο προετοιμάζει, με μεγάλα ποσοστά επιτυχίας, μαθητές που επιθυμούν την εισαγωγή τους σε Μουσικά Σχολεία (Γυμνάσιο, Λύκειο και Πα-

νεπιστήμιο). Στο Τονικό Ωδείο συστεγάζεται επίσης και η Σχολή χορού – μπαλέτου, με τμήματα μπαλέτου για παιδιά και ενήλικες, σύγχρονου χορού, latin, hip-hop και pilates.

Στο Τονικό Ωδείο λειτουργούν τα ακόλουθα τμήματα:

1) Στο μεν **κλασικό** τμήμα διδάσκονται πνευστά, έγχορδα, πιάνο, κιθάρα, μονωδία και φυσικά βυζαντινή μουσική.

2) Στο **ελεύθερο** τμήμα αρμόνιο, φλαμένκο κιθάρα, μοντέρνο πιάνο, σύγχρονο τραγούδι, θεατρικό τραγούδι και μιούζικαλ καθώς και ακορντεόν.

3) Στο τμήμα **λαϊκής μουσικής** τρίχορδο και τετράχορδο μπουζούκι, τζουράς, μπαγλαμάς και λαϊκή κιθάρα.

4) Στο **μοντέρνο** τμήμα η ηλεκτρική και ακουστική κιθάρα, το μπάσο και τα ντραμς, κατέχουν την τιμητική θέση παράλληλα με το τζαζ πιάνο, το σαξόφωνο, καθώς

και το μοντέρνο τραγούδι και τέλος

5) Στο τμήμα **παραδοσιακής μουσικής** το καβάλι, το κλαρίνο και το νέν, συνάμα με το βιολί, τη φλογέρα, το λαούτο, την κρητική και ποντιακή λύρα, τον ταμπουρά, το ούτι και το μαντολίνο εμπλουτίζουν την εξαιρετικά πλούσια μουσική ποικιλία του Τονικού Ωδείου.

Κλείνοντας αυτήν την κυριολεκτικά περιληπτική παρουσίαση πρέπει να σταθούμε στους εργαζόμενους και των δύο παραρτημάτων του Ωδείου, οι οποίοι πρόθυμα μας εξυπηρέτησαν, απάντησαν στις ερωτήσεις μας και μας πρότειναν αυτό που θεωρούν ιδανικότερο για τα γούστα και τις ιδιαιτερότητες του κάθε υποψήφιου μαθητή.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ τέλος οφείλουμε στο διευθυντή του, κ. Βασίλη Ράπτη που μας παραχώρησε το εποπτικό υλικό που συνοδεύει την παρουσίαση αυτή. ■

Τιπούκειτος

ΑΠ' ΕΞΩ ΚΙ ΑΝΑΚΑΤΩΤΑ (ΑΠ' ΤΗΝ ΚΑΛΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΟΔΗ)

Τον Σεπτέμβριο του 1155, σ' ένα μοναστήρι της Κωνσταντινούπολης συνέβησαν τέτοια έκτροπα, που ο αυτοκράτορας του Βυζαντίου, Εμμανουήλ Κομνηνός, διέταξε να τιμωρηθούν όλοι με τις πιο βαριές ποινές εκείνης της εποχής. Έτσι, πολλοί τυφλώθηκαν, άλλοι εξορίστηκαν και άλλοι ρίχτηκαν στα κελιά των φυλακών του Επταπυργίου. Οι τελευταίοι, πέραν του εγκλεισμού τους στην φυλακή, είχαν υποβληθεί και σε μια επιπλέον πρωτότυπη τιμωρία-μαρτύριο: Κάθε μέρα, ήταν υποχρεωμένοι να προσεύχονται και να ψάλλουν, φωναχτά, είκοσι ώρες το εικοσιτετράωρο!

Οι φύλακες δεν τους άφηναν να πάρουν ανάσα και αλίμονο αν οι τιμωρημένοι σταματούσαν τις προσευχές και τους ψαλμούς, έστω και για ένα λεπτό. Οι προσευχές διαβάζονταν μέσα από μεγάλα και χοντρά εκκλησιαστικά βιβλία. Όταν οι προσευ-

χές τελείωναν, αντί οι φυλακισμένοι να αρχίσουν το βιβλίο από την αρχή, ήταν υποχρεωμένοι να τις διαβάσουν απ' το τέλος προς την αρχή. Δηλαδή ανάποδα.

Απ' αυτήν την περίεργη τιμωρία προέκυψαν και οι παροιμιώδεις φράσεις «του τα 'ψαλα απ' την καλή και την ανάποδη» και «τα έμαθα απ' έξω κι ανακατωτά»*, που σημαίνει σήμερα «γνώριζω κάτι πολύ καλά», γιατί οι τιμωρημένοι έφτασαν στο σημείο από τις πολλές φορές που έλεγαν τις προσευχές, να τις αποστηθίζουν από έξω κι ανακατωτά.

* Σύμφωνα με μια άλλη εκδοχή, η φράση «τα έμαθα απ' έξω κι ανακατωτά», προέρχεται από την εκπαιδευτική διδασκαλία στα σχολεία του Βυζαντίου: Οι δάσκαλοι για να διαπιστώσουν αν οι μαθητές γνώριζαν καλά το αλφάβητο απ' έξω και δεν το «παπαγάλιζαν» απλά, τους έδειχναν τα γράμματα ανακατεμένα και τους ζητούσαν να τα πουν.

Γιώργος
Δούναβης

ΔΕΙΞΤΕ ΜΟΥ ΤΟΝ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗ...

ΑΤΕ ΜΑΤΙΑ ΨΑΡΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΛΙΑ ΠΕΡΙΔΡΟΜΟ

Στην λίμνη των Ιωαννίνων ανέκαθεν αλίευαν οι ψαράδες της περιοχής για τα νόστιμα ψάρια της.

Στην εποχή, όμως, που διαφέντευε ο Αλή Πασάς, είχε μπει φόρος ένα γρόσι στην κάθε οκά ψαριών και χελιών, που αλιεύονταν στη λίμνη. Εκείνος που δεν πλήρωνε, έχανε τα ψάρια του, που του τα έπαιρναν οι φοροεισπράκτορες του Αλή Πασά. Αλλά φτωχοί καθώς ήταν όλοι τους, προσπαθούσαν με κάθε τρόπο να μην πληρώσουν το φόρο. Οι φοροεισπράκτορες του Αλή όμως τους πα-

ρακολουθούσαν και τους έπαιρναν ό,τι είχαν όλη τη νύχτα τραβήξει.

Ένας γερο-ψαράς, βλέποντας το βίος του να καταστρέφεται και τα ψάρια του, που τα φόρτωναν οι στρατιώτες του Αλή Πασά, είπε: «**Φάτε μάτια ψάρια και κοιλιά περίδρομο**», φράση που έκτοτε λέγεται όταν θέλουμε να καταδείξουμε είτε την ακόρεστη πείνα, είτε τον ανεκπλήρωτο πόθο, το απλησίαστο.

ΑΛΑ ΜΠΟΥΡΝΕΖΙΚΑ

Όταν μας μιλάει κάποιος και θέλουμε να του πούμε πως δεν καταλαβαίνουμε τι μας λέει, τότε του λέμε πως μιλάει... αλά μπουρνέζικα. Πολλοί νομίζουν, πως είναι μια λέξη (αλαμπουρνέζικα). Είναι όμως δύο. Όπως το «αλά γαλλικά». **Μπουρνέζικα**, λοιπόν, είναι η γλώσσα που μιλούσαν ή και μιλάνε οι κάτοικοι ακόμα, γιατί ο τόπος αυτός πράγματι υπάρχει σε μια περιοχή του Σουδάν, όπου ζει η φυλή Μπουρνού.

Η γλώσσα αυτή ήρθε στην Ελλάδα κατά την Επανάσταση του 1821, με την φυλή των Μπουρνού που αποτελούσε τμήμα του εκστρατευτικού σώματος του Αιγύπτιου στρατηγού Ιμπραήμ.

Καθώς η αραβική γλώσσα είναι αρκετά δύσκολη και μάλιστα στις διαλέκτους της, δικαίως σε μας τους Έλληνες, όσα θ' ακούγαμε από αυτούς, μας φαίνονταν ακατανόητα δηλαδή, «αλά μπουρνέζικα». ■

Βιργινία Παναγιώτου

ΤΟΥ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΠΡΙΣΜΑ

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2017 -
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2018

Πρόγραμμα – προτάσεις:

1. Κυριακή 09.12.2017

Λυκαβηττός.

2. Κυριακή 28.01.2018

Σαλαμίνα στρατιωτικό νοσοκομείο, κυκλικό ταφικό μνημείο, αρχοντικό Καλογιάννη, Λίμπερτυ, σπίτι Σικελιανού.

3. Κυριακή 11.02.2018

Αποκριάτικο street photography.

Έκτακτες δράσεις του Ομίλου θα ανακοινώνονται στο site του Σωματείου και στις σελίδες κοινωνικής δικτύωσης.

ΤΗΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΠΕΝΤΑΝΔΡΟΝ

Η εκδοτική ομάδα του Σωματείου μας **Πέντανδρον** έχει προγραμματίσει την έκδοση σε e-book των ακόλουθων λογοτεχνικών κειμένων και ενός ειδικού λεξικού σε τεύχη:

1. Ανωνύμου Δοκίμια (Στίχοι)

του Λευτέρη Τζόκα.

2. Ψήγματα ψυχής

του Μιχάλη Δεματά.

3. Στου γλιτωμού το χάζι

του Θεόδωρου Ντόρου.

4. Λεξικό Δανείων και Αντιδανείων. ■

Έεεεελα δεν
το πιστεύω...!

- ▶ Ο Τσάρλι Τσάπλιν (ο αυθεντικός) βγήκε τρίτος σε έναν διαγωνισμό σωσιών του Τσάρλι Τσάπλιν.
- ▶ Τα σαλιγκάρια μπορούν να κοιμούνται για 3 χρόνια χωρίς να τρώνε καθόλου.
- ▶ Ορισμένα λιοντάρια ζευγαρώνουν πάνω από 50 φορές την ημέρα.
- ▶ Σε οποιαδήποτε στιγμή, πραγματοποιούνται 100 εκατομμύρια τηλεφωνήματα στις Η.Π.Α..
- ▶ Οι κροκόδειλοι ανήκουν πιο κοντά στην οικογένεια των πτηνών παρά στην οικογένεια των ερπετών.
- ▶ Η πόλη με τις περισσότερες Rolls Royce ανά κεφαλή είναι το Χονγκ Κονγκ.
- ▶ Οι ορεινές κατσίκες είναι στην πραγματικότητα μικρές αντιλόπες.
- ▶ Ο συντομότερος πόλεμος στην ιστορία ήταν ανάμεσα στη Ζανζιβάρη και τη Βρετανία το 1896. Η Ζανζιβάρη παραδόθηκε μετά από 38 λεπτά.
- ▶ Ο Πάπας Ιωάννης ο 12^{ος} και ο Αττίλας ο Ούννος πέθαναν και οι δύο την ώρα που έκαναν σεξ.
- ▶ Οι άνθρωποι και τα δελφίνια είναι τα μόνα είδη που κάνουν σεξ για ευχαρίστηση.
- ▶ Ο Ρωμαίος Αυτοκράτορας Καλιγούλας διόρισε το άλογό του Συγκλητικό.
- ▶ Ο Άλφρεντ Χίτσκοκ δεν είχε ομφαλό, καθώς του αφαιρέθηκε κατά τη διάρκεια μίας επέμβασης.
- ▶ Η μνήμη του χρυσόψαρου διαρκεί 3 μήνες και όχι 3 δευτερόλεπτα.